

﴿يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ﴾

﴿Ey halkım! Allah'ın davetçisine uyun﴾

(Ahkaf, 46/31)

Ey Müslüman!

KEŞKE GÜVENDE OLSAN!

Özgün Adı: Leyteke Teslem!

Hazırlayan: Ali Halil

Çeviri: Hüseyin Nohut

Yayına Hazırlık: Guraba Yayın Heyeti

Abdullah Yolcu- Mustafa Yiğit - Murat Kahraman

Kapak: Guraba

Baskı-Cilt: Step Ajans; Bosna Cad. No: 11

Bağcılar / İstanbul Yayın Sertifika No: 45522

Guraba Yayınları: 236

ISBN: 978-605-2107-82-9

M. 2025 / H. 1447

2. Baskı

Her Hakkı Saklıdır.

 GURABA YAYINCILIK TİC. LTD. ŞTİ.
الدار الأثرية للطباعة والنشر والتوزيع والترجمة

 Başakşehir Mh. Sabahattin Zaim Cad.

Life Park Evleri No: 8/G Başakşehir/ İstanbul

 guraba yayınları

 @gurabayayinlari

 @gurabayayinlari

 guraba yayınları

(+90) 212 526 06 05

(+90) 507 286 14 14

guraba@hotmail.com

gurabayayinlari@gmail.com

 www.guraba.com.tr

Ali Halil

EY MÜSLÜMAN!

KEŞKE
GÜVENDE OLSAN!

الغراباء
güraba

guraba Yayında Mihenk Taşı

NEDEN GURABA?

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

«بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا، وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ؛ فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ».

رَوَاهُ مُسْلِمٌ، وَفِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِيِّ:

«فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ؛ الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ مِنْ بَعْدِي مِنْ سُنتِي».

Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

*“İslam garib olarak başladı. Başladığı hale geri dönecektir.
O halde müjdeler olsun Guraba’ya/gariplere!”*

[Müslim, Kitâbu'l-İmân]

Tirmizî'nin rivayetinde şöyle geçmektedir:

*“Guraba’ya/gariplere müjdeler olsun! Onlar benden
sonra sünnetimden insanların bozdukları şeyleri
düzeltenlerdir.”*

[Tirmizî, İmân]

ÖNSÖZ

Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamdolsun! Hatemü’l-mürseline (peygamberlerin sonuncusuna), salihlerin önderine, onun pak ve temiz ailesine, alnı açık, nurlu ve kutlu ashabına ve kıyamete kadar onu dost edinenlere salat ve selam olsun!

Selef-i Salihîn, Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*’e tabi olup onun ahlakıyla ahlaklandılar, emirlerine uyup yasaklarından kaçındılar.

Bunun sayesinde de Allah Teâlâ’nın, “**Siz, insanlar için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten alıko-
yar ve Allah’a inanırsınız.**” (Âl-i İmran, 110) dediği kimselerden oldular.

İmam Malik şöyle demiştir:

“Bana ulaşan haberlere göre hristiyanlar, Şam’ı fetheden sahabîleri gördükleri zaman şöy-

le derlermiş: ‘Allah’a yemin olsun ki bu insanlar, bize anlatılan havarilerden daha hayırlıdır.’”(1)

Bu, evvelâ kendi nefsim, sonra da sevdiğim kardeşlerim için, öğüt almak ve içindekilerle amel etmek üzere temel kaynaklardan derlediğim olayları, hikmetleri ve sözleri toplayan bir risaledir. Çünkü dünya, ahiret için amel etme diyarıdır, ahiret ise ebediyen karar kılma diyarıdır.

Denildi ki: Ahmed b. Hanbel, Hâtim el-Asamm’ı karşılamaya çıkıp “Hoş geldin” dedikten sonra şunu sordu: “İnsanlardan kurtulmanın yolu nedir?”

O dedi ki: “Onlara malını vereceksin, ama mallarından almayacaksın. Haklarını ödeyeceksin, ama hakkını ödemelerini istemeyeceksin. Onların rahatsız edici fiillerine tahammül edeceksin, ancak onları bir şeye zorlamayacak-

(1) *Tefsiru’l-Kur’an el-Azim*, 4/175, İmam İmadüddin Ebü’l-Fida İsmail b. Ömer b. Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşki (ö.774h.).

sın. Bütün bunları yaparak “**Keşke Güvende Olsan!**”⁽²⁾

İşte bu risale, “**Keşke Güvende Olsan!**” adını bu sözden almıştır.

Allah Teâlâ’dan, bu amelimi, Kendi rızasına hâlis kılmasını, benden kabul etmesini ve bundan Müslümanları faydalandırmasını niyaz ediyorum!

Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamdolsun!

Ali Halil

30/08/2020 M.

11/01/1442 H.

(2) *Siyer A’lam en-Nübela*, 11/487, İmam Hafız Şemseddin Muhammed b. Ahmed b. Osman ez-Zehebi et-Türkmani, (ö.748h.).

Allah Teala şöyle buyurmuştur: **“İyi bil ki halis din ancak Allah’ındır.”** (Zümer, 3)

Ümame el-Bahili’den rivayet edildiğine göre Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz Allah işlenen amelden, sadece kendisi için ihlâslı bir şekilde ve kendi rızası gözetilerek yapılan ameli kabul eder.”⁽³⁾

İmam Ebu’l-Ferec İbnu’l-Cevzî şöyle demiştir: “İhlas çarşısı... Hiç zarar edilmeyen, hep kâr edilen bir çarşıdır.”⁽⁴⁾

Meşhur vaiz ve zahid İbrahim et-Teymi⁽⁵⁾ şöyle demiştir:

(3) Nesâî, 1340.

(4) *el-Letaif*, s. 19, “İbnu’l-Cevzî” diye meşhur Ebu’l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed b. Ali el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.).

(5) *Tenbih el-Muğteribin Evahir el-Karn el-Aşir Ale Ma Halefu Fihi Selefhum et-Tahir*, s. 27, İmam Kutub Ebü’l-Mevahib Abdulvehhab b. Ahmed b. Ali eş-Şafii Şa’rani (ö.973h.).

“İhlas ehli olan kişi, kötülüklerini gizlediği gibi iyiliklerini de gizler.”

İbn Kayyım el-Cevziyye şöyle demiştir:
“İhlâsla amel etmiyorsan boşuna yorulma!”⁽⁶⁾

(6) *Bedaiü'l-Fevaid*, s. 180, İmam Ebu Abdullah Şemsüddin Muhammed b. Ebubekir b. Eyyub İbn Kayyım el-Cevziyye ed-Dımeşkî el-Hanbelî (ö.751h.).

Ameli Gizlemek, Göstermekten Daha Faziletlidir

Ebu Musa el-Eşari'den rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

“Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* ile beraber bir gazveye çıkmıştık. Biz altı kişilik bir gruptuk ve sırayla bir deveye biniyorduk. Çokça yürüdüğümüz için, herkesin olduğu gibibenim de ayaklarım yara olmuş, tırnaklarım dökülmüştü.

Öyle ki, ayaklarımıza bez parçaları sarıyorduk. Bundan dolayı o gazveye, ayaklarımıza sardığımız bezden dolayı ‘Zatürrikâ (sargılılar/yamalılar) gazvesi’ denilmiştir.”

Ebu Musa bunu anlatmış, ancak daha sonra, bundan rahatsız olmuştu.

Dedi ki: “Bunu anlatmakla ne yaptım şimdi!”

Sanki işlemiş olduğu bir ameli ifşa etmekten hoşlanmamıştı.”⁽⁷⁾

(7) Buhari, 4128; Müslim, 1816.

Çünkü amelin gizlenmesi, açıklanmasından daha faziletlidir. Ancak istenen bir faydanın gerçekleşecek olması, amelin açıklanmasını gerektirebilir.

Örneğin, insanların örnek aldığı bir kimse, yaptığı bir ameli, insanların örnek alması için açıklayabilir.

Bereketi Büyük Bir Kadın...

Müminlerin annesi Aişe *radıyallahu anha*'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Mustalikoğulları esirlerini paylaştırdığı zaman Cüveyriye bt. el-Haris, Sabit b. Kays b. Şemmas veya onun amcasının oğlunun hissesine düştü. Cüveyriye, özgür kalmak için onunla mükatebe⁽⁸⁾ yaptı.

Cüveyriye hoş ve güzel bir kadındı, kendisini gören herkesin gönlünü çelerdi. Nitekim Aişe *radıyallahu anha* dedi ki: “Allah’a yemin olsun ki onu gördüğüm ânda ondan hoşlanmadım. ‘O da (Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*) bu kadında gördüğümün aynısını görecektir’ dedim.”

Cüveyriye, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yanına girip şöyle dedi: “Ey Allah’ın

(8) Mükatebe: Kölenin/cariyenin, efendisiyle, belli bir bedel karşılığı antlaşma yapmasıdır; bu malı ödediğinde özgür kalır. Bu akde, aradaki yazışmadan dolayı “mükatebe” denmiştir. (Mütercim).

Rasûlü! Ben kavminin efendisi Haris'in kızı Cüveyriye'yim. Senin de bildiğin gibi bu belâ bana isabet etti. Ben de azat olmak için mükatebe yaptım. Bu konuda bana yardımcı ol." Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle dedi: "İstersen daha hayırlısını yaparım. Senin borcunu öderim, seninle de evlenirim."

Cüveyriye, "Evet, kabul ediyorum." dedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de onun mükatebe borcunu ödedi ve onunla evlendi. İnsanlar, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in onunla evlendiğinden haberdar olunca şöyle dediler: "Bunlar artık Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in akrabaları/dünürleri oldular." Bunun üzerine ellerinde esir olarak Mustalıkoğullarından kim varsa serbest bıraktılar. Onun sayesinde Mustalıkoğullarından yüz hane azat edildi.

Aişe *radiyallahu anha* dedi ki: “Dolayısıyla kavmine, o kadından daha büyük bereket getiren başka birini tanımıyorum.”⁽⁹⁾

Dil ve Sükût (Susmak)

Ebu Hureyre *radiyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre o dedi ki: Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Kul, Allah’ın hoşnut olduğu bir sözü önemsemeksizin söyleyiverir de Allah onun derecesini yükseltir. Yine bir kul, Allah’ın gazabını gerektiren bir sözü hiç önemsemeksizin söyleyiverir de Allah onu bu sözü sebebiyle cehennemine atar.”⁽¹⁰⁾

Ömer b. Hattab *radiyallahu anh*’ın azatlısı Eslem’den rivayet edildiğine göre (şöyle dedi): Bir gün Ömer, Ebubekir’in yanına girdi. O sıra-

(9) *es-Sünen el-Kübra*, 9/74, Beyhaki, “sahih” demiştir. Ebu Davud, 3931. Hadis hakkında verilen hükümlerin özeti, onun hasen olduğu yönündedir

(10) *Muttefekun aleyh*. Buhari, 6487; Müslim, 2988.

da Ebubekir, dilini tutmuş çekiştiriyordu. Bunun üzerine Ömer *radıyallahu anh* şöyle dedi: “Dur, ne yapıyorsun, Allah seni bağışlasın!” Ebubekir *radıyallahu anh* da cevap olarak şöyle dedi: “Bu var ya! İşte beni türlü belalara sürükleyen budur.”⁽¹¹⁾

Vüheyb b. el-Verd’den rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir:

“Şöyle denilirdi: Hikmet on cüzdür; dokuzusu susmada, onuncusu ise insanlardan uzak kalmadadır.”⁽¹²⁾

Allame İbnu’l-Cevzî şöyle demiştir: “Kim dünyada dilini Allah için muhafaza ederse Allah da ölüm ve Allah’a kavuşma anında onun diline Kelime-i Şهادeti söyletir (son nefesinde Kelime-i şهادeti söylemeyi kolaylaştırır).”⁽¹³⁾

(11) *el-İlel ve Mariftü’r-Rical*, 1785, Ahmed b. Hanbel (ö.241h.).

(12) *Kitabü’s-Samt*, s. 62, “İbn Ebi’d-Dünya” diye bilinen Ebu Bekir Abdullah el-Kuraşî (ö.281h.).

(13) *Bahru’d-Dümu’*, s. 203, İbnu’l-Cevzî; Ebu’l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed b. Ali el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.).

Ebu Bekir'in Fazileti

Ebu Said el-Hudri *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o dedi ki: Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “*Ebu Bekir'in kapısı hariç mescide açılan kapıların hiçbirisi açık kalmasın!*”⁽¹⁴⁾

Bazı sahabîler evlerinden mescide kapı açmışlardı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Ebu-bekir *radıyallahu anh*'ın faziletteki üstünlüğünü belirtmek için onun kapısı hariç diğer kapıların kapatılmasını emretti. Bunda ise Ebubekir *radıyallahu anh* için büyük bir menkıbe vardır.

Müfessir imam el-Hüseyin b. el-Fazl şöyle demiştir: “Kim ‘Ebubekir, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in ashabı (sahabesi, arkadaşı) değildi’ derse kafir olur. Çünkü Kur’an’ın nassını inkâr etmiş demektir. Diğer sahabîler hakkında bunu söyleyen ise bidatçi olur, kafir olmaz.”⁽¹⁵⁾

(14) Muttefekun aleyh. Buhari, 2904; Müslim, 2832.

(15) *Nüzhetü'n-Nazirin Fi'l-Ahbar ve'l-Âsar Ani'l-Enbiya ve's-Salihin*, s. 84, Takıyyuddin Abdülmelik el-Halebi eş-Şafii (ö.839h.).

Meğerki O Şehir Medine (Yesrib) İmiş!

Ebu Musa el-Eşari *radıyallahu anh'*dan rivayet edildiğine göre Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Rüyamda Mekke’den, hurmalığı bol olan bir memlekete hicret ettiğimi gördüm. Burasının Hecer (Bahreyn’de bilinen bir şehir) olacağını zannettim. Meğer o şehir Medine, yani Yesrib imiş! Yine bu rüyamda elimdeki bir kılıcı salladığımı ve ucunun kırıldığını gördüm. Bu da Uhud savaşında müminlerin yaşadıkları musibetti. Daha sonra tekrar salladım, eskisinden daha sağlam bir hale geldi. Bu da Allah’ın lüt-fetmiş olduğu fetihler ve müminlerin birliği idi. Ayrıca bu rüyada sığır sürüsü de gördüm. Şüphesiz Allah’tan gelen hayırdır. Anladım ki bunlar Uhud gününde öldürülen müminlerdi. Hayra gelince; o, Allah’ın bize Bedir savaşından sonra getirdiği hayır ve doğruluk sevabıdır.”^{*(16)}

(16) Buhari, 3622.

Aslandan Kaçar Gibi İnsanlardan Kaç...

Aişe *radiyallahu anha*'dan rivayet edildiğine göre o dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “*Kim -insanları öfkeliendiren bir konuda- Allah'ın rızasını tercih ederse Allah onu insanların külfetinden müstağni kılar. Kim de -Allah'ın öfkesini gerektiren bir konuda- insanların rızasını tercih ederse, Allah onu insanlara havale eder.*”⁽¹⁷⁾

Muhammed b. Osman es-Sayrafi'den rivayet edildiğine göre, o şöyle dedi: “Ebu'r-Rabi el-A'rac, Vasit şehrinden çıkarak hem kendisini görmek hem de kendisinden bir şeyler dinlemek üzere Davud et-Tâi'nin yanına geldi.

Kapısında üç gün bekledi, ancak onunla görüşemedi. Dedi ki: O (Davud et-Tâi) kameti duyduğunda namaza çıkar, imam selam verir vermez hemen kalkıp evine giderdi.”

(17) Tirmizi, 2414. Elbani “sahih” demiştir.

Osman dedi ki: “Ben de başka bir mescitte namaz kıldım. Sonra dönüp kapısında oturdum. Eve girmek için geldiğinde ona ‘Allah’ın rahmeti üzerine olsun! Misafirim.’ dedim. ‘Eğer misafirsen buyur.’ dedi. Ben de girdim. Üç gün yanında kaldım, benimle tek kelime konuşmadı. Üç gün geçince ‘Allah’ın rahmeti üzerine olsun! Vasıt şehrinden buraya kadar geldim. Bana bir şeyler anlatmanı, nasihat etmeni istiyorum.’ dedim.

Dedi ki: ‘Dünyayı oruçla geçir, iftarın da ölüm olsun.’ ‘Allah’ın rahmeti üzerine olsun! Bir şeyler daha söyle.’ dedim, ‘Aslandan kaçır gibi insanlardan kaç! Ancak onları tenkit etme ve cemaatlerini terk etme.’ dedi. Daha fazla öğretmesini talep edecektim ki hemen mihraba atladı ve ‘Allahu Ekber’ dedi.”⁽¹⁸⁾

(18) *Sıfatü’s-Safve*, 3/87-88, İbnu’l-Cevzî; Ebu’l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed b. Ali el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.).

Bazıları İctihat Etti

İbnu'l-Kayyım şöyle demiştir: “Nitekim sahabîler Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* döneminde birçok meselede ictihat etmişler, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de onlara ses çıkarmadı. Örneğin Ahzab Savaşından sonra ikinci namazını Kurayza oğulları diyarında kılmalarını emrettiğinde bazı Müslümanlar ictihat edip namazı yolda kılmışlar ve ‘Bizden erteleme-mizi değil, bilakis hızlıca yola çıkmamızı istedi’ demişler, yani manayı göz önünde tutmuşlardır. Bazı Müslümanlar ise ictihat edip Kurayza oğullarına varıncaya kadar namazı ertelemişler, ancak orada kılmışlardır ki bunlar da lafzı esas almışlardır. Böylece bunlar zahir ehlinin selefiyken diğerleri de mana ve kıyas ehlinin selefi olmuşlardır.”⁽¹⁹⁾

(19) *İ'lamü'l-Muvakkiin*, 1/156, İmam Ebu Abdullah Şemsüddin Muhammed b. Ebubekir b. Eyyub İbni Kayyım el-Cevziyye ed-Dımeşkî el-Hanbelî (ö.751h.).

Ahmaklığımın Bela Getirmesinden Korkarım!

Asmaî yaşadığı bir olayı anlatırken şöyle demiştir: Konuşurken fesahati, akıllıca ve güzel konuşması hoşuma giden Arap gençlerinden birine dedim ki: “Ahmak olup da yüz bin dirhemini olmasını ister misin?” “Hayır, Allah’a yemin olsun ki istemem.”

“Neden?” dedim, şöyle dedi: “Ahmaklığımın bana bir bela getirip malımı kaybettirmesinden, üstelik ahmaklığımın da üzerimde kalmasından korkarım.”

Söze bir bak! Bu delikanlı, sivri zekâsı ve kâmil aklı ile -belki de- kendisinden yaşça daha büyük ve tecrübeli kimselerin bile farkına varamayacağı ince bir mana ve mühim bir netice çıkarıyor!⁽²⁰⁾

(20) *Edebü'd-Dünya ve'd-Din*, s. 9, Ebu'l-Hasan el-Maverdi (ö.450h.).

Kâmil Saadet

İbn Hazm el-Endelusî şöyle demiştir:

“Kişi uyuduğu zaman dünyadan ayrılır; bütün mutlulukları, bütün hüznleri unuttur... Şayet uyanırken düzenini bu hal üzere kursa kesinlikle kâmil saadete erer.”⁽²¹⁾

Yine şöyle demiştir:

“Faziletlere talip olan, ancak fazilet ehli insanlarla yol yürür; yolda, ancak derde ortak olan, iyi, sadakatlı, güzel geçimli, sabırlı, vefalı, emin, yumuşak huylu ve samimi arkadaşlar ile yoldaşlık yapar.”⁽²²⁾

(21) *Ahlak ve's-Siyer fi Müdarati'n-Nüfus*, s. 85, İmam Ebu Muhammed Ali b. Ahmed b. Hazm el-Endelusî (ö.456h.).

(22) *Ahlak ve's-Siyer fi Müdarati'n-Nüfus*, s. 85, İmam Ebu Muhammed Ali b. Ahmed b. Hazm el-Endelusî (ö.456h.).

Vatan Hasreti

Bir bedevi şöyle demiştir: “Bir adamın vefasını, sözüne sadık olup olmadığını öğrenmek istersen vatanına duyduğu hasrete, kardeşlerine duyduğu özleme ve ömründen geçmiş olan zamana duyduğu hüzne bak!”⁽²³⁾

Hikmet ehli bir zata, “Herhangi bir tecrübe yahut imtihan olmadan kişinin vefalı olduğu nasıl bilinir?” diye soruldu, o da şöyle cevap verdi:

“Vatanına duyduğu hasret ve ömründen geçirmiş olduğu zamandan dolayı duyduğu üzüntüsü ile.”

(23) *el-İkd el-Ferid*, 4/31, Ahmed b. Muhammed b. Abdirabbih Endelüsî (ö.328h.).

Yanında Çok Oturma!

Ebu Musa el-Eş'ari *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre, o dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Açı doyurun, hastayı ziyaret edin, esiri kurtarın.”⁽²⁴⁾

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, hastayı ziyaret etmeyi emretmiştir. Hadiste geçen “iyade,” tekrar tekrar yanına gitmek ve ona teselli verip rahatlatmaktır.

Ebu Cafer Muhammed şöyle demiştir: “Bişr'in komşusu Ebu'l-Esed Muhammed b. Hafs'ın şöyle dediğini işittim: Bişr b. Haris'i hastalığında ziyaret ettik. Bir adam ona ‘Bana nasihat et’ dedi O da şöyle dedi: ‘Bir hastayı ziyarete gittiğin zaman yanında çok oturma.’”⁽²⁵⁾

(24) Buhari, 5373.

(25) *Tarihu Bağdat* yahut *Tarihu Medineti's-Selam ve Ahbarü Muhaddisiha ve Zikrû Kuttaniha el-Ulema Min Gayri Ehliha ve Varidiha*, 3/99, İmam Hafız Ebubekir Ahmed b. Ali b. Sabit el-Hatib el-Bağdadî (ö.463h.).

Fili Görmek İçin Yolculuk Yapmadım!

Humeydi'den aktarıldığına göre, o, bir gün bir grup arkadaşıyla beraber Malik'in meclisinde bulunuyordu. Adamın biri “Fil geldi” diye bağırdı. Herkes çıktı, ancak o çıkmadı. Malik ona “Neden fili seyretmek için çıkmıyorsun? Fil sizin memlekette olmaz.” dedi.

O da Malik'e şöyle karşılık verdi: “Ben fili görmek için yolculuk yapmadım. Ben seni görmek, ilminden ve ahlakından istifade etmek için yolculuk yaptım.”

Bu cevabı Malik'in çok hoşuna gitti, bundan dolayı onu “Endülüs'ün akîli” olarak isimlendirdi.⁽²⁶⁾

(26) *Siyer A'lam en-Nübela*, 1/318, İmam Şemseddin Muhammed Zehebî (ö.748h.). Burada kastedilen kişi, *Muvatta* kitabını Malik'ten rivayet eden Ebu Muhammed Yahya b. Yahya b. Kesir el-Leysî el-Endelüsî el-Kurtubî'dir.

Ben Onun Halini Sormadığım İçin Ağlıyorum!

İbnu'l-Cevzî şöyle demiştir: “Selef-i salihinden bir adam, arkadaşlarından birinin evine geldi. Arkadaşı onu karşılayıp ‘Neden geldin?’ diye sordu. O da ‘400 dirhem borcum var.’ dedi.

Bunun üzerine adam içeri girip 400 dirhem tartıp çıkararak ona verdi. Daha sonra ağlayarak evine girdi. Karısı ona ‘Bu parayı ona vermek bu kadar ağırlına gittiyse bir bahane bulsaydın ya!’ dedi.

Adam ise şöyle dedi:

‘Ben, hem onun halini (daha önce) sormadığımdan, hem de onun istemek zorunda kalmasından dolayı ağlıyorum.’”(27)

(27) *et-Tebşira*, 2/279, İbnu'l-Cevzî; Ebu'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed b. Ali el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.).

Sultan Mahmud B. Sebük Tigin

İslam ümmetinin yönetim merkezi bir diyardan başka bir diyara intikal eder olmuştu. Dımeşk'ten Bağdat'a, oradan Halep'e ve Endülüs'e, sonra Afganistan'dan Gazne'ye... Yönetim bazen Emevîlerin, bazen Abbasilerin, bazen de Türklerin eline geçiyordu.

Gazne'de, yüksek bir himmete ve büyük bir azme sahip Türk komutan Sebük Tigin yönetiminde Gazneliler devleti ortaya çıktı. Nüfuzunu civar beldelelere yaydı, güney batı Asya'da Hindistan sınırları içindeki birçok kaleyi ve karargahı ele geçirdi. Devleti yaklaşık 200 yıl devam etti. (Miladî 961 yılından 1187 yılına kadar sürdü.) Sebük Tigin'in vefatından sonra "Devletin sağ kolu, put kıran, müminlerin emîrinin (Hali-fe el-Kadir Billah) sağ kolu" lakapları olan oğlu Mahmud Sebük Tigin yönetime geçti. O, miladî 971 yılında Abbasî hilafeti döneminde Gazne'de doğdu. 998-1030 yılları arasında tahtta oturdu ve onun yönetimi döneminde devlet büyük bir

sıçrama yaptı. Namı bütün ÷lkelere yayıldı, geniş topraklar fethetti. Baöylece devleti, tartışmasız olarak güçlü bir konuma ve askerî saygınlığa sahip oldu.

Yönetim yılları, görüşler, İsnaaşeriyye, İsmailiyye, Cehmiyye, Rafızıyye ile diğer mezhepler arasında çatışmanın yaşandığı bir döneme denk geldi.

Onun döneminde Abbasî halifesi el-Kadir Billah, Sultan Mahmud'a mektup göndermiş ve Gazne devletine bağı bütün eyaletlerde sünnetin hâkim kılınmasını emretmiştir. Bunun üzerine o, İsnaaşeriyye, Karmatiyye, İsmailiyye, Cehmiyye ve Rafızıyye mezheplerine karşı mücadeleye girişmiş, onları memleketinden sürmüş ve minberlerden onlara lanet okunmasını emretmiştir. Bidat ehlini medreselerden ve mescitlerden uzaklaştırmıştır. Sultan Mahmud, dinî siyasetini, Pers topraklarındaki Büveyhî-Şiî fırkalara, Hemedan ve İsfahan'daki diğer dinî taifelere karşı sert bir şekilde uygulamıştır. Dinden çıkmış olan hevâ ehli-

ni cezalandırmış, batınî fırkalara mensup olanları asmış, Mutezilîleri sürgün etmiş, felsefecilerin ve Rafizîlerin kitaplarını yakmıştır. Kendilerini gizleyen batınî mezhep mensuplarını ortaya çıkarmak için gözcüler, casuslar görevlendirmiştir. Batınî davası güden bir grubun bulunduğu haberini alıp Horasan'da olduklarını da tespit ettirince, Gazne'ye getirtip onları öldürtmüştür.

Sultan Mahmud devletini doğu sınırları tarafından genişletmiştir. Bundaki hedefi yönetimine katmak gayesiyle civar beldelede bulunan mahallî emîrlikleri hakimiyeti altına almaktı. Bu şekilde devletin arkasını sağlama almış olacak, Hindistan Yarımadasında fetihlerle meşgulken düşman saldırılarına karşı sınırlarını emniyette tutacaktı. Hicrî 389 yılında Horasan emîrliğini, hicrî 393 yılında Sicistan emîrliğini, hicrî 395 yılında Gürcistan, Havarizm, Cürcan, Taberistan, Cüzcan ve Uygur topraklarını fethetmiştir.

Sultan Mahmud, nüfuzu altında bulunan bölgelerden, farklı ırklara mensup askerlerden

oluşan güçlü bir ordu kurdu. Böyle yapmasının sebebi tahribatın, bozgunculuğun önüne geçmek ve ordu içinde dengeyi muhafaza etmektir. Ordusunda bulunan her milletten askerler namplarını korumak, diğer milletlerin korkaklıkla ve gevşeklikle itham etmemesi ve yenilgi utancı yaşamamak için cesaretle savaşıyorlardı. Bu ırklar arasında Türkler, Araplar, Uygurlar, Afganlar ve Hintliler vardı. Askerler cesaret sahibi ve atılgan savaşçıların referansı ile seçiliyordu.

Sultan Mahmud, ömrünün ilk zamanlarında ilim okumuş, fıkıhta iyi seviyeye gelmiş, tahta çıkmadan önce bir kitap da telif etmişti. Hadis-i şerife tutkundu. Onun döneminde büyük imamlar ve değerli âlimler yetişmiştir. Bunlardan biri “Miftah İlmi’l-Felek (Astronomi İlminin Anahtarı)” kitabının müellifi Ebu’r-Reyhan Muhammed b. Ahmed el-Biruni’dir. Birûni (ö. 440h.), aynı zamanda eczacıydı. Muhaddis imam Ahmed b. Hüseyin el-Beyhâki de (ö. 458 H.) onun döneminde yetişmiştir. Lügat ve na-

hiv imamı Ebu'l-Hasan Ali b. Hamza el-Kisai de onun döneminde yetişmiştir. Tevhid dininin ve sünnî anlayışın ruhuna uygun faydalı kitapların yayılması için büyük çaba sarf etmiştir. Onun döneminde Gazne; ilmin feneri ve İslam devletin doğu bölgelerindeki âlimlerin uğrak yeri olmuştur.

Sultan, hastalanıncaya kadar cihadına kesintisiz devam etmiştir. Hastalığı yaklaşık iki sene sürmüştür. İran, Maverâünnehr ve Kuzey Hindistan bölgelerinin çoğunu yönetimi altına alan geniş topraklara sahip güçlü bir devlet tesis ettikten sonra Allah'ın rahmetine kavuşmuştur. (H. 420/ M. 1030)

Şeyhülislam İbn Teymiyye *rahimehullah* onun hakkında şöyle demiştir:

“Mahmud b. Sebük Tigin'in devleti, milletin en güzel yönetilen devleti olunca onun yönetiminde İslam ve sünnet en izzetli dönemini yaşamıştır. Zira kendisi Hindistanlı müşrikler üzerine seferler düzenlemiş, daha önce

emsali görülmemiş bir şekilde adaleti her tarafa yaymıştı. Onun döneminde sünnet, hayatın her alanına hâkim olmuş, bidat ise tamamen söndürülmüştür.”⁽²⁸⁾

(28) *Mecmuu’l-Fetava*, 15/2, Ebu’l-Abbas Takıyyuddin el-Harrani (ö.728h.).

İmam Malik'in Zühdü

İmam Malik'in zühdünü, tevazusunu ve takva ehli olduğunu, insanları kendini taklit etmeye zorlamadığını gösteren delillerinden biri:

Abdullah b. el-Mukaffa, Abbasî halifesi Ebu Cafer el-Mansur'a takdim ettiği "Risaletü's-Sahabe Fi Taati's-Sultan / Sultana İtaat Konusunda Sahabîlerin Tavrı Hakkında Bir Risale)" adlı kitabında ictihat konusunda başıboşluğun ve hükümlerde ihtilaf etmenin zararını beyan etmiş, Kitap ve Sünnetten alınacak, nassın bulunmadığı yerde adaletin ve ümmetin maslahatının gereğince rey ile tespit edilecek ve bütün bölgelerde tatbik edilecek bir kanunun konulmasının faydasına dikkat çekmiştir.

Ebu Cafer bu durumu İmam Malik'e arz etmiş ve kendisinden insanları ilmi ve kitabı ile amel etmeye mecbur edeceği mezhebini tedvin etmesini istemiştir. Ancak imam iftihar vesilesi bu görevi reddetmiştir. Nitekim Harun Reşit

döneminde yapılan aynı teklifi bir defa daha geri çevirmiştir.

Zorla alınan biatin geçerli olmadığı yönünde fetva verdiği zaman Medine Valisi Cafer b. Süleyman, onun kırbaçlanmasını emretmiştir. Ancak Malik, eziyetlere katlanmış, baskılara direnmiş, görüşünde ve inancında ısrar etmişti.”⁽²⁹⁾

İbn Hazm el-Endelüsî şöyle demiştir: “Mal, durum ve sıhhat açısından senden daha alt durumda olana bak! Din, ilim ve faziletler konusunda ise senden üstün olana bak!”⁽³⁰⁾

(29) *Tarikü'l-Hicreteyn ve Babü's-Saadeteyn*, s. 26-27, İmam Ebu Abdullah Şemsüddin Muhammed b. Ebubekir b. Eyyub İbn Kayyım el-Cevziyye ed-Dimeşkî el-Hanbelî (ö.751h.).

(30) *el-Ahlak ve's-Siyer*, s. 89, İmam Ebu Muhammed Ali b. Ahmed b. Hazm el-Endelüsî (ö.456h.).

Allah İslam'ı Onlar (Araplar) İçin Dileyinceye Kadar...

İmam Kurtubi, Allah Teâlâ'nın **“Özellikle sizden doğru yolda gitmek isteyenler için. Fakat âlemlerin Rabbi Allah dilemedikçe siz (hiçbir şey) dileyemezsiniz!”** (Tekvir, 28-29) buyruğu hakkında şöyle demiştir: “Bu ayette Allah Teâlâ, kulun bir hayrı, ancak Zatının muvaffak kılmasıyla, bir şerri de ancak onu yalnız/sahipsiz bırakmasıyla işleyebileceğini beyan etmiştir.”⁽³¹⁾

Hasan şöyle demiştir: “Allah’a yemin olsun ki Araplar, Allah onların Müslüman olmasını dileyinceye kadar Müslüman olmayı dilememişlerdir.” Vehb b. Münebbih de şöyle demiştir: “Allah’ın, peygamberlerine indirmiş olduğu 87 kitapta şunu okudum: Meşietten kendine bir pay biçen kafir olur.”⁽³²⁾

(31) *el-Cami’ Li-Ahkami’l-Kur’an*, 4/49, Âl-i İmran Suresi 21. ayetin tefsiri, Ebu Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Ensârî el-Kurtubî (ö.671h.).

(32) *el-Cami’ Li-Ahkami’l-Kur’an*, 4/49, Âl-i İmran Suresi 21. ayetin tefsiri, Ebu Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Ensârî el-Kurtubî (ö.671h.).

Halife Ömer B. Abdülaziz'in Zühdü

Bize el-Fihri'nin, babasından rivayet ettiğine göre (babası) şöyle dedi: Ömer b. Abdülaziz *radıyallahu anhum*a “fey’ (savaşmaksızın alınan ganimet)” malından gelen elmaları paylaşıyordu. Küçük bir oğlu bir elma aldı. Ömer sert bir şekilde ağzından çekip aldı, bu arada çocuğun canını da acıttı. Çocuk ağlayarak annesine koştu. Bunun üzerine annesi ona çarşıdan elma aldırıldı. Ömer eve dönünce evde elma kokusu aldı. Eşine “Fatıma! Ganimetlerden bir şey aldın mı?” diye sordu. O, “Hayır” dedi. Sonra olanları anlattı. Ömer dedi ki: “Allah’a yemin olsun ki oğlumun ağzından çekip alırken kalbimden bir parça kopmuş gibi oldum. Ancak Müslümanların ganimetlerinden bir elma için Allah katında kendimi zayi etmek istemedim.”

Amr b. Muhacir’den rivayet edildiğine göre, o şöyle dedi: “Ömer b. Abdülaziz’in canı elma çekince ‘Keşke elmamız olsaydı. Zira hem kokusu hem de tadı güzeldir’ dedi. Bunun üzerine

ev halkından biri gidip elma aldı ve ona bir tane gönderdi. Elmayı getiren köle gelince Ömer şöyle dedi: “Ne kadar güzelmiş, kokusu da ne hoş! Evlat! Kaldır bunu. Falana da selam söyle ve şöyle de: Gönderdiğin hediyeye bizim nezdimizde tam istediğin yere geldi.”

Ben de dedim ki: “Ey müminlerin emîri! Amcazaden ve ailenden biri... Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sadakayı yemediği ama hediye kabul ettiği, haberini almışsındır.”

Ömer ise şöyle dedi: “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e verilen, hediye olarak veriliyordu. Bugün bize verilen ise rüşvettir.”⁽³³⁾

(33) *Siretü ve Menakib Ömer b. Abdülaziz el-Halife ez-Zahid*, s. 190, İbnu’l-Cevzî; Ebu’l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed b. Ali el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.).

Demek Daha Fazla Verseler Yapardı!

Muaviye *radiyallahu anh*, Kelb kabilesinden bir adamı vali olarak görevlendirdi. Bir gün yanında ateşe tapan Mecusilerden bahsedildi. Bunun üzerine şöyle dedi:

“Allah Mecusilere lanet etsin! Çünkü onlar anneleriyle evlenirler. Allah’a yemin olsun ki bana on bin dirhem verilse bile annemle evlenmem.”

Bu söz Muaviye’ye ulaştı. O da şöyle dedi: “Allah onun müstahakını versin. Demek daha fazla verseler yapardı!”

Ardından adamı görevden azletti.⁽³⁴⁾

(34) *Edebü'd-Dünya ve'd-Din*, s. 23, Ebu'l-Hasan el-Basri el-Maverdi (ö.451h.).

Asıl Benim, Rabbinden Hâyâ Etmem Gerekir!

Hafız İbn Kesir şöyle dedi: Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhumâ*'nın bir hadimi (kölesi) bir suç işledi. İbn Ömer de bu suçundan dolayı onu cezalandırmak istedi.

Köle dedi ki: “Efendim! Senin, Allah’ın huzuruna çıkmaktan korktuğun bir suçun yok mu?” O, “Elbette var.” dedi. Bunun üzerine köle, “Sana mühlet verenin hakkı için bana mühlet ver.” dedi.

Daha sonra köle tekrar bir suç işledi. İbn Ömer yine onu cezalandırmak isteyince ilk seferde söylediği şeylerin aynısını söyledi. İbn Ömer de onu affetti.

Daha sonra üçüncü defa suç işledi. Onu cezalandırırken kölenin sesi çıkmıyordu. Bunun üzerine İbn Ömer ona şöyle dedi: “Niye ilk iki seferinde söylediklerini söylemiyorsun?” Köle de şöyle dedi: “Efendim! Benim tekrar tekrar

suç işlemem, senin de tekrar tekrar affetmenden dolayı senden hâyâ ediyorum.”

Bunun üzerine İbn Ömer ağladı ve şöyle dedi:

“Asıl benim, Rabbimden hâyâ etmem gerekir. Seni Allah rızası için azat ediyorum, hürsün!”⁽³⁵⁾

(35) *el-Bidaye ve'n-Nihaye*, 17/300, Hafız İmadüddin Ebu'l-Fida İsmail İbn Kesir el-Kuraşî ed-Dımeşkî (ö.774h.).

Ne Borcu Varsa Ödeyin!

Ömer b. Abdülaziz *radıyallahu anhum*a valilerine “Borçluların borcunu ödeyin!” diye bir mektup yazdı. Kendisine cevap olarak “Bakıyoruz; bazı borçluların meskeni, hizmetçisi, atı ve evinde eşyaları olduğunu görüyoruz” diye yazdılar.

Bunun üzerine İbn Ömer *radıyallahu anhum*a şöyle yazdı:

“Müslüman bir adamın; başını sokacak bir meskeni, işini görececek bir kölesi, düşmanı ile cihat edecek bir atı ve evinde eşyaları mutlaka olmalıdır. Bununla beraber yine de borçlu olabilir, dolayısıyla ne borcu varsa ödeyin!”⁽³⁶⁾

(36) *Siretü Ömer b. Abdülaziz*, s. 163, İbn Abdülhakem (ö.214h.).

İlmin Fazileti / Üstünlüğü

İbn Abbas *radıyallahu anhumâ*'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle dedi: “Şayet âlimler ilmin hakkını verselerdi; ilmin faziletinden/üstünlüğünden dolayı Allah da melekler de kullarından salih olanlar da onları sever; insanlar da onlara saygı gösterirlerdi.”⁽³⁷⁾

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Kulları içinde Allah’tan, ancak âlimler hakkıyla korkar. Şüphe yok ki Allah azizdir, çok bağışlayandır.”** (Fatır 28)

İbn Abbas *radıyallahu anhumâ*'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir:

“Rahman’ı bilen (alim); O’na hiçbir şeyi ortak koşmayan, O’nun helal kıldıklarını helal, haram kıldıkları haram kabul eden, emrine itaat eden, O’nun huzuruna çıkacağına ve amellerin-

(37) *el-Ahlak ve’s-Siyer*, s. 85, İmam Ebu Muhammed Ali b. Ahmed b. Hazm el-Endelüsî (ö.456h.).

den dolayı hesaba çekileceğine yakînen inanan âlimdir.”

Said b. Cübeyr şöyle demiştir: Haşyet (kor-
ku), seni Allah’a isyandan alıkoyandır.”

Hasan el-Basri de şöyle demiştir: “Alim, gaybda (Allah’ı görmediği halde veya yalnız ba-
şınayken) Rahman’dan korkan, Allah’ın sevdir-
diği şeylere rağbet duyan ve Allah’ın sevmediği
şeylerden yüz çevirendir.”

Ardından Hasan şu ayeti okumuştur: **“Kul-
ları içinde Allah’tan, ancak âlimler hakkıyla
korkar. Şüphe yok ki Allah azizdir, çok bağış-
layandır.”** (Fatır, 28)

İbn Mesud *radıyallahu anhumâ*’dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir:

“İlim, çok hadis bilmekle değil; çok haşyet sahibi olmak ile elde edilir.”⁽³⁸⁾

(38) *Tefsiru’l-Kur’an el-Azim*, 6/544, İmam İmadüddin Ebü’l-Fida İsmail b. Ömer b. Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî (ö.774h.).

Asla Bir Fahşa İşlemedim, Şimdiye Kadar da Yeltenmedim!

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz bunda müteveessimîn (düşünenler) için ayetler vardır.”** (Hicr, 57)

“Müteveessimîn,” yani tefekkür edenler, anlatılanlarla ne kastedildiğini kavrayabilecekleri fikir, feraset ve bakış açısına sahip olanlardır.⁽³⁹⁾

Enes b. Malik *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre, o dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: *“Allah’ın öyle kulları vardır ki insanları, tevessümle (simasına bakarak) tanırlar.”*⁽⁴⁰⁾

Cafer b. Muhammed şöyle demiştir: Ömer b. Hattab’ın huzuruna Ensar’dan bir kadın getirildi.

(39) *Teysirü'l-Kerim er-Rahman Fi Tefsir-i Kelami'l-Mennan*, s. 433, Hicr suresi, Şeyh Abdurrahman b. Nasır es-Sa'di (ö.1376h.).

(40) *Tefsiru'l-Kur'an el-Azim*, 8/281, İmam İmadüddin Ebü'l-Fida İsmail b. Ömer b. Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî (ö.774h.). Elbani “hasen” demiştir.

Bu kadın genç birine tutulmuştu, onu seviyordu. Ancak genç ona yüz vermeyince bir hileye başvurdu. Bir yumurta alıp kırdı, sarısını atıp beyazını elbiselerine ve bacaklarının arasına sürdü. Sonra çığlıklar atarak Ömer b. Hattab'ın yanına geldi ve “Bu adam bana zorla sahip olmak istedi. Ailem içinde beni rezil etti. İşte bu da yaptığı işin lekesi.” dedi. Ömer kadınlara sordu, onlar da “Bedeninde ve elbisesinde meni lekesi var” dediler. Ömer genci cezalandırmaya kalkıştı.

Ancak genç haykırarak “Ey müminlerin emîri! Yaptığın işten emin ol, ispat et, sonra cezalandır. Zira Allah'a yemin olsun ki ben şimdiye kadar bir fahşa işlemedim, işlemeye yeltenmedim, içimden de geçirmedim. Bu kadın benimle birlikte olmak istedi, ancak ben reddettim.”

Bunun üzerine Ömer *radıyallahu anh* şöyle dedi: “Ey Ebu'l-Hasan! Bu olanlar hakkında ne dersin?” Bunun üzerine Ali, elbisenin üzerindeki lekeye baktı. Sonra kaynar su getirilmesini istedi. Suyu elbisenin üzerine dökünce beyaz leke

donda. Sonra alıp kokladı, tadına baktı. Yumurta olduğunu anladı. Kadını sert şekilde sorgulayınca da kadın olanları itiraf etti.⁽⁴¹⁾

(41) *et-Turuk el-Hukmiyye Fi's-Siyase eş-Şeri'yye*, s. 70, İmam Ebu Abdullah Şemsüddin Muhammed b. Ebubekir b. Eyyub İbn Kayyım el-Cevziyye ed-Dimeşki el-Hanbelî (ö.751h.).

Kardeşim! Bize Hayırlı Bir şey Söyledin, Biz de Sana İtaat Ettik!

İbn Abdilberr, ilim ehlinin tevazusu hakkında şöyle demiştir: Birden fazla hocamdan şunu işittim: Gazi b. Kays, Medine'ye gidip Malik'ten hadis dinlemiş, kıraat imamı Nafi'den de kıraat ilmi almıştı. O, Medine'ye ilk gittiği ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in mescidine ilk girdiği zaman İbn Ebi Zi'b de mescide geldi ve namaz kılmadan oturdu. Bunun üzerine Gazi ona şöyle dedi: "Hey adam! Kalk ve iki rekât namaz kıl! Zira mescidi selamlama (tahiyyetü'l-mescid) namazı kılmadan oturman cehalettir." Veya buna benzer kaba bir ifade kullandı.

Bunun üzerine İbn Ebi Zi'b kalktı ve iki rekât namaz kılıp oturdu. Namazı bitirip sırtını duvara yaslayınca insanlar gelip etrafında halka oluşturdular.

Bunu gören Gazi b. Kays mahcup oldu, utandı ve pişmanlık duydu. Adamın kim oldu-

ğunu sordu, Medine'nin fakihlerinden ve eşrafından olan İbn Ebi Zi'b olduğunu söylediler. Hemen kalkıp gitti ve kendisinden özür diledi. Bunun üzerine İmam İbn Ebi Zi'b şöyle dedi:

“Kardeşim! Üzülme, bize hayırlı bir şey söyledin, biz de sana itaat ettik.”⁽⁴²⁾

(42) *et-Temhid*, 20/106, İmam Hafız İbn Abdilberr el-Endelüsî (ö.463h.).

İşlerin En Hayırlısı Vasat Olanıdır

Mâverdi şöyle demiştir: “Ebu İshâk İbrahim b. Mudarib b. İbrahim’den işittim, şöyle dedi:

Babamın şöyle dediğini işittim:

^ Hüseyin b. el-Fazl’a sordum: “Arapların ve Acemlerin mesellerini Kur’an’dan çıkarabiliyormuşsun. Peki, Allah’ın kitabında ‘İşlerin en hayırlısı, vasat/mutedil olanıdır’ sözünün manasını bulabiliyor musun?”

Dedi ki: Evet, hem de dört yerde:

- Allah’ın **“O, ne yaşlı, ne körpe, ikisi arası bir sığırdır.”** (Bakara, 68) buyruğunda...

- **“Onlar harcadıklarında ne israf ne de cimrilik ederler; ikisi arasında orta bir yol tutarlar.”** (Furkan, 67) buyruğunda...

- **“Ne elini boynuna bağlayıp cimri ol ne de sonuna kadar açıp, varını yoğunu ortaya döküp savurgan ol.”** (İsra, 29) buyruğunda...

- **“Namazında sesini pek yükseltme, çok da kısıma. İkisinin arasında bir yol tut.”** (İsra, 110) buyruğunda.

^ Dedim ki: “Peki, Allah’ın kitabında ‘Kişi bilmediği şeyin düşmanıdır’ sözünün manasını bulabiliyor musun?”

Dedi ki: Evet, iki yerde: **“Hayır, onlar ilmini kavrayamadıkları şeyi yalan saydılar..”** (Yunus, 39) ve **“Onlar, bununla (Kur’an’la) hidayete ermediklerinden, ‘Bu, eski bir yalandır/uydurmadır’ diyecekler.”** (Ahkaf, 11) buyruğunda.

^ Dedim ki: “Peki, Allah’ın kitabında ‘İyilik yaptığın kişinin şerrinden kork’ sözünün manasını bulabiliyor musun?”

Dedi ki: Evet. **“Sırf, Allah ve Rasûlü kendi lütfu ile onları zengin kıldığı için intikam almaya kalktılar.”** (Tevbe, 74)

^ Dedim ki: “Peki, Allah’ın kitabında ‘Duy-mak, hiçbir zaman görmek gibi değildir’ sözünün manasını bulabiliyor musun?”

Dedi ki: Evet. Allah Teâlâ'nın **"Hani İbrahim, 'Rabbim! Bana ölüleri nasıl dirilttiğini göster' demişti. (Allah ona) 'İnanmıyor musun?' deyince, 'Hayır (inandım) ancak kalbimin tatmin olması için' demişti."** (Bakara, 260) buyruğunda.

^ Dedim ki: "Peki, Allah'ın kitabında 'Harekette bereket vardır' sözünün manasını bulabiliyor musun?"

Dedi ki: Evet, Allah Teâlâ'nın **"Her kim Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde gidecek çok yer de genişlik de bulur."** (Nisa, 100) buyruğunda.

^ Dedim ki: "Peki, Allah'ın kitabında 'Ne borç verirsen onu alırsın (ne ekersen onu biçersin)' sözünün manasını bulabiliyor musun?"

Dedi ki: Evet. Allah Teâlâ'nın şu buyruğunda: **"Kim kötü bir iş yaparsa, onunla cezalandırılır."** (Nisa, 123)

^ Dedim ki: “Peki, Allah’ın kitabında ‘Kavurduğun/kızarttığın zaman anlarsın’ sözünün manasını bulabiliyor musun?”

Dedi ki: Evet. Allah Teâlâ’nın “**Azabı gördükleri zaman kimin yol olarak daha sapık olduğunu bileceklerdir!**” (Furkan, 42) buyruğunda.

^ Dedim ki: “Peki, Allah’ın kitabında ‘Mümin, bir delikten iki defa sokulmaz/ısırılmaz’ sözünü bulabiliyor musun?”

Dedi ki: Evet. Allah Teâlâ’nın “**Yakub dedi ki: Daha önce kardeşi Yusuf hakkında size ne kadar güvendiysen, bunun hakkında da size ancak o kadar güvenirim!**” (Yusuf, 64) buyruğunda.

^ Dedim ki: “Peki, Allah’ın kitabında ‘Kim bir zalime yardım ederse o zalim, ona musallat edilir’ sözünün manasını bulabiliyor musun?”

Dedi ki: Evet. Allah Teâlâ’nın “**Kim onu dost edinirse, muhakkak o (şeytan), o kimseyi sapıtırır ve cehennem azabına götürür.**” (Hac, 4) buyruğunda.

^ Dedim ki: “Peki, Allah’ın kitabında ‘Yılan, ancak bir yılan doğurur’ sözünün manasını bulabiliyor musun?”

Dedi ki: Evet. Allah Teâlâ’nın **“Çünkü sen onları bırakırsan, kullarını saptırırlar; sadece ahlâksız ve kâfir kimseler yetiştirirler.”** (Nuh, 27) buyruğunda.

^ Dedim ki: “Peki, Allah’ın kitabında ‘Yerin/duvarın kulağı vardır’ sözünün manasını bulabiliyor musun?”

Dedi ki: Evet. Allah Teâlâ’nın **“Aranızda onları dinleyecek kişiler de vardı.”** (Tevbe, 47) buyruğunda.

^ Dedim ki: “Peki, Allah’ın kitabında ‘Cahille nimetler bahşedilir; âlim ise yokluk içindedir’ sözünün manasını bulabiliyor musun?”

Dedi ki: Evet. Allah Teâlâ’nın **“Kim dalâlette (sapıklıkta) ise, Rahman ona mal ve evlâtça ziyadelik ve azgınlığında mühlet verir!”** (Meryem, 75) buyruğunda.

^ Dedim ki: “Peki, Allah’ın kitabında ‘Helal sana ancak kâfi gelecek miktarda gelir, haram ise geldi mi ölçüsüzce gelir’ sözünün manasını bulabiliyor musun?”

Dedi ki: Evet. Allah Teâlâ’nın **“Hani onlar Cumartesi (yasağı) konusunda haddi aşıyorlardı. Zira tatil yaptıkları Cumartesi günü balıklar onlara akın akın geliyor, tatil yapmadıkları (diğer) günlerde ise gelmiyorlardı.”** (Araf, 163) buyruğunda.⁽⁴³⁾

(43) *el-İtkan Fi Ulumi’l-Kur’an*, s. 673-674, İmam Celaledin Abdurrahman b. Ebubekir es-Suyutî (ö.911h.).

Başka Bir Kadınla Evlenseydin Ya!

Ebu Vedâa, tabiînin efendisi, hadis, fıkıh, zühd ve takvayı bünyesinde bir araya getirmiş Ebu Muhammed Said b. Müseyyeb hakkında şöyle demiştir:

Ben, Said b. Müseyyeb'in meclisine katıldım. Birkaç gün gelmeyince beni sordurdu. Yanına gittiğimde “Neredeydin?” diye sordu. Ben de “Eşim vefat etti, onun cenaze işiyle meşguldüm.” dedim. O, “Bize de haber verseydin, biz de cenazesine katılsaydık.” dedi.

(Ebu Vedâa dedi ki:) Sonra kalkmak istedim. Bana “Tekrar evlenmez misin?” dedi. Ben de “Allah'ın merhameti üzerine olsun! Kim bana kızını verir? Elimde iki veya üç dirhem dışında bir şey yok.” dedi. Bunun üzerine, “Ben seni evlendirsem kabul eder misin?” dedi, “Evet.” dedim. Sonra Allah'a hamd etti, Peygamberine salavat getirdi ve beni iki (veya üç) dirhem karşılığında evlendirdi.

(Dedi ki:) Kalktım, sevincimden ne yapacağımı bilmiyordum. Evime vardığında kimden borç alacağımı düşünmeye başladım. Akşam namazını kıldım. Oruçluydum da. İftar için yemeğimi hazırladım. İftar yemeğim ekmek ve yağdan ibaretti. Tam o sırada kapı çaldı. “Kim o?” diye sordum. “Said” dedi. Adı Said olan herkesi düşünmeye başladım. Bir tek Said b. Müseyyeb aklıma gelmedi. Çünkü kırk yıldır evinin ve mescidin dışında bir yerde görülmemişti. Kalkıp dışarı çıktım, baktım Said b. Müseyyeb! “Belki kararını değiştirmiştir” diye düşündüm.

“Ey Ebu Muhammed! Haber gönderseydin ya, ben sana gelirdim.” dedim, “Hayır, asıl bizim sana gelmemiz lazım.” dedi. “Ne emir buyurursun?” dedim, “Bekar bir adamsın. O sebeple tek başına geceleme istemedim. İşte bu senin hanımın.” dedi. Baktım, arkasında bir kız duruyor. Kapıdan içeri geçirdi ve kapıyı çekti. Kızcağız utancından yere yığıldı. Kapının kapalı olduğundan emin olunca dama çıktım ve komşulara

seslendim. “Ne oldu?” dediler, “Said b. Müseyyeb beni bugün kızıyla evlendirdi. Haberim olmaksızın da buraya getirdi. İşte şimdi de evde duruyor.” dedim.

Hemen yanına geldiler. Ardından annem geldi ve şöyle dedi: “Üç günden önce bu kıza dokunursan yüzünü görmek haram olsun. Bırak onu hazırlayayım, kendine gelsin.” Üç gün bekledim, sonra baş başa kaldık. Baktım; kadınların en güzellerinden, Allah’ın Kitabının en sağlam hafızlarından, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetini en iyi bilenlerden, kocasının hakkına en çok riayet edenlerden biri!

(Dedi ki:) Bir ay geçti, ne o (Said) bana geliyordu ne de ben ona gidiyordum. Bir ay sonra ders halkasının başındayken yanına gittim. Selam verdim, selamımı aldı. Mescittekiler dağilana kadar benimle konuşmadı. Benden başka kimse kalmayınca, “O şahsın durumu nasıl?” diye sordu, “Dostu memnun edecek, düşmanı rahatsız edecek haldedir.” dedim. “Seni rahatsız

eden bir şey olursa sopayı kullan.” dedi, ben de çıkıp evime döndüm.

Said b. Müseyyeb’in bu kızını, Abdülmelik b. Mervan, oğlu Velid’i veliaht tayin ettiğinde ona istemişti. Ancak Said kızını ona vermeyi kabul etmedi. Abdülmelik, bu sebeple Said’e zarar vermek için fırsat kolluyordu. Nihayetinde soğuk bir günde onu dövüp üzerine su döktürdü.⁽⁴⁴⁾

(44) *Vefayatü’l-Ayan ve Enbaü’z-Zaman*, 2/314, Ebu’l-Abbas Ahmed b. Muhammed b. İbrahim b. Ebubekir b. Hıllikân (ö.681h.).

Allah, Adakla Cimrinin Malını Eksiltir!

Abdullah b. Ömer *radiyallahu anhuma*'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle dedi:

“Siz nezretmekten (adak adamaktan) yasaklanmadınız mı? Muhakkak Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

‘Şüphesiz adak bir şeyi ne öne alır ne de geriye bırakır! Adakla sadece cimrinin malı eksiltir.’⁽⁴⁵⁾

İslam, ibadetlerin ve itaatlerin adak olarak değil de sadece ibadet/kulluk manasıyla ve Allah’a yaklaşmak için yapılmasını teşvik etmiş; bu ibadetlerin ve itaatlerin, herhangi bir şeyin karşılığı olarak veya menfaatin elde edilmesi için yapılmasını istememiştir. Yani (adakta olduğu gibi) bir menfaat elde edilmediğinde o ibadet de o itaat de eda edilmeyecektir!

Dolayısıyla adak; bir insanın, kendi üzerine aldığı ve yapmaya söz verdiği (ahdettiği) bir

(45) Muttefekun aleyh. Buhari, 6692; Müslim, 1639.

şeydir ki böylece kendi üzerine, aslında yapması vacip olmayan bir şeyi vacip kılmış olur.

Halbuki takdir edilen bir şer, adak sebebiyle hayra dönüşmez.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* adağı, cimrinin, kendini malını vermeye mecbur etmesine benzetmiştir; yoksa o cimri (adak sahibi), gönülden ve kendi isteğiyle o malı çıkarmayacaktı!

Allah, O Odunun İçinde Gönderdiğin Para İle Borcunu Ödedi!

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*'ın Rasûlullah *sal-lallahu aleyhi ve sellem*'den rivayet ettiğine göre, o şöyle buyurmuştur:

“İsrailoğullarından bir adam, birinden, belli bir vakitte ödemek üzere 1000 dinar borç vermesini istedi. O da ‘O halde bana şahit getir’ dedi, adam da ‘Şahit olarak Allah yeter’ dedi.

Bu sefer, ‘O zaman borcuna kefil olacak birini getir’ dedi. Adam bu sefer de ‘Kefil olarak Allah yeter’ dedi.

O da ‘Doğru söyledin’ dedi ve adama güvenerek belirli bir tarihte ödemesi şartıyla ona bin dinar verdi. Adam bir gemiye binip gitti, ihtiyacını alıp işini halletti.

Ardından, borcun vadesi geldiği zaman, adamın yanına dönmek için bir gemi aradı, fakat bulamadı. Bunun üzerine adam, parayı ulaştırmak için bir odun parçası aldı ve içini oydu. Bin

dinarı ve paranın sahibine yazdığı bir mektubu bu oyuğun içine koydu, oyuk yeri güzelce kapattı. Sonra da odun parçasını alıp denizin kıyısına giderek şöyle dua etti:

‘Allah’ım! Biliyorsun ki ben falancadan bin dinar borç aldım. O benden kefil istedi, ben de ona ‘Kefil olarak Allah yeter’ dedim, o da kefil olarak Senden razı oldu. Şahit istedi, ben de ‘Şahit olarak Allah yeter’ dedim, o da şahit olarak Senden razı oldu. Ben ona ait olan bu parayı (borcumu) ona göndermek için bir gemi bulmaya gayret ettim, ama bulamadım. Allah’ım! Bunu Sana emanet ediyorum, yerine ulaştır!’

Ardından odun parçasını denize bıraktı, sonra dönüp gitti. Ama yine de memleketine dönmek için gemi aramaya devam etti.

Diğer taraftan borç veren kişi ise, adam anlaştıkları vakitte yanına gelmeyince ‘Belki alacağını bir gemiyle göndermiştir’ diye gemilere bakıp sormak için sahile gitti. Bu sırada içinde para olan o odun parçasını gördü. ‘Odun olarak

yakarız’ diye alıp ailesine götürdü. Odunu kırınca içindeki parayı ve mektubu buldu.

Daha sonra, kendisine bin dinar borç verdiği adam çıkageldi ve şöyle dedi:

‘Allah’a yemin olsun ki borcumu getirmek için hep bir gemi arayıp durdum. Ancak bu geldiğim gemiye kadar bir gemi bulamadım.’

Borç veren ‘Sen bana bir şey gönderdin mi?’ diye sordu.

Borçlu adam, ‘Sana, bu geldiğim gemiden önce bir gemi bulamadım, diyorum ya!’ dedi.

Bunun üzerine borç veren adam dedi ki:

“Şüphesiz Allah, senin odunun içinde gönderdiğin para ile senin borcunu senin adına ödedi. Artık elindeki bin dinarla dönebilirsin, yolun açık olsun.”⁽⁴⁶⁾

(46) Buhari, 2291.

Doğru Söylüyorsan Seni Azat Ettim, Hürsün!

Zahid imam Ali b. Bekkar şöyle demiştir:

“Misis’te bir mecliste oturuyorduk, aramızda İbrahim b. Ethem de vardı. O sırada Horasan’dan bir adam geldi ve “Hanginiz İbrahim b. Ethem?” diye sordu. Oturanlar “O” diyerek ona işaret ettiler.

Adam “Kardeşlerin beni sana gönderdiler.” dedi. O “kardeşlerin” deyince İbrahim b. Ethem elini tutup adamı uzaklaştırdı ve “Ne getirdin?” diye sordu. Adam, “Ben köleyim, beraberimde de on bin dirhem, bir at ve dişi bir katır var. Bunları kardeşlerin sana gönderdi.” diye cevap verdi. İbrahim b. Ethem dedi ki: “Eğer doğru söylüyorsan seni azat ettim, hürsün! Yanında olanlar da senindir. Git ve kimseye haber verme.”⁽⁴⁷⁾

(47) *Vefayätü’l-Ayan ve Enbaü’z-Zaman*, 1/395-396, Ayasofya nüshası eki, Ebu’l-Abbas Ahmed b. Hıllikân (ö.681h.).

Sayıları Çok Oldu Halde Onların Rızkını Vermektedir

Ali b. Ebu Talib *radiyallahu anh'a* soruldu: “Kulların sayısı o kadar çokken Allah nasıl hepsini hesaba çekecek?”

Dedi ki: “Sayıları çok olduğu halde rızıklarını verdiği gibi.”⁽⁴⁸⁾

Allah Teala şöyle buyurmuştur: **“Rabbine yemin olsun ki Biz, elbette hepsini hesaba çekeceğiz.”** (Hicr, 92)

Allah Teala yine şöyle buyurmuştur: **“Biz, kıyamet günü (insanların amel defterlerini tartmak üzere) adalet terazileri koyacağız. Artık hiç kimse, en ufak bir zulme uğramayacaktır. Yapılan amel, bir hardal tanesi ağırlığınca da olsa, onu getirip tartıya koyarız. Hesap görenler olarak da (şanı yüce olan) Biz yeteriz.”** (Enbiya, 47)

(48) *Edebü'd-Dünya ve'd-Din*, s. 11, Ebu'l-Hasan el-Maverdi (ö.450h.).

Rızıkları Paylaştırdığı Gibi Amelleri de Paylaştırmıştır!

Allah Teala şöyle buyurmuştur: **“Rızkınız ve size va’dedilegelen şeyler göktedir.”** (Zariyat, 22)

Said b. Cübeyr ve Dahhak şöyle demişlerdir: **“Rızık,”** burada, gökten inen ve ekinlerin bitmesine, hayatın yeşermesine sebep olan yağmur, kar ve benzeri şeyler anlamındadır.

Yine Said b. Cübeyr şöyle demiştir: Akan her kaynak suyu kardan beslenir.

Hasan’dan rivayet edildiğine göre kendisi, bulut gördüğü zaman yanındakilere şöyle derdi: “Allah’a yemin olsun ki bu bulutlarda sizin rızkınız vardır. Ancak günahlarınız sebebiyle ondan mahrum edilmektesiniz.”

Lügat âlimleri şöyle demişlerdir: **“Rızkınız ... göktedir”** buyruğu, yağmurda sizin rızkınız vardır, manasındadır. Yağmur, gökten indiği

için mahalline işaret edilerek “gök” olarak ifade edilmiştir.⁽⁴⁹⁾

Ömerî (Ömer *radiyallahu anh*’ın soyundan gelen) ve ibadete düşkün (abid) olan Ömer b. Abdülaziz hicret diyarının imamı Malik b. Enes’e, insanlardan uzaklaşıp yalnız başına (halvet) amel etmeye teşvik eden ve etrafında insanların ilim tahsili için toplanmasından uzak durmasını tavsiye eden bir mektup yazdı.

Bunun üzerine İmam Malik *rahimehullah* ona şöyle bir mektup yazdı:

“Şüphesiz Allah rızıkları paylaştırdığı gibi amelleri de paylaştırmıştır.

Nice insan vardır ki kendisine namaz kılmak kolaylaştırılmış, fakat oruç tutmak kolaylaştırılmamıştır...

Nicelerine sadaka vermek kolaylaştırılmış, fakat oruç tutmak kolaylaştırılmamıştır...

(49) *el-Cami’ Li-Ahkami’l-Kur’an*, 19/486, Zariyat suresi tefsiri, Ebu Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Ensari el-Kurtubi (ö.671h.).

Nicelerine cihat etmek kolaylaştırılmış, fakat namaz kılmak kolaylaştırılmamıştır...

İlmi yaymak ve öğretmek ise salih amellerin en faziletlerindendir. Bu sebeple ben, Allah'ın bana kolaylaştırmış olduğu amele razıyım.

Ben, meşgul olduğum işin, senin meşgul olduğun işten daha alt mertebede, daha değersiz olduğunu sanmıyorum.

Her ikimizin de hayır üzere olduğunu ümit ederim.

Her ikimizin de kendisi için taksim edilene razı olması gerekir. Vesselam!”⁽⁵⁰⁾

(50) *et-Temhid Lima Fi'l-Muvatta Mine'l-Meani ve'l-Esanid*, 6/254, İmam Hafız İbn Abdilberr el-Endelusî(ö.463h.).

İbn Vehb'in İmam Malik'ten rivayet ettiğine göre o şöyle demiştir: İbn Hürmüz'ün şöyle dediğini işittim:

“Alimin, ilim meclisine katılanlara (talebelerine) ‘Bilmiyorum’ sözünü miras bırakması gerekir. Ki bu kelime, ellerinde temel bir dayanak/esas olsun. Böylece onlardan biri, kendisine bilmediği bir şey sorulduğunda ‘Bilmiyorum’ diyebilsin.”⁽⁵¹⁾

İmam Şa’bi de şöyle demiştir: “‘Bilmiyorum’ (diyebilmek) ilmin yarısıdır.”⁽⁵²⁾

(51) *Fethü'l-Malik Bitertib et-Temhid ale Muvatta-i Malik*, s. 70, İbn Abdilberr, Tahkik: Mustafa Samideh.

(52) *el-Âdab eş-Şer'iyye*, 2/58, İbn Receb el-Hanbelî.

Ne Diyeceğimi Bilemedim!

Cahız'ın anlattığına göre Sümame şöyle dedi: “Hasta olan bir arkadaşımı ziyaret etmek için yanına gittim. Eşeğimi kapıda bıraktım. Yanımda köle de yoktu. Çıktığımda baktım ki üzerine bir çocuk binmiş!

‘Neden iznim olmadan eşeğime bindin?’ dedim, ‘Kaçmasından korktum, senin için bekçilik yaptım.’ dedi.

‘Kaçsaydı benim için böyle olmasından daha iyi olurdu.’ dedim, çocuk şöyle dedi: ‘Eğer eşek hakkında böyle düşünüyorsan o zaman gittiğini varsay, eşeği bana ver, böylece teşekkürümü de kazanırsın.’

Ne diyeceğimi bilemedim.”⁽⁵³⁾

(53) *Tarihu Medineti's-Selam ve Ahbarü Muhaddisiha ve Zikrû Kuttaniha el-Ulema Min Gayri Ehliha ve Varidiha*, s. 20; İmam Hafız Ebu Bekir Ahmed b. Ali b. Sabit el-Hatib el-Bağdadî (ö.463h.).

Divane, Divane!

İbn Nümejr bize anlatıp dedi ki: Süleyman b. Mervan'ın A'meş'ten rivayet ettiğine göre A'meş'in arkadaşlarından biri şöyle demiştir:

“Dicle Nehri'nin suyunun yükseldiği bir zamanda nehrin kenarına geldik. Nehrin diğer tarafında da Acemler vardı. Müslümanlardan bir adam ‘Bismillah’ dedi ve atıyla nehre daldı. Su biraz yükseldi.

Sonra insanlar da ‘Bismillah’ diyerek nehre daldılar, su daha çok yükseldi.

Acemler (Persler) onları görünce ‘Divane, divane,’ yani ‘Bunlar deli!’ demeye başladılar. Ardından dönüp kaçtılar.

Nehre dalanlar ise yoluna devam ettiler. Sadece bir eyerin kenarına asılı bir tas vardı, onu kaybettiler (suya düşürdüler).

Nehirden çıkınca Acemlerin kaçarken terk ettikleri ganimetleri alıp aralarında paylaştılar.

Hatta nihayetinde bazıları ‘Sarıları (altınları) beyazlarla (gümüşlerle) kim değiştirir?’ demeye başladılar.”⁽⁵⁴⁾

(54) *Delailü’n-Nübüvve ve Marifet-ü Ahval Sahib eş-Şeria*, 6/53, Ebubekir Ahmed b. Hüseyin el-Beyhaki (ö.458h.).

Merhaba... Yakın Akraba!

İbn Ömer *radiyallahu anhumâ*'dan rivayet edildiğine göre Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“En büyük iyiliklerden biri, kişinin, babası vefat ettikten sonra, onun sevdiği arkadaşlarını görüp göz etmesidir.”⁽⁵⁵⁾

Ömer b. Hattab *radiyallahu anh*'ın azatlısı Eslem'den rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Ömer b. Hattab'la beraber çarşıya çıktık. Genç bir kadın, Ömer'in peşinden gelip şöyle dedi:

“Ey müminlerin emîri! Kocam vefat etti, arkasında küçük çocuklar bıraktı. Allah'a yemin olsun ki ne pişirecek bir yemekleri ne ekinleri ne de süt getirecek davarları var. Bu yokluk sebebiyle onların ölmelerinden endişe ediyorum. Ben, Hüfâf b. İyma el-Gifari'nin kızıyım. Ken-

(55) Müslim, 2552.

disi Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile beraber Hudeybiye’de bulunmuştu.”

Bunun üzerine Ömer, kadınla beraber durdu, yoluna devam etmedi. Sonra da şöyle dedi: “Merhaba... yakın ve bildiğimiz bir nesep, akraba!”

Daha sonra, evde bağlı bulunan bir yük devesini aldı ve üzerine yiyecek doldurduğu iki çuval yükledi. İkisinin arasına elbise ve öteberi yerleştirdi. bunları kadına getirip yuları uzatarak şöyle dedi: “Al götür! Emin ol, bunlar daha bitmeden Allah Teâlâ size yeni hayırlar ihsan edecektir.”

Bunun üzerine bir adam şöyle dedi: “Ey müminlerin emîri! Kadına fazla verdin.” Ömer de dedi ki: “Hay anası kaybedesice! Ben bu kadının babasının ve kardeşinin bir müddet bir kaleyi muhasara ettikten sonra fethettiklerini gördüm. Sonra da biz oradan gelen ganimetleri aramızda paylaştık.”⁽⁵⁶⁾

(56) Buhari, 4160.

Benden Bir Mızrak Boyu Uzakta Otur!

Zühre'den rivayet edildiğine göre Ömer b. Hattab *radıyallahu anh*, Muaykîb'e -ki o Bedir ehliyindendi ve bir hastalığa (veba) yakalanmıştı- şöyle demiştir:

“Benden bir mızrak boyu uzakta otur.”⁽⁵⁷⁾

Bunu, hastalığın bulaşmasından endişe ettiği için söylemişti.

(57) *Şerhi Sahih el-Buhari*, s. 411, İbn Battal (ö.449h.).

Ağır Yük Taşıtmasınlar!

Ömer b. Abdülaziz *radiyallahu anhum*a, Mısır'da bulunan Hayyan'a şöyle bir mektup gönderdi:

“Bana ulaşan haberlere göre Mısır'da birtakım yük develeri varmış. Her biri 1000 rıtıl ağırlığında yük taşıyormuş. Bu mektubum sana ulaştığı andan itibaren bir deveye 600 rıtıldan fazlasının yüklendiğini duymayayım!⁽⁵⁸⁾

Ayrıca sikke görevlilerine (hayvan koruma memurlarına) de şunu yazdı:

“Kimsenin ata ziyadesiyle yük yüklemesine izin vermesinler. Ayrıca hayvana -ucu sivri bir değnek ile- yan tarafından veya arka tarafından vurmasınlar. Çünkü bu, eşek, katır ve deve gibi hayvanlara eziyet verir.”

(58) *Siretü Ömer b. Abdülaziz*, s. 160, İbn Abdülhakem (ö.214h.).

Haklısın!

İyas'tan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir:

“Bir adam dışında beni kimse yenemedi. Şöyle ki: Basra'da kaza (mahkeme) meclisindeydim. Huzuruma bir adam girdi ve falan bahçenin -sınırlarını anlatarak- falan kişinin mülkü olduğuna şahitlik etti.

Ben de ‘Ağaçlarının sayısı kaç tanedir?’ dedim. Önce sustu! Sonra bana şöyle dedi: ‘Kadı efendimiz kaç yıldan beri bu mecliste hüküm veriyor?’ ‘Şu kadar senedir.’ dedim.

Ardından, ‘Tavandaki tahtaların sayısı kaç tanedir?’ diye sordu.

‘Sen haklısın’ dedim ve şahitliğini kabul ettim.”⁽⁵⁹⁾

(59) *Vefayatü'l-Ayan ve Enbaü'z-Zaman*, 7/350, Ebu'l-Abbas Şemsüddin b. Hilikân (ö.681h.).

Bir Fahşâ İşlerse Babası Günahkâr Olur!

Tabiînden imam Katade b. Diame es-Sedusi şöyle demiştir: “Şöyle denirdi: ‘Bir genç büyür, babası onu evlendirmez, genç de zina ederse, baba da günah işlemiş olur.’⁽⁶⁰⁾

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *‘Hepiniz çobansınız; hepiniz güttüğünüz sürüden sorumlusunuz. Devlet reisi çobandır ve sürüsünden sorumludur. Erkek, ailesinin çobanıdır ve sürüsünden sorumludur. Kadın, kocasının evinin çobanıdır ve sürüsünden sorumludur. Hizmetkâr, efendisinin malının çobanıdır ve sürüsünden sorumludur.’*

(Dedi ki:) Bunları Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den işittiğimden eminim. Onun şöyle dediğini de zannediyorum:

(60) *en-Nafaka Ale’l-İyâl*, 1/172, İbn Ebi’d-Dünya (ö.281h.).

‘Kişi, babasının malının çobanıdır ve sürüsünden sorumludur. Dolayısıyla hepiniz çobansınız; hepiniz götüğünüz sürüden sorumlusunuz.’⁽⁶¹⁾

(61) Muttefekun aleyh. Buhari, 2409; Müslim, 1829.

O İş, Senin İçin Rafızı Olmaktan Daha Hayırlıdır!

Hilal b. Atıyye, -arkadaşı olan ve zaman zaman şakalaştığı- Beşşar’a şöyle dedi: “Allah hiç kimsenin gözünü almamıştır ki onun yerine başka bir meziyet vermiş olmasın. Peki, sana (körlüğüne karşı) verdiği meziyet nedir?” Beşşar dedi ki: “Hem büyük hem geniş bir meziyet verdi.” Hilal “O da nedir?” deyince şöyle dedi: “Seni ve senin gibi gereksiz insanları görmüyorum!” Ardından şöyle dedi: “Hilal! Sana özel bir nasihatte bulunsam beni dinler misin?” Hilal “Evet.”

Beşşar şöyle dedi: “Sen bir zamanlar eşek çalışıyordun. Sonra tevbe edip Rafızî oldun. (İyi-si mi) eşek hırsızlığına geri dön. Allah’a yemin olsun ki bu senin için, Rafızî olmandan daha hayırlıdır.”⁽⁶²⁾

(62) *Vefayatu'l-Ayan ve Enbaü'z-Zaman*, 1/384, Ebu'l-Abbas Şemsüddin b. Hillikân (ö.681h.).

Fakirlik Korkusu Taşıyan Kalp!

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Çocuklarınızı aç kalmaktan korkarak öldürmeyin. Onları da sizi de Biz rızıklandırıyoruz. Şüphesiz onları öldürmek büyük bir günahtır.”** (İsra, 31)

Taberi şöyle demiştir: “Ayette geçen ‘imlâk,’ ‘fakirlik’ demektir. Nitekim cahiliye döneminde insanlar aç kalma, yoksullaşma korkusuyla çocuklarını öldürüyorlardı. Bunun üzerine Allah Teâlâ bu konuda onlara öğüt vermiş; hem kendilerinin hem de çocuklarının rızkının Zatına ait olduğunu haber vermiştir: **“Onları da sizi de Biz rızıklandırıyoruz.”**⁽⁶³⁾

İbn Kesir de şöyle demiştir: “Bu ayet-i kerime Allah’ın, kullarına; anne-babaların evlatlarına duyduğu merhametten daha fazla merhamet ettiğine delalet eder. Allah Teâlâ hem mirasta çocukları gözetmeyi emretmiş hem de onların

(63) *Camiü'l-Beyan An Tevili Âyi'l-Kur'an*, 14/578, İmam Ebu Cafer Muhammed b. Cerir et-Taberî (ö.310h.).

öldürölmelerini yasaklamıştır; çünkü cahiliye halkı, kızları mirastan mahrum bırakıyorlardı. Hatta kişilerin, kendisini utandıracağı endişesiyle kızını öldürdüğü oluyordu. İşte Allah Teâlâ bunu yasaklamış ve şöyle buyurmuştur: **‘Çocuklarınızı aç kalmaktan korkarak öldürmeyin.’**

Bundan dolayı onların rızıkına öncelikle vurgu yapmış ve **‘Onları da sizi de Biz rızıklandırıyoruz’** buyurmuştur. Enam suresinde ise şöyle buyurmuştur: **‘Yoksulluk sebebiyle çocuklarınızı öldürmeyin. Sizi de onları da Biz rızıklandırıyoruz.’** (Enam, 151)

‘Şüphesiz onları öldürmek büyük bir günahtır,’ yani büyük bir günahtır.⁽⁶⁴⁾

Selef âlimlerinden biri şöyle demiştir:

İblis, askerleriyle bir araya geldiklerinde şu üç şeye sevindikleri kadar bir şeye sevinmezler:

- Bir müminin bir mümini öldürmesi...

(64) *Tefsiru'l-Kur'an el-Azim*, 9/5, Enam suresi, İmam İmadüddin Ebü'l-Fida İsmail b. Ömer b. Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî (ö.774h.).

- Bir kişinin küfür üzere ölmesi...
- Bir kalbin fakirlik korkusu taşıması...⁽⁶⁵⁾

Zahit imam Ebu Turâb en-Nahşebi şöyle demiştir: Hatim'in şöyle dediğini işittim:

“Dört tane hanımım, dokuz tane çocuğum var. Hiçbir şeytan bana onların rızıkları konusunda vesvese verme ümidine kapılmadı (buna cüret edemedi).”⁽⁶⁶⁾

Hatim el-Asamm'a “Tevekküldeki bu halini hangi esaslar üzerine bina ettin?” denildi.

Şöyle dedi: “Dört haslet üzerine:

- Rızkımı başkasının yiyemeyeceğini bildim, (bu sayede) nefsim mutmain oldu.

(65) *Tarikü'l-Hicreteyn ve Babü's-Saadeteyn*, s. 67, İmam Ebu Abdullah Şemsüddin Muhammed b. Ebubekir b. Eyyub İbn Kayyım el-Cevziyye ed-Dimeşkî el-Hanbelî (ö.751h.).

(66) *Siyer A'lam en-Nübela*, 11/487, İmam Hafız Şemsüddin Muhammed b. Ahmed b. Osman ez-Zehebî et-Türkmanî (ö.748h.).

- Amelimi başkasının işleyemeyeceğini bildim, (bu yüzden) amel etmekle meşgul oldum.

- Ölümün apansız geldiğini bildim, (bu yüzden) ona hazırlık yapıyorum.

- Hiçbir yerde Allah'ın gözünden kaçamayacağımı bildim, (bu yüzden her yerde ve zamanda) O'ndan hâyâ ediyorum.”⁽⁶⁷⁾

(67) *Siyer A'lam en-Nübela*, 11/485, İmam Hafız Şemsüddin Muhammed ez-Zehebî (ö.748h.).

“Onu, Karısından Ayırıncaya Kadar Bırakmadım!”

Cabir b. Abdullah’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“İblis, tahtını su üzerine kurar, sonra askerlerini insanlara gönderir. Askerlerinden ona en yakın mertebede bulunanlar, insanlar arasında en çok fitne çıkaranlardır. Bunlardan biri, yanına gelir ve ‘Şu şu işleri yaptım’ der. İblis de ona ‘Bir şey yapmamışsın’ diye karşılık verir. Bir başkası gelir ve ‘Ben falan adamla uğraştım, nihayetinde onu karısından ayırdım’ der.”

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* devamla buyurdu ki:

“İşte İblis bunu yanına yaklaştırır ve ona ‘Sen ne iyi yapmışsın!’ der.”⁽⁶⁸⁾

(68) Müslim, 2813.

“Git Falan Adamın Bahçesini Sula”

el-Mikdam b. Ma’dikerib’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Hiç kimse elinin emeğiyle kazandığından daha temiz (helal) bir rızık kazanmamıştır. Ayrıca kişinin kendine, hanımına, çocuklarına ve hizmetçisine yaptığı harcama, onun için sadakadır.*”⁽⁶⁹⁾

Ebu Hureyre *radiyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Adamın biri boş bir arazide yürürken bulutlardan gelen bir ses işitti: ‘Git falan adamın bahçesini sula.’ O bulutlar da o tarafa doğru gidip taşlık bir bölgeye bütün sularını boşalttılar. Orada bulunan derelerden biri bütün suyu çekti. Adam suyu takip etmeye başladı. Bir de baktı ki bir adam bahçesinde durmuş ve*

(69) İbn Mace, 2138, lafız ona aittir. Ahmed de *Müsned*’de (17190) muhtasar olarak rivayet etmiştir.

elindeki kürekle suya yön veriyor. Adam ona ‘Ey Allah’ın kulu! Adın nedir?’ diye sordu.

Adam ‘Falan...’ diyerek onun bulutlardan işitmiş olduğu ismi söyledi. Bu sefer bahçedeki adam, diğer adama, ‘Sen ey Allah’ın kulu! Neden ismimi sordun?’ diye sordu.

Adam da şöyle dedi: ‘İşte bu suları yağdırmış olan bulutların arasından bir ses işittim. Diyordu ki: ‘Git falan adamın bahçesini sula.’ Ve senin ismini söyledi. Peki, bu bahçe(den çıkan)la ne yapıyorsun?’

Adam anlatmaya başladı: ‘Madem bunu sordun, anlatayım. Ben arazimden çıkan ürünü toplarım. Üçte birini sadaka olarak dağıtır, üçte birini bana ve çocuklarıma yiyecek olarak kullanır, geriye kalan üçte birini de bu araziye ekerim.’ [Bir başka rivayette şöyle geçer: ‘Üçte birini de yoksullara, isteyenlere (dilencilere) ve yolda kalmışlara ayırıyorum.’⁽⁷⁰⁾

(70) Müslim, 2984.

Sen İse Oyun İle, Eğlence İle Meşgulsün!

İbnu'l-Kayyım şöyle demiştir: “Sen nerede, yol nerede!?”

Bu öyle bir yol ki;

Bunun uğrunda; Âdem yorulmuş... Nuh çırpınmış... Halilürrahman ateşe atılmış... İsmail boğazlanmak üzere yere yatırılmış... Yusuf az bir pahaya satılmış ve on küsur sene hapiste kalmış.... Zekeriya testereyle biçilmiş... Fuhuştan uzak duran Yahya boğazlanmış... Eyyub türlü çileler çekmiş... Davud’un gözyaşları sınırları aşmış... İsa öyle yalnız kalmıştı ki yabani hayvanlarla yol yürümüş... Muhammed de fakirliğe ve türlü türlü eziyetlere göğüs germiş... iken...

Sen bugün oyun ve eğlenceyle meşgul oluyorsun!”⁽⁷¹⁾

(71) *el-Fevaid*, s. 42, İmam Ebu Abdullah Ebubekir b. Eyyub İbn Kayyım el-Cevziyye ed-Dımeşkî el-Hanbelî (ö.751h.).

Bu Rüyayı Senden Başkası Görmüş Olamaz!

Ebu Ali el-Ahvâzi anlatıyor: Babamın şöyle dediğini işittim:

Hasan el-Basri ile Muhammed b. Sirin birbirine darılmıştı. Bu yüzden Hasan'ın yanında İbn Sirin'den bahsedildiği zaman “Şu dokumacılardan söz etmeyi bırakın” derdi. Zira İbn Sirin'in akrabalarından bazıları dokuma işiyle uğraşıyorlardı.

Bir gün Hasan rüyasında kendisinin çıplak bir halde bir çöplük üzerinde durduğunu ve elindeki çubukla yere vurduğunu gördü. Uyan-
dığında gördüğü bu rüyadan dolayı çok rahatsız olmuştu. Bir talebesine “İbn Sirin'e git ve rüyayı sen görmüşsün gibi anlat.” dedi. O da İbn Sirin'e gidip rüyayı anlattı. Bunun üzerine İbn Sirin şöyle dedi: “Bu rüyayı görene de ki: Bu tür şeyleri dokumacılara sormasın!”

Adam, Hasan’a, Muhammed b. Sirin’in söylediklerini aktardı. Bu onun çok ağrına gitti. Etrafindakilere “Hadi kalkın, ona gidelim” dedi. İbn Sirin onu görünce ayağa kalktı; kucaklaştılar, selamlaştılar. Oturup birbirlerine sitem ettiler. Sonra Hasan “Şimdi bunları bırakalım da rüya zihnimi çok meşgul etti.” dedi. İbn Sirin de “Zihnini meşgul etme. Zira çıplak, dünyayı üzerinden çıkarandır. Ondan hiçbir şey sana bulamayacaktır. Çöplüğe gelince, o da dünyanın kendisidir. Gerçek haliyle sana göründü. Artık sen onu, hakikati nasılsa öyle görüyorsun. Çubukla vurmana gelince, bu da insanlara anlattığın ve senden istifade ettikleri hikmettir.” dedi.

Bunun üzerine Hasan şöyle dedi: “Peki, bu rüyayı benim gördüğümü nereden bildin?” İbn Sirin dedi ki: “Rüyayı bana anlatınca biraz düşündüm. Senden başka bu rüyayı görmeye ehil kimseyi bulamadım.”

Hasan el-Basrî ölmeden önce bir adam, İbn Sirin’e, “Rüyamda bir kuşun mesciddeki en gü-

zel taşı aldığını gördüm.” dedi. Bunun üzerine İbn Sirin şöyle dedi:

“Eğer rüyan doğruysa Hasan öldü demektir.”

Ardından, çok geçmeden Hasan vefat etti. Ancak İbn Sirin aralarındaki bir meseleden dolayı cenazesinde bulunmadı. İbn Sirin de ondan yüz gün sonra vefat etti.”⁽⁷²⁾

(72) *el-Vâfi bi'l-Vefayât*, 12/191, Salahuddin Halil b. Aybek es-Safadî (ö.764h.).

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Kabrini Eşme Hadisesi

Cemal el-İsnevi, hristiyanları yönetim işlerinde görevlendirmekten menetmek konusunda telif ettiği bir risalesinde şöyle demiştir: Adaletli hükümdar Nureddin Zengî (eş-Şehid) (511-569h.) bir gece rüyasında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i üç defa gördü, o, iki sarışın adama işaret ederek “*Beni bunlardan kurtar*” diyordu.

Hemen vezirine haber gönderdi, o gece hazırlık yaptılar. Yirmi kişilik bir birlikle, hızlı koşan atlarla yola çıktılar. Yanına fazlaca erzak aldığı için 16 günde Medine’ye geldi. Ziyaretini tamamladıktan sonra bütün Medine halkının getirilmesini emretti. Her birine sadaka veriyor ve rüyada gördüğü özelliklerin onda olup olmadığını titizlikle inceliyordu. Nihayetinde insanlar bitti ama onları bulamadı.

Bunun üzerine “Geriye kimse kaldı mı?” diye sordu. “Magripli salih ve iffetli iki adam

kaldı. Bunlar çokça tasaddukta bulunan insanlardır.” dediler. Sultan Nureddin, onların da getirilmesini istedi. Onları görünce Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in işaret ettiği iki adamın bunlar olduğunu fark etti. Nerede ikamet ettiklerini sordu. Hücrenin yakınında bir yerde kaldıkları söylendi. Onları tutup beraberce kaldıkları yere gittiler. Orada iki tane çardak, kitaplar ve mallar dışında bir şey yoktu. Medine halkı da onlardan övgüyle bahsediyordu. Ancak Sultan evde bulunan bir hasırı kaldırıncı, altından hücreye doğru giden bir tünel kazıldığını gördü. İnsanlar büyük bir korkuya kapıldılar. Sultan o iki adama şöyle dedi:

“Doğruyu söyleyin!” Bu arada onları feci şekilde kırbaçlattı. Bu sefer ikisi, hristiyan olduklarını, hristiyan hükümdarın onları Magripli hacılar kılığında gönderdiğini ve kendilerine yüklü miktarda mal verdiğini itiraf ettiler. Amaçları makam-ı şerife (Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in naaşına) yaklaşmak ve onu alıp

götürmekti. Bundan dolayı en yakın yerde konaklamışlardı, geceleyin kazıyorlardı. Her birinin deri bir çantası vardı, kazdıkları toprağı o çantayla çıkarıp Baki mezarlığına döküyorlardı. Bunu da kabristanı ziyaret maskesiyle yapıyorlardı. Hücre-i Şerife'ye yaklaştıklarında gök gürlemeye, şimşekler çakmaya başlamış, büyük bir sarsıntı olmuştu. İşte Sultan o gecenin sabahında oraya ulaşmıştı. Adamların ne yapmak istediğı ortaya çıkınca Sultan için için ağlamaya başladı. Emir vererek Hücre-i Şerife'ye yakın pencerenin altında boyunlarını vurdurttu.

Daha sonra yüklü miktarda kurşun getirilmesini emretti. Hücre-i Şerife'nin dört tarafında, suya varacak kadar hendek kazdırdı. O kurşun eritilip hendeklere döküldü. Böylece Hücre-i Şerife'nin dört tarafı dökme kurşunla çevrilmiş oldu.”⁽⁷³⁾

(73) *Hülasatü'l-Vefa Bi Ahbari'l-Mustafa*, s. 316, Allame Ebu'l-Hasan Ali b. Abdullah b. Ahmed el-Hasanî es-Semhudî (ö.911h.).

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabri Ubeydî hükümdar Hakim Bi-Emrillah döneminde de birkaç defa Rafızî Ubeydîler tarafından eşilmeye çalışılmıştı. Öyle ki Nebevî Harem-i Şerif'in yakınında bir eve yerleşen birileri, evden kabre doğru bir tünel açarak kabri eşmeye çalışmıştı. O sırada Medine halkı bir münadinin "Peygamberimizin kabri eşiliyor!" diye seslendiği işittiler. İnsanların arasından onları arayıp buldular ve öldürdüler.

Sehavî bunlar hakkında şöyle demiştir: İbnu'n-Neccar'ın kendi senediyle rivayet ettiğine göre, bu adamın yaptığı en garip şeylerden biri şudur: Zındıklardan biri Ubeydî hükümdar Hakim Bi-Emrillah'a, kabr-i şerifi eşmesini, bir ziyaretgah yaparak onu ve iki arkadaşını alıp Mısır'a getirmesini önerdi. O, bunu yapması için Ebu'l-Fütuh'a emir verdi. O da yola çıkıp Medine'ye geldi. Medine'den bir grup insan, ona gidip neden geldiklerini sordular. Beraber-

lerinde er-Rûkbani diye bilinen kurra bir adam da vardı. Orada şu ayetleri okudu:

“Eğer antlaşmalarından sonra yeminlerini bozup dininize dil uzatırlarsa, küfrün elebaşlarıyla savaşın. Çünkü onlar yeminlerine riayet etmeyen kimselerdir. Umulur ki vazgeçerler. Yeminlerini bozan, peygamberi yurdundan çıkarmaya kalkışan ve üstelik size tecavüzü ilk defa kendileri başlatan bir kavimle savaşmaz mısınız? Yoksa onlardan korkuyor musunuz? Oysa Allah, -eğer siz gerçek müminler iseniz- kendisinden korkmanıza daha lâyıktır. Onlarla savaşın ki Allah onlara sizin ellerinizle azap etsin, onları rezil etsin, onlara karşı size yardım etsin, mümin topluluğun gönüllerini ferahletsin ve onların kalplerindeki öfkeyi gidersin.” (Tevbe, 12-14)

İnsanlar galeyana geldiler ve neredeyse Ebu'l-Fütuh'u ve beraberindeki askerleri öldüreceklerdi. Bunu görünce onlara şöyle dedi:

“Elbette Allah Teala kendisinden korkulmaya en layık olandır. Asla bir daha böyle bir işe kalkışmayacağım. Bırakalım da Hakim ne yaparsa kendisi yapsın.”

Ardından “Nasıl böyle bir cevap verdim?” diyerek göğsü daraldı, türlü türlü düşüncelere daldı. O günün akşamı güneş batmadan Allah, neredeyse yerleri sarsan bir rüzgâr gönderdi. Develeri yükleriyle, atları eyerleriyle birlikte, topu yerde yuvarlar gibi yuvarladı. İnsanların çoğu helak oldu. Namı her tarafa yayılan bu rüzgârın ardından Ebu'l-Fütuh'un göğsünü kaplayan sıkıntı kayboldu. Zira bu rüzgâr onun için Hakim'in nezdinde bir bahane olacaktı. Hayat hikayesinde bu garip olaydan başka daha nice garip olaylar vardır. el-Fasi bunları uzun uzun anlatmıştır.⁽⁷⁴⁾

(74) *et-Tuhfetü'l-Latife Fi Tarih el-Medine eş-Şerife*, 1/273, İmam Şemsüddin es-Sehavi (ö.902h.).

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e Hakaret Edenin Cezası

İbn Hacer şöyle demiştir: Cemaleddin İbrahim b. Muhammed et-Tıybî'den aktarıldığına göre (şöyle dedi):

Moğol komutanlarından bazıları hristiyan olmuştu. Bir gün hristiyan ve Moğol ileri gelenlerinden bazıları onun meclisine geldiler. Aralarından biri Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e hakaret etmeye başladı. Biraz ötede de bağlı bir av köpeği vardı. Hakaret etmede ileri gidince köpek onun üzerine atladı ve onu yaraladı. Zar zor elinden kurtardılar.

Orada bulunanlardan biri şöyle dedi: “Bu, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında söylediklerinden dolayı oldu.”

Adam şöyle dedi: “Asla! Aksine bu köpek izzetinefis sahibi biridir. Elimle işaret ettiğimi gördü, kendisine vurmak istediğimi zannetti.”

Sonra tekrar konuşmalarına devam etti. Yine dil uzatınca köpek yine üstüne atıldı, boy-nundan ısırarak gırtlakını kopardı. Olduğu yer-de öldü.

Bu olaydan dolayı Moğollardan kırk bin kişi Müslüman oldu.⁽⁷⁵⁾

(75) *ed-Dürer el-Kamine Fi A'yan el-Mieti es-Samine*, 3/76, İmam Hafız Şihabüddin Ahmed b. Ali b. Muhammed İbn Hacer el-Askalanî (ö.852h.).

Şirk Müstesna!

Rebi b. Süleyman'ın şöyle dediğini işittim:
İmam Şafiî'nin şöyle dediğini işittim:

“Kul, Allah'ın huzuruna, şirk hariç hangi günahla çıkarsa çıksın, bu, onun hevasına uyarak yapmış olduğu küçük bir şeyle çıkmasından daha hayırlıdır.”⁽⁷⁶⁾

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Hevâ ve hevesini ilah edinen ve Allah'ın (kendi katındaki) bir bilgiye göre saptırdığı, kulağını ve kalbini mühürlediği, gözünün üstüne de perde çektiği kimseyi gördün mü? Şimdi onu Allah'tan başka kim doğru yola eristirebilir? Hâlâ ibret almayacak mısınız?”
(Casiye, 23)

(76) *Siyer A'lamu'n-Nübela*, 10/16, Zehebî; *Tarih-ü Dimaşk*, 51/309, İbn Asakir.

Onu Bu Makama Çıkartan, Hevasına Karşı Koymasıştır!

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Kim de Rabbinin huzurunda duracağından korkar ve nefisini arzularından alıkoyarsa, şüphesiz cennet onun sığınağıdır.”** (Naziât, 40)

Yani, Allah’ın huzurunda durmaktan ve Allah’ın kendisi hakkında vereceği hükümden korkan, nefisini arzularından alıkoyup onu Rab-bine itaatte sevk eden...”⁽⁷⁷⁾

“Eğer (bu konuda) sana icabet etmezlerse, bil ki onlar sadece kendi nefislerinin arzularına uymaktadırlar. Kim, Allah’tan gelen bir hidayet olmaksızın kendi nefsinin arzusuna uyandan daha sapık olabilir?!” (Kasas, 50)

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*

(77) *Tefsiru’l-Kur’an el-Azim*, 7/254, Naziât Suresi, İmam İmadüddin Ebü’l-Fida İsmail b. Ömer b. Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî (ö.774h.).

şöyle buyurmuştur: “*Yedi sınıf insan vardır ki Allah onları, gölgesinden başka bir gölgenin bulunmadığı günde gölgesinde gölgeler. Adaletli yönetici, Rabbine ibadet üzere yetişen bir genç, kalbi mescitlere bağlı bir adam, birbirlerini Allah için seven, Allah için bir araya gelen ve Allah sevgisi üzere (ölüm ile) ayrılan iki adam, makam sahibi ve güzel bir kadın kendisini davet ettiği halde ‘Ben Allah’tan korkarım (diyerek onu geri çeviren)’ kimse, verdiği sadakayı, sağ elinin verdiği gibi sol eli bilmeyecek kadar gizleyen kimse, yalnız başına Allah’ı zikredip gözleri yaşaran kimse.*”⁽⁷⁸⁾

İbnu'l-Kayyım şöyle demiştir: “Allah’ın, arşının gölgesinden başka bir gölgenin olmadığı günde gölgelendirdiği yedi sınıf insanı düşündüğünde onların bu gölgeye, ancak hevâlarına karşı koymakla ulaştıklarını görürsün.

Çünkü iktidar ve güç sahibi olan yönetici ancak hevasına karşı koyunca adaleti tesis edebilir. Zira elinde öyle bir güç, nüfuz ve iktidar

(78) Buhari, 660.

vardır ki kolayca hevasına tabi olabilir. Ancak nefsine mukavemet edip hevasına karşı durunca, Allah'ın da şeriatını tatbik edince ve arzularının peşinden gitmeyip yönettikleri arasında adaletli davranınca; güneşin kulların tepelerine yaklaştı-
rılacağı günde gölgede olmayı hak etmiştir.

Yüce Allah'a ibadeti, gençliğin heveslerine/ dürtülerine tercih etmiş olan genç de hevasına karşı koymasaydı buna güç yetiremezdi.

Kalbi mescitlere tutkun olan adama gelince; o da buna, ancak kendisini, arzularını gerçekleştirebileceği, haz ve lezzet alacak mekanlara sevk eden hevasına karşı koymakla ulaşmıştır. Böylece ibadet mekanlarına ve mescitlere gitmeye başlamış, Allah da bu amel neticesinde onu arşının gölgesinde gölgeleyerek büyük bir mükafat ihсан etmiştir.

Verdiği sadakayı sol elinden dahi gizleyerek veren kişi, şayet hevasına karşı koymasaydı, nefsinin gösteriş yapma isteğinin ve “insanlar buna şahit olsunlar, cömertliğim hakkında konuşsun-

lar” arzusunun hakkından gelmeseydi bunu yapamazdı.

Asalet ve güzellik sahibi bir kadının zina çağrısına muhatap olduktan sonra Allah *azze ve celle*’den korkarak hevasına karşı koyan ve davete karşılık vermeyen kişi de aynı şerefe nail olmuştur.

Allah’ı yalnızken ve gizli gizli zikredip O’nun korkusuyla gözleri dolan kişi de bu makama ancak hevasına karşı koymakla ulaşmıştır.

Bu sayede kıyamet gününde mahşer yerinin harareti, teri ve sıkıntısı onlara ulaşacak bir yol bulamayacaktır.”⁽⁷⁹⁾

(79) *Ravdatü’l-Muhibbin*, s. 282, İmam Ebu Abdullah Muhammed b. Ebu Bekir b. Eyyub İbn Kayyım el-Cevziyye (ö.751h.).

Allah'a Yemin Olsun ki Sana Bir Eziyetim Olmayacak!

Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre bir adam şöyle dedi: “Ey Allah'ın Rasûlü! Benim bir komşum var, bana eziyet ediyor.” Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona dedi ki: “*Git ve evdeki eşyalarını çıkarıp yola bırak.*”

Adam da gidip eşyalarını yola çıkardı. Bu sefer insanlar toplanıp “Hayırdır, ne oldu?” dediler. O da “Bana eziyet eden bir komşum var. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e durumu anlattım, bana ‘*Git ve evdeki eşyalarını çıkarıp yola bırak*’ dedi.” dedi. Bu sefer insanlar “Allah'ım, ona lanet et! Allah'ım, onu rezil et!” demeye başladılar.

Bu durum kötü komşuya ulaştı. O da hemen komşusuna, “Evine dön! Allah'a yemin olsun ki bir daha sana eziyet vermeyeceğim.”⁽⁸⁰⁾ dedi.

(80) *el-Edebü'l-Müfred*, s. 124, İmam Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail el-Buharî (ö.256h.).

Bu Cevap Ancak Nübüvvet Evinden Gelir!

Tabiînden Ebu'l-Cüveyriye el-Cermi el-Kûfi'den rivayet edildiğine göre o şöyle dedi:

Rum Kayseri, Muaviye'ye bir mektup yazarak (şunları sordu): “Bana kiblesi olmayan yerin neresi olduğunu... Babası olmayan kişinin kim olduğunu... Aşireti olmayan kişinin kim olduğunu... Kabriyle seyahat eden kim olduğunu... Bir rahimde yaratılmamış olan şeylerin neler olduğunu... Bir şey, yarım şey ve hiçbir şey olanın ne olduğunu... haber ver? Bunların cevabını her şeyin tohumuyla birlikte bu şişenin içinde bana gönder!”

Bunun üzerine Muaviye, mektubu ve şişeyi İbn Abbas'a gönderdi. (Şu da denilmiştir: Hasan b. Ali, mektubu ve şişeyi ona gönderdi.)

İbn Abbas *radıyallahu anhum*a şöyle dedi:

“Kiblesi olmayan; Kâbe'dir.

Babası olmayan; İsa'dır.

Aşireti olmayan; Adem'dir.

Kabri ile seyahat eden; Yunus'tur.

Bir rahimde yaratılmamış olan şeyler; İbrahim'in koçu, Semud kavminin devesi ve Musa'nın asasıdır.

Bir şey, yarım şey ve hiçbir şey olanın ne olduğuna gelince; bir şey, akıllı olup o akılla iş yapan kimsedir. Yarım şey, kendi akıllı olmayıp ancak akıl sahiplerinin görüşüyle iş yapan kimsedir. Hiçbir şey ise ne akıllı olan ne de akıl sahiplerinin görüşüyle iş yapan kimsedir.”

İbn Abbas daha sonra şişeye su doldurup “İşte her şeyin tohumu budur.” dedi.

Muaviye de mektubu ve şişeyi Kayser'e gönderdi. Kayser, mektup ve şişe kendisine ulaşınca şöyle dedi: “Bu cevap ancak nübüvvet ehline mensup bir evden çıkmıştır.”⁽⁸¹⁾

(81) *Tarihu Dimeşk*, 73/ 201, “İbn Asakir” diye bilinen İmam Hafız Ebu'l-Kasım Ali b. Hasan b. Hibetullah eş-Şafii (ö.571h.).

Üzüntünün Bir Şeyi Geri Getireceğini Bilseydim Hiçbir Şeyi Ona Tercih Etmezdim!

İlim ehlerinden sika (güvenilir) bir alim olan Said Ebu Osman şöyle demiştir: Bir adam bir kadına bakıp şöyle dedi: “Böyle bir güzellik, böyle bir zarafet görmedim. Bunun dertsiz, kedersiz olmak dışında bir sebebi de yoktur.”

Bunun üzerine kadın şöyle dedi:

“Ey Allah’ın kulu! Allah’a yemin olsun ki keder beni boğazlıyor, hüznümü benimle paylaşan hiç kimse de yok!”

Adam “Nasıl yani?” dedi.

Kadın anlatmaya başladı: “Kocam kurban olarak bir koyun kesti. İki çocuğum vardı, oynuyorlardı. Babalarını görünce büyük olan, küçüğe, ‘Babamın koyuna ne yaptığını sana gösterim mi?’ demiş, onu bağlayıp boğazlamış! Çocuk kanlar içinde kaldıktan sonra ancak farkına vardık. Çılgınlıkla yükselince büyük oğlan dağa doğru kaçtı. O sırada onu bir kurt yakalayıp

parçaladı. Bizim bundan haberimiz yoktu. Bu yüzden babası peşinden gitti, o da yolda susuzluktan öldü. Anlayacağın hayat beni yapayalnız bıraktı.”

Adam “Nasıl sabredebiliyorsun?” diye sordu.

Kadın şöyle cevap verdi: “Üzüntünün/kederrin bir şeyi geri getireceğini bilseydim hiçbir şeyi ona tercih etmezdim...”⁽⁸²⁾

(82) *Sıfatü's-Safve*, 2/353, İbnu'l-Cevzî; Ebu'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed b. Ali el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.).

Köpekler, Elbiseli Gezen Birçok Kimseden Üstündür!

Abdullah b. Muhammed anlatıp dedi ki: Bana babam, Muhammed b. Hallad'dan rivayet ederek şöyle dedi:

Adamın biri hükümdarlardan birinin yanına geldi. Yanında Ermenistan hükümdarı da vardı. Evine dönüyordu. Yol üzerinde bir kabristanın yanından geçerken orada bulunan bir kabrin üzerinde bir kubbe olduğunu ve orada şöyle yazılı olduğunu gördü:

“Bu bir köpeğin kabridir. Hikayesini öğrenmek isteyen falan köye gelsin, zira orada kendisine bu hikayeyi anlatacak biri vardır.”

Hükümdar köyü sordu, insanlar nerede olduğunu söylediler. O da oraya gidip köy sakinlerine adamı sordu. Onu bir ihtiyara yönlendirdiler. İhtiyara haber gönderip yanına çağırttı. İhtiyar yüz yaşını geçmiş biriydi. Meseleyi bilip

bilmediğini sordu, o da “Evet (biliyorum)” cevabını verdi:

“Bu taraflarda anlı, şanlı bir hükümdar vardı. Gezmeye, ava ve seyahate düşküncü. Yetiştirdiği ve özel isim verdiği bir köpeği de vardı. O nereye gitse köpek onun yanından ayrılmıyordu. Adam yemek vakti geldiğinde kendisi ne yiyorsa köpeğine de ondan yediriyordu.

Bir gün yine gezmeye çıkmıştı. Yanındaki kölelerden birine, ‘Aşçıya söyle, bize sütlü tirit hazırlasın, zira canım çekti.’ dedi. Söylediğini hazırlamaya başladılar. O da oradan çıktı.

Aşçı birini gönderip süt aldırdı. Hükümdara büyük bir tencere tirit hazırladı. Ancak üzerini örtmeyi unuttu. Kendisi başka bir şey pişirmekle meşgulken duvardaki yarıklardan bir yılan çıktı. Sütten bir yudum aldı, tiridin içine zehriyle beraber kustu. Köpek de oturmuş, olanları izliyordu. Yılana gücü yetse engelleyecekti ancak köpeğin yılanı yapabileceği bir şey yoktu. Hükümdarın hasta ve dilsiz olan bir cariyesi de vardı. O

da yılan ne yaptığını gördü. Hükümdar, akşama doğru avdan döndü. Kölelerine ilk olarak tirdi getirmelerini söyledi. Sofrayı getirdiklerinde dilsiz olan cariyeye ‘Yemeyin’ diye işaret etti ama ne dediğini anlamadılar. Köpek de havlayıp durdu, ancak ona da dönüp bakmadılar. Köpek bir şeyler anlatmak için ısrarla uludu.

Sonra hükümdar her zaman yedirdiği gibi bu yemekten de ona payını verdi. Ancak yanaşmadı ve ulumaya devam etti.

Hükümdar, kölelerine ‘Bu köpeği uzaklaştırın, bugün farklı bir hali var’ dedi. Elini süte uzattı. Köpek onun yemek istediğini görünce sofranın ortasına atıldı, ağzını süte dayayıp içmeye başladı. Hemen oracıkta düşüp öldü, etleri lime lime döküldü. Hükümdar, köpeğin yaptığına şaşkın şaşkın bakıyordu. Dilsiz olan cariyeye de bir şeyler işaret edince, köpeğin ne yapmak istediğini anladılar.

Bunun üzerine hükümdar, hizmetçilerine ve yanında bulunanlara şöyle dedi: ‘Bana kendi-

ni feda eden bir köpek, elbette mükafata layıktır. Onu benden başka hiç kimse taşımayacak, defnetmeyecek.’

Köpeği götürüp annesi ile babasının arasına defnetti ve üzerine bir kubbe inşa ettirdi. Üzerine de okuduğun bu yazıyı yazdı. İşte onun hikayesi budur.”⁽⁸³⁾

(83) *Fadlül’l-Kilab Ala Kesir Mimmen Lebise’s-Siyab*, Ebu Bekir Muhammed b. Halef b. el-Merzubân b. Bessam el-Mahuli el-Bağdadî el-Acurri (ö.309h.).

Affetmekten Dolayı Pişman Olmayı Tercih Ederim!

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Kötülüğün cezası da ona denk bir kötülüktür. Fakat kim bağışlar ve (hasmıyla arasını) düzeltirse, onun mükâfatı Allah’a aittir. Elbette O, zalimleri sevmez.**” (Şura, 40)

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Sadaka, malı eksiltmez. Allah, affettiği için bir kulun ancak izzetini arttırır. Kim Allah için tevazu gösterirse Allah elbette onu yüceltecektir.*”⁽⁸⁴⁾

Cafer b. Muhammed şöyle derdi: “Affetmekten dolayı pişman olmayı, cezalandırmaktan dolayı pişman olmaya tercih ederim.”⁽⁸⁵⁾

(84) Müslim, 2588.

(85) *el-Adab eş-Şeriyye*, s. 143, Ebu Abdullah Şemseddin el-Makdisî (ö.682h.).

İbn Kayyım el-Cevziyye şöyle demiştir:

“İnsan afiyetin tadını bir anlığına dahi alsa, onun gözünde sabrın acılığı basitleşir.”

Yine şöyle demiştir:

“Allah’ın adı;

Hiçbir zorluğun üzerine zikredilmemiştir ki o zorluk kolaylaşmasın!

Hiçbir meşakkatin üzerine zikredilmemiştir ki o meşakkat hafiflemesin!

Hiçbir sıkıntının üzerine zikredilmemiştir ki o sıkıntı zail olmasın!

Hiçbir dert, keder üzerine zikredilmemiştir ki o dert bitip arkasından ferahlık gelmesin!”⁽⁸⁶⁾

Abdullah şöyle demiştir:

(86) *Bedaiü'l-Fevaid*, s. 57, İmam Ebu Abdullah Şemsüddin Muhammed b. Ebubekir b. Eyyub İbn Kayyım el-Cevziyye ed-Dımeşkî el-Hanbelî (ö.751h.).

“Mümin, yemeye-içmeye muhtaç olduğu kadar sabra da muhtaçtır.”⁽⁸⁷⁾

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Asra andolsun ki insanlar hüsrandadır. İman edenler, salih amel işleyenler ve birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesnadır.”** (Asr, 1-3)

(87) *Kitabü's-Sabr ve's-Sevabü Aleyh*, s. 84, İbn Ebi'd-Dünya; Ebu Bekir Abdullah el-Kuraşî (ö.281h.).

Hayır... Ancak Sünnete Muhalefetten Dolayı Sana Azap Eder!

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Kim Peygamber’e itaat ederse, muhakkak Allah’a itaat etmiş olur. Kim de yüz çevirirse, bu seni üzmesin. Zira seni onlara koruyucu ve gözetici göndermedik.”** (Nisa, 80)

Ebu Cafer şöyle demiştir: “Bu, Allah Teâlâ’dan, kullarına, Peygamberi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında öne sürecekleri bahanelere karşı bir uyarıdır. Allah Teâlâ onlara şöyle demektedir: Ey insanlar! Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’e itaat eden, ona itaat etmekle bana (Allah’a) itaat etmiş olur. Bu sebeple onun sözünü dinleyin, emrine itaat edin. Çünkü size ne emretmiş olursa olsun bilin ki Benim emrimle emretmiştir. Neyi yasaklamışsa da bilin ki Benim yasağımla yasaklamıştır.”⁽⁸⁸⁾

(88) *Camiü'l-Beyan An Tevili Âyi'l-Kur'an*, 14/578, İmam Ebu Cafer Muhammed b. Cerir et-Taberi (ö.310h.).

Ebu Rebah'tan rivayet edildiğine göre, Said b. Müseyyeb, fecir doğduktan sonra iki rekâttan fazla namaz kılan, rükû ve secdeleri fazla fazla yapan bir adam gördü. Böyle yapmamasını söyledi. Bunun üzerine adam “Ey Ebu Muhammed! Allah namazdan dolayı bana azap eder mi?” diye sordu.

O da şöyle dedi: “Hayır... ancak sünnete muhalefet ettiğin zaman sana azap eder.”⁽⁸⁹⁾

(89) *es-Sünen el-Kübra*, 2/654, Ebubekir Ahmed b. Hüseyin el-Beyhaki (ö.458h.).

Hükümdarların Derdi Dünyadır!

Şeyhülislam İbn Teymiyye şöyle demiştir:

“Hükümdarların çoğuna din değil de dünya derdi galip gelince, yönetimlerinde bu hedefleri -yani dünyevî gayeleri- gerçekleştirmede kendilerine yardımcı olacak kimseleri öne geçirirler. Kendi riyasetini -yani arzularına uyan şeyleri- isteyen kimse de riyasetine destek olabilecek kimseleri tercih eder. Eğer temel gaye buysa bu sefer bu gayeye ulaşmak için zincirleme yoluyla akrabalarından ve yandaşlarından en yakın olanları aracı olarak kullanır. Karşısına gelen iki adama şöyle bir bakar ve hangisi gayesine daha yakınsa -yani dünya işlerinde kendisine destek verebilecekse- (onu tercih eder). İsterse diğeri ondan daha bilgili, daha dindar ve daha sadık olsun!”⁽⁹⁰⁾

(90) *es-Siyase eş-Şeriyye Fi Islah er-Râi ve'r-Raiyye*, s. 28, Şeyhülislam Takıyyuddin Ebu'l-Abbas el-Harranî (ö.728h.), özetle.

Öyle ki Ne O Bizi Ne Biz Onu Tanıyalım!

Müslim b. Kuteybe şöyle derdi:

“Güçlü şahsiyetin en önemli hasletlerinden biri insanların eziyetine katlanmaktır.

İnsanların, emîrliği (yöneticiliği) en büyük bela olarak gördükleri günler gördük... Bugün ise peşinden koştuklarını görüyoruz.

Onlar, arkadaşlarından biri yönetici olacak olursa ‘Allah’ım! Bizi ona unuttur da ne o (yönetici) bizi ne de biz onu tanıyalım!’”(91)

(91) *Tenbih el-Muğteribin Evahir el-Karn el-Aşir Ale Ma Halefu Fihi Selefhum et-Tahir*, s. 43, İmam Kutub Ebu’l-Mevahib Abdulvehhab b. Ahmed b. Ali eş-Şafîi eş-Şa’ranî (ö.973h.).

Kurtuba Neden Düştü?

Kurtuba halkının meydana gelen fitnede İslam'ı hafife almaları öyle bir noktaya gelmişti ki hristiyan bir adam, Kurtuba'nın en büyük caddelerinden birinde durarak Peygamber *salallahu aleyhi ve sellem*'e türlü türlü hakaretler etti. Ancak kimse ona tek bir kelime söylemedi.

Bunun üzerine Müslümanlardan bir adam Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* namına öfkele-nerek şöyle dedi: “Bu duyduklarınıza bir şey de-meyecek misiniz, siz Müslüman değil misiniz?”

Bunun üzerine Kurtubalı bir grup ona “Sen işine bak!” diye cevap verdiler. O dönemde İspanyollar ezan duydukları zaman ağza alınma-yacak sözler söylüyorlardı, buna rağmen kimse onlara ilişmiyordu.

Bir keresinde Kadı İbn Zekvan'dan,⁽⁹²⁾ ca-minin maksurasında⁽⁹³⁾ emanet olarak bulunan

(92) Ebu Abbas el-Emevî (ö.413h.).

(93) Camilerde ve mescitlerde özel kullanım için ayrılan mekandır. (Mütercim).

vakıf mallarının (hayır paralarının) kendilerine verilmesini istemişler; o ise bunu kabul etmemişti. Ancak o vermedi. Buna rağmen maksûranın kapısını kırmış, oradaki vakıf malını alıp Franklara vermişlerdi.⁽⁹⁴⁾

(94) *el-Beyanü'l-Muğrib Fi Ahbari'l-Endülüs ve'l-Mağrib*, 3/97-98, İbn İzârî el-Marrakûşî (ö.712h.).

Fesat Ortaya Çıktı!

İbn Kesir şöyle demiştir: Allah Teâlâ'nın **“İnsanların kendi elleriyle kazandıkları sebebiyle karada ve denizde fesat (bozgunculuk) baş gösterdi.”** buyruğu, “Günahlar yüzünden ürünlerde eksilme ortaya çıktı.” manasına gelmektedir.

Ebu'l-Âliye şöyle demiştir: Yeryüzünde Allah'a isyan eden kişi yeryüzünde fesat çıkarmış demektir. Çünkü yerin ve göğün ıslahı/düzelmesi (Allah'a) itaatle gerçekleşir. Bundan dolayı Ebu Davud'un riayet ettiği bir hadiste şöyle geçer: *“Yeryüzünde bir haddin ikame edilmesi, yeryüzü sakinleri için kırk gün kesintisiz yağmur yağmasından daha sevimlidir (hayırlıdır, bereketlidir).”*⁽⁹⁵⁾

Böyle olmasının sebebi; şayet hadler uygulanacak olursa insanların -veya insanların çoğunun- haram işlemekten uzak duracak olmasıdır.

(95) İbn Mace, 2538. el-Elbani “sahih” demiştir.

Eğer günahlar işlenecek olursa, bu da göğün ve yerin bereketinin yok olmasına sebep olacaktır.

Bundan dolayı İsa *aleyhisselam*, ahir zaman-da indiğinde o dönemde bu tertemiz şariat ile hükmettiğinde -yani domuzu öldürdüğü, haçı kırdığı, cizyeyi kaldırdığı zaman onlardan (kitap ehlinde) İslam veya kılıç⁽⁹⁶⁾ dışında bir şey kabul etmeyecektir-, işte onun zamanında Allah, Deccal'i ve peşinden gidenleri, Ye'cüc ve Me'cüc'ü helak ettiği zaman yere "Bereketlerini çıkar" diye seslenilecektir. O zaman bir tane narı, bir grup insan ancak bitirebilecek, onun kabuğu altında da gölgelenebileceklerdir. Bir devenin sütü insanlardan bir topluluğa yetecek kadar olacaktır."⁽⁹⁷⁾

(96) İsa yeryüzüne ininceye kadar Müslümanlar, kitap ehline üç teklif yaparlar: Ya Müslüman olun ya cizye ödeyin ya da aramızda kılıç vardır. İsa yeryüzüne indiğinde cizyeyi kaldıracak ve diğer iki şeyi teklif edecektir. (Mütercim).

(97) *Tefsiru'l-Kur'an el-Azim*, 7/254, Rum Suresi, 41. ayet, İmam İmadüddin Ebü'l-Fida İsmail b. Ömer b. Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî (ö.774h.).

Bunun sebebi, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şeriatının uygulanması neticesinde gelen bereketten başka bir şey değildir. Zira ne zaman adalet uygulanırsa o zaman bereket ve hayır çoğalır.

Bundan dolayıdır ki Ebu Katade'den gelen sahih bir hadiste şöyle geçer:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir cenaze görünce şöyle buyurdu: “*Rahat etti, rahat ettirdi.*”

“Ey Allah'ın Rasûlü! Rahat eden ne, rahat ettiren ne?” diye sordular, o da şöyle buyurdu:

“*Mümin kul, dünyanın yoruculuğundan ve eziyetinden kurtularak Allah'ın rahmetine kavuşur ve rahat eder. Fâcir kula gelince; kullar da memleketler de ağaçlar da canlılar da ondan kurtulur, rahat ettirir.*”⁽⁹⁸⁾

(98) Buhari, 6512.

Keşke Kökünden Koparılan Bir Ağaç Olsaydım!

Ebu Zer el-Gıfari'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Ben görmediklerinizi görür, işitmediklerinizi işitirim. Gök inledi, inlemek de hakkıdır. İçinde dört parmaklık bir yer yoktur ki orada Allah’a secde eder vaziyette alnını yere koymuş bir melek bulunmasın! Allah’a yemin olsun ki benim bildiklerimi bilseydiniz az güler çok ağlardınız. Yataklarda kadınlarla beraber olmaktan haz almazdınız. Uçsuz bucaksız yollara ve kırlara çıkar, yüksek sesle Allah’a yalvarıp yakarırdınız.”

Bunun üzerine Ebu Zer şöyle dedi: “Keşke kökünden koparılan bir ağaç olsaydım.”⁽⁹⁹⁾

Malik b. Dinar'ın Tevbe Etmesine SebeP Olan Olay

Malik b. Dinar'dan rivayet edildiğine göre kendisine, tevbe etmesine vesile olan olay soruldu. O da şöyle anlattı:

Ben zaptiye idim. İçki içmeye de çok düşkündüm. Sonra çok güzel bir cariye satın aldım. Onu çok sevdim. Bana bir kız çocuğu doğurdu, ona tutkuyla bağlandım. Kızım emeklemeye başlayınca ona olan sevgim kat kat arttı. Artık ben ona, o bana alışmıştı. İçmek için içkiyi çıkardığımda gelir, elimden almaya çalışır, zaman zaman elbiseme dökerdi. İki yaşına gelince öldü. Üzüntüsü beni yıktı.

Şaban ayının 15. gecesiydi. Cuma gecesine denk gelmişti. Ben o gece zilzurna sarhoş bir şekilde yatmış, yatsı namazını da kılmamıştım. Rüyamda sanki kabir ehlinin, mezarlardan çıktıklarını ve benimle beraber bütün mahlukatın haşredildiğini gördüm. Arkamdan birtakım tı-

kırtilar işittim. Dönüp baktım; siyah mavi karışımı büyük mü büyük bir ejderha, ağzını açmış bana doğru koşuyordu. Ben de korku ve endişe içinde kaçmaya başladım. Kaçarken yol üzerinde elbiseleri tertemiz, kokusu çok güzel bir ihtiyara rastladım. Ona selam verdim, selamımı aldı.

‘Bana yardım et, beni kurtar!’ dedim, bana ‘Ben düşkün biriyim, ejderha da benden güçlü. Benim ona gücüm yetmez. Ancak sen hızlı bir şekilde koşmaya devam et. Belki Allah, seni ondan kurtaracak bir sebep yaratır.’ dedi.

Ben de kaçmaya devam ettim. Kıyamet mahallinde yüksek yerlerden birine çıktım. Cehennemdeki katmanları oradan görebiliyordum. İçindeki korkunç ahvali gördüm. Arkamdaki ejderhanın korkusuyla neredeyse içine düşecektim. Biri bana bağırdı: ‘Dön! Sen onun ehlinden değilsin.’

Sözüne güvenip geri döndüm. Peşimde olan ejderha da geri döndü. İhtiyara gelip ‘Senden beni bu ejderhadan kurtarmanı istedim fakat

yapmadın.’ dedim. İhtiyar ağlamaya başladı ve şöyle dedi: ‘Ben zayıf biriyim. Ancak şu dağa doğru yürü. Zira orada Müslümanlara ait emanetler var. Senin orada bir emanetin varsa o sana yardımcı olacaktır.’

Dönüp dağa baktım. Yuvarlak, içinde yarıklar olan bir dağdı. Yarıklar üzerine de perdeler indirilmişti. Her yarığın iki tarafında yakutla süslenmiş, inciyle bezenmiş kırmızı renkli altından kapılar vardı. Her yarığın üzerine ipek perdeler indirilmişti. Yanına yaklaşıncı meleklerden bazıları şöyle seslendi:

‘Perdeleri çekin, kapıları açın ve kapıya gelin: Ümit ederiz ki bu zavallının aranızda bir emaneti vardır da kendisini düşmanından kurtarır.’

Perdeler çekildi, kapılar açıldı. Karşıma yüzleri ay gibi parlak çocuklar çıktı. Ejderha bana yaklaştı. Ne yapacağımı şaşırdım. Tam o sırada çocuklardan biri seslendi: ‘Ne duruyorsunuz hepiniz çıkın! Ejderha ona çok yaklaştı.’

Grup grup gelmeye başladılar. Bir de baktım, ölmüş olan kızım onlarla beraberdi; çıkıp geldi. Beni görünce ağladı ve şöyle dedi: ‘Allah’a yemin olsun ki bu benim babam!’

Sonra nurdan bir keseyle ok gibi fırladı, önümde durdu. Sol elini sağ elime, sağ elini de sol elime uzatıp tuttu. Ardından ejderha dönüp kaçtı. Sonra beni oturttu, kendisi de gelip kucağıma oturdu. Sağ eliyle sakalımı tutup şöyle dedi: ‘Babacığım! **‘İman edenlerin Allah’ı zikretmekten ve inen haktan dolayı kalplerinin saygı ile ürpermesinin zamanı gelmedi mi? Daha önce kendilerine kitap verilip de üzerinden uzun zaman geçen, böylece kalpleri katılanlar gibi olmasınlar. Onlardan birçoğu fasık kimselerdir.’** (Hadid, 16)’

Ağlamaya başladım ve ‘Canım kızım! Siz Kur’an biliyor musunuz?’ diye sordum. O, ‘Babacığım! Sizden daha iyi biliyoruz.’ dedi.

‘Beni öldürmek isteyen ejderhanın ne olduğunu anlatır mısın?’ dedim, şöyle dedi: ‘O senin

kötü amelindir. Onu sen güçlendirdin, o da bu şekilde güçlü oldu. Böylece seni cehennemde boğmak istedi.’

‘Peki yol üstünde gördüğüm ihtiyar kimdi?’ diye sordum, ‘Babacığım! O da senin salih amelindir. Sen onu zayıf bıraktın. O da zayıf kalınca kötü ameline karşı koyacak bir gücü kalmadı.’ dedi.

‘Canım kızım! Peki siz bu dağda ne yapıyorsunuz?’ diye sordum, ‘Biz Müslüman kimselerin çocuklarıyız. Kıyamet kopuncaya kadar buraya yerleştirildik. Yanımıza gelmenizi bekliyoruz ki size şefaathçi olalım.’ cevabını verdi.

Korku içinde uyandım. Sabah olunca ne yapıyorsam hepsini bıraktım ve Allah’a dönüp tevbe ettim.”⁽¹⁰⁰⁾

(100) *Ravzu’r-Reyahin Fi Hikayat es-Salihin*, s. 173-174, Afüddin Ebu’s-Saadat Abdullah b. Esad b. Ali el-Yafî el-Yemenî (ö.768h.).

Dikkat Edin! Allah'ın Verdiği Çok Değerlidir!

Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“*Korkan* (bir işi yetiştirme, o işe bir an önce yetişme endişesi taşıyan) *kimse, erkenden çıkar ve hızlı yol alır. Hızlı yol alan da menziline varır. Dikkat edin! Allah'ın* (ticaret için) *sunduğu mal çok değerlidir/pahalıdır. Dikkat edin! Allah'ın sunduğu şey, cennettir.*”⁽¹⁰¹⁾

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki: “*Korkan kimse erkenden çıkar ve hızlı yol alır:*” Yani, çıktığı yolda hedefine ulaşamamaktan korkan kişi geceleyin de yol yürür. Böyle yapması da hedefine ulaşmasına yardımcı olur, onu da dinç tutar. Hem acele eder, hem yol eşyalarını tehlikelerinden korur hem de yol kesen eşkiyaların tehlikelerinden korunur.

(101) Tirmizi, 2450.

“Hızlı yol alan da menziline varır.” Yani gecenin başında yahut sonunda sabırla ve ciddiyetle yol alan, tembellik edenin aksine, Allah’ın izniyle hedefine ulaşır, istediğini alır ve menziline ulaşır.

et-Tîbî şöyle demiştir:

Bu, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in ahiret yolunu tutan kimse için yapmış olduğu bir temsildir. Çünkü ahiret yolunun üstünde şeytan vardır, nefis ve yalan temenniler de o şeytanın yardımcısıdır. Eğer yürürken uyanır, amel işlerken niyetini halis tutarsa şeytandan, tuzaklarından ve yolunu onun yardımcılarının kesmesinden emin olur. Hadisin devamında kendisine, ahiret yolunda ilerlemenin ve ahireti kazanmanın zorluğu ve bunun az bir çabayla elde edilemeyeceği anlatılmıştır.⁽¹⁰²⁾

(102) *Mirkatü’l-Mefatih*, Allame Muhammed b. Abdulatif el-Hatib et-Tebrizî (ö.741h.).

Dini İfsat Eden...

Şeddad b. Evs'ten rivayet edildiğine göre: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Ben, ümmetim için, saptırıcı imamlardan (yöneticilerden, önderlerden) başka bir şeyden korkmuyorum.”⁽¹⁰³⁾

Şeyhülislam İbn Teymiyye şöyle der:

“Dünyayı en çok ifsat eden şey; yarım kelamcı, yarım fakih, yarım doktor, yarım nahivcidir (gamer alimidir).

Yarım kelamcı, dinleri; yarım fakih, memleketleri; yarım doktor, bedenleri; yarım nahivci de dili ifsat eder.”⁽¹⁰⁴⁾

(103) *Sahih İbn Hibban*, 4570 (ö.354h.).

(104) *Mecmuu'l-Fetava*, 5/119, Ebu'l-Abbas Takıyyuddin Ahmed b. Abdülhalim İbn Teymiyye el-Harranî ed-Dimeşkî el-Hanbelî (ö.728h.).

TOPAL OSMAN PAŞA!

Miladî 1692 yılında Yunanistan'ın güneyindeki More şehrinde doğdu. Eğitimini İstanbul saraylarında aldı ve orada yetişti. Bosna ve Rumeli'de resmî görevler yaptı ve öne çıkan komutanlardan biri oldu. 1731 yılında Sultan 1. Mahmud döneminde sadrazamlığa kadar yükseldi. Gemisiyle Mısır'da bir vazife yapmak üzere giderken bir İspanyol gemisinin saldırısı neticesinde ayağı yara aldı, ondan sonra da topal kaldı. Bundan dolayı "Topal Osman" olarak anılır oldu.

1732 yılında Nadir Şah, Bağdat'ı kuşatıp işgal etmek istedi. Ancak Bağdat Valisi Ahmet Şah yedi ay süren İran kuşatmasına direndi. Bunun üzerine Topal Osman Paşa, Babıali tarafından Bağdat'ı İran güçlerinin kuşatmasından kurtarmakla vazifelendirildi. Emri altında 170.000 kişilik bir ordu hazırladı. Diyarbakır, Musul, Kerkük üzerinden yol alarak altı ay sonra Samerra'ya vardı. 18 Temmuz 1733m., (7 Safer 1146h.) yılında İran güçleriyle Samerra yakınında bir yerde karşı

karşıya geldi. Savaşta İran kuvvetlerini hezime-
te uğrattı. O kadar şiddetli bir savaş oldu ki İran
güçlerinin çok azı kurtulabildi. Osmanlı ordusu
peşlerinden takip etti. Bu savaşta Nadir Şah da
yaralandı ve Hemedan'a kaçtı. Osmanlı ordula-
rı Bağdat'a girdi, böylece Bağdat, İran işgalinden
kurtuldu. Daha sonra Kerkük'e döndü.

Nadir Şah, Topal Osman Paşa karşısındaki
hezimetten üç ay sonra, öncekinden daha kuv-
vetli bir ordu hazırladı. En modern silahlar-
la da donattı. Casuslarından Osman Paşa'nın
Kerkük'e döndüğünü, askerlerinden büyük bir
bölümünü Bağdat'ı korumak üzere orada bırak-
tığını öğrendi. Nadir Şah, Kerkük'teki az kuvve-
te sahip olmalarını fırsat bilerek onlara Kerkük
yakınlarındaki Leylan bölgesinde saldırdı. İki
ordu arasında güç yönünden büyük bir fark var-
dı. Neticesinde Topal Osman Paşa elinde kılıçla
şehit oluncaya kadar çarpıştı. (22 Receb 1146/2
Ekim 1733). Kerkük'te İmam Kasım camiine ya-
kın özel bir kabristana defnedildi.

Kapalı Kapılar Önünde Açılır!

İbnu'l-Kayyım şöyle demiştir: “Hamd etmeye devam edenin üzerine hayırlar peş peşe yağar. İstiğfar etmeye devam edenin önünde de kapalı kapılar açılır...”⁽¹⁰⁵⁾

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Düşünün ki Rabbiniz şunu bildirdi: Andolsun, eğer şükrederseniz elbette size nimetimi artırırım; yok eğer nankörlük ederseniz, haberiniz olsun, gerçekten azabım çok şiddetlidir.”** (İbrahim, 7)

“Hem Rabbinizin mağfiretini isteyin. Sonra O’na tevbe edin ki size takdir edilmiş belirli bir zamana (ölüme) kadar güzel bir şekilde yaşatsın ve iyi hareket sahibine, fazlından dünya ve ahirette mükâfatını versin.” (Hud, 3)

(105) *ed-Daü ve'd-Deva*, s. 188, İmam Ebu Abdullah Şemsüddin Muhammed b. Ebubekir b. Eyyub İbn Kayyım el-Cevziyye ed-Dımeşkî el-Hanbelî (ö.751h.).

Müslümanların, Yahudilerin ve Hristiyanların Misali

Ebu Musa'dan rivayet edildiğine göre Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Müslümanların, yahudilerin ve hristiyanların misali şöyledir: Bir adam, bir grup insanı, çalıştırmak üzere tutar. Belirli bir ücret karşılığında akşama kadar bir iş yapacaklardır. Onlar gün ortasına kadar çalışırlar, sonra şöyle derler: ‘Bizim senin belirlediğin ücrete ihtiyacımız yok. Yaptığımız iş de boşuna.’ O da onlara dedi ki: ‘Yapmayın! Gününüzü tamamlayın ve ücretinizi tam olarak alın.’ Ancak kabul etmezler ve işi bırakırlar.

Onlardan sonra iki tane daha işçi tutar. İkisine der ki: ‘Dünü tamamlayın, size onlara belirlediğim ücretin tamamını vereyim.’ Onlar işe koyulurlar, ikindiye kadar çalışmaya devam ederler. Sonra ona şöyle derler: ‘Bu işimiz boşuna. Bu iş için belirlemiş olduğun ücret de sende

kalsın.’ O da onlara der ki: ‘İşinizi tamamlayın, zira günün bitmesine çok az bir zaman kaldı.’ Ancak kabul etmezler.

Onlardan sonra da günün geriye kalan kısmını tamamlamak üzere bir grup daha tutar. Onlar ise güneş batıncaya kadar çalışırlar. Her iki grubun ücretini tastamam alırlar. İşte onların ve kabul etmiş oldukları bu nurun misali budur.’⁽¹⁰⁶⁾

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bu örneği Müslümanların, yahudilerin ve hristiyanların halini anlatmak üzere vermiştir. İslam dinini ve nübüvveti kabul hususunda Müslümanların misali ile yahudilerin ve hristiyanların misali şöyledir:

Müslümanlar iman edip Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’in getirdikleri ile amel edince, İslam ve dini üzere istikamet belirleyince; bunu da kıyamete kadar devam ettirince zamanın tamamını amelle geçirmiş gibi oldular. Çün-

(106) Buhari, 2271.

kü zamanı, kıyamete kadar Allah'a ibadetle ve Peygamberine itaat ile geçirdiler. Yahudilerin ve hristiyanların ücretle tutulup da tamamlamadıkları günü tamamladıkları gibi bir durum oldu.

Allah Bana Afiyet İhsan Etti!

Bize Abbas b. Muhammed ed-Dürri, komşularından biri olan Ali b. Ebu Harâre'den naklederek şu hadiseyi anlattı:

“Annem yaklaşık yirmi yıldır yatalak hasta idi. Bir gün bana şöyle dedi: ‘Ahmed b. Hanbel’e git ve ondan, bana dua etmesini iste.’

Ben de hemen ona gittim, kapısını çaldım. Kendisi evdeydi, ancak kapıyı açmadan ‘Kim-sin?’ dedi. Ben de ‘Ben nehrin diğer tarafından gelen bir adamım. Yatalak müzmin hasta bir an-nem var. Benden, sana gelmemi ve senden, ona dua etmeni istememi söyledi.’ dedim.

Bir şeyler söyledi, işittiğim sözleri, öfkeli bir adamın sözleriydi. Dedi ki: ‘Biz, onun bizim için Allah’a dua etmesine daha çok muhtacız.’

Ben de gitmek üzere arkamı döndüm. Bu sırada onun evinden ihtiyar bir kadın çıktı ve şöyle sordu: ‘Ebu Abdullah’la sen mi konuştun?’ ‘Evet.’ dedim.

Kadın dedi ki: ‘Ben, çıkarken o, annene dua ediyordu.’

(Adam dedi ki:) Ben de hemen eve doğru döndüm. Eve ulaşınca kapıyı çaldım, bir de baktım ki annem ayaklanmış! Yürüyerek geldi ve kapıyı açtı.

Sonra da şöyle dedi: ‘Allah bana afiyet ihsan etti.’”(107)

(107) *Hilyetü'l-Evliya*, 9/144, Hafız Ebu Nuaym el-Asbahani (ö.430h.).

Herkes Huyuna Göre Hareket Eder!

İbşihi şöyle demiştir: Bir adam şöyle bir hadise anlattı:

“Bir yolculuktaydım, o sırada yolu kaybettim. Çölde bir ev gördüm, oraya gittim. Baktım bedevi bir kadın! Beni görünce ‘Sen kimsin?’ diye sordu. Ben “Bir misafir” dedim. Bunun üzerine ‘Merhaba, hoş geldin, buyurun!’ dedi.

(Adam dedi ki:) Ben de geçtim. Kadın bana yemek ikram etti, onu yedim; su ikram etti, onu içtim. Tam o haldeyken evin sahibi geldi, ‘Bu adam kim?’ diye sordu. Kadın ‘Bir misafir’ dedi. Adam da ‘Ne merhaba ne de hoş geldin. Bize ne misafirden!’ dedi. Adamın dediklerini duyunca anında bineğime atlayıp yola çıktım.

Ertesi gün olunca çölde bir ev daha gördüm, oraya yöneldim. Baktım orada da bedevi bir kadın. Beni görünce ‘Sen kimsin?’ dedi. Ben de ‘Bir

misafir’ dedim. Kadın ‘Ne merhaba ne de hoş geldin. Bize ne misafirden!’ dedi.

Kadınla konuşurken evin sahibi geldi. Beni görünce ‘Bu adam kim?’ diye sordu. Kadın ‘Bir misafirmiş’ dedi. Adam da ‘Misafir mi?! Merhaba, hoş geldin.’ Sonra bana güzel bir yemek ikram etti, onu yedim; su getirdi, onu içtim. Önceki gün başımdan geçen olayı hatırladım, tebessüm ettim.

Adam ‘Neden gülümsedin?’ diye sordu. Ben de önceki gün bedevi kadın ve kocasıyla yaşadığımı, bugün de ondan ve eşinden duyduklarımı anlattım. Bunun üzerine adam şöyle dedi:

‘Şaşıрма! O gördüğün bedevi kadın benim kız kardeşim. Kocas da işte bu karımın kardeşi. Gördüğün gibi herkes huyuna göre hareket ediyor.’⁽¹⁰⁸⁾

(108) *el-Müstatref Fi Külli Fennin Mustazraf*, s. 337-338, Alim İmam Şihabuddin Muhammed el-İbşihî (ö.852h.).

Borcunun Ödenmesini Lütfedен Allah'a Hamd Et!

Bana Yakub b. İshak, Muhammed b. İsa'dan naklederek şöyle anlattı:

Abdullah b. Mübarek, Tarsus'a çok gidip gelir, bu yolculukta yol üzerinde bulunan Rakka'da bir handa konaklardı. Bu handa yanına bir genç gelir hem ihtiyaçlarını karşılar hem de ondan hadis dinlerdi.

(Dedi ki:) Yine bir gün Abdullah, Rakka'ya geldi ancak o genci göremedi. Acelesi de vardı, orduya -yani Allah yolunda cihada çıkan birliğe- yetişecekti. Gazveden dönüp Rakka'ya gelince o genci sordu. Borcundan dolayı hapiste olduğunu söylediler. Abdullah 'Borcu ne kadar ki?!' diye sordu. 10.000 dirhem olduğunu söylediler. Bunun üzerine hemen alacaklı adamı arayıp buldu. Gece onu çağırıp 10.000 dirhemini ona verdi. Ayrıca Abdullah, hayatta olduğu sürece bunu kimseye haber vermeyeceği husu-

sunda yemin ettirdi. Ardından ‘Sabah olunca da o genci hapisten çıkar’ dedi. Sonra da gece vakti oradan ayrıldı.

Genç hapisten kurtulunca, ona, Abdullah b. Mübarek’in burada olduğu, kendisini sorduğu, ancak daha sonra çıkıp gittiği söylendi. Genç de peşinden yola çıktı ve Rakka’ya iki veya üç merhalelik bir mesafede ona yetişti.

Abdullah ‘Ey genç, neredeydin, seni handa göremedim?’ deyince, genç ‘Ya Ebu Abdurrahman! Borcumdan dolayı hapisteydim.’ karşılığını verdi. ‘Peki, nasıl çıktın?’ diye sordu. Genç dedi ki: ‘Bir adam gelmiş, borcumu ödemiş. Hapisten çıkıncaya kadar da bundan haberim olmadı.’ Abdullah ona şöyle dedi: ‘Ey genç! Borcunun ödenmesini lütfedен Allah’a hamd et!’

O adam, bu olayı/kişiyi, ancak Abdullah vefat ettikten sonra anlattı.”⁽¹⁰⁹⁾

(109) *Tarihü Bağdad* yahut *Tarihü Medineti’s-Selam*, 10/158, İmam Hafız Ebu Bekir Ahmed b. Ali b. Sabit el-Hatib el-Bağdadî (ö.463h.).

Biz Sadece “Müdyeyi (Ustura)” Bilirdik...

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Benim ve insanların misali şöyledir: Bir adam gece bir ateş yakar. Bundan dolayı kelekler/pervaneler ve uçuşan türlü canlılar gelip o ateşe düşerler.”

Yine Ebu Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Vaktiyle iki kadın ve bu kadınların birer oğlan çocuğu vardı. Kurt bunlardan birinin çocuğunu kapıp götürdü. Bunun üzerine bir kadın, diğerine, ‘Kurt senin çocuğunu götürdü’ dedi. Öbür kadın da ‘Hayır, senin çocuğunu götürdü’ dedi.

Nihâyet bu iki hasım, mahkemelerini Davud’a arz ettiler. O da çocuğu büyük kadına verir.

Bunlar oradan çıktıktan sonra Davud’un oğlu Süleyman’a gittiler, verilen hükmü ona haber verdiler. O da ‘Haydi, bana bir bıçak (سكين) getirin de çocuğu iki kadın arasında paylaştırayım’ dedi.

Bunun üzerine küçük kadın ‘Aman öyle yapma, Allah sana rahmet etsin’ dedi. Bunun üzerine Süleyman, çocuğun küçük kadına ait olduğuna hükmetti.”

Ebu Hureyre şöyle dedi: Allah’a yemin olsun ki (سكين)’i o gün duydu. Biz sadece (المدية) derdik.⁽¹¹⁰⁾

(110) Buhari, 3426.

Ahir Zamanda!

İmam Evzai şöyle demiştir:

“Ahir zamanda dertleri paylaştan samimi ve teselli veren bir arkadaştan, helalinden kazanılmış bir paradan ve amel edilen bir sünnetten daha nadir (daha kıymetli) olan bir şey olmayacaktır.”⁽¹¹¹⁾

(111) *Tarihü Medineti Dimeşk ve Zikrü Fadliha ve Tesmiyetü Men Halleha Mine'l-Emsil Ev İctaze Binevahiha Min Varidiha ve Ehliha*, 35/202, Ebu'l-Kasım Ali b. Hasan b. Hibetullah İbn Asakir ed-Dimeşki (ö.571h.).

Zalimlere Mazeretlerinin Fayda Vermeyeceği Gün!

İbnü's-Semmak, müminlerin emîri Harun Reşit'in yanına girdi. Ona, tam suyu kaldırmış, içecekken denk geldi. Hemen ona "Ey müminlerin emîri, az bekleyiniz" dedi. Harun Reşid suyu bırakınca ona şöyle dedi: "Allah adına soruyorum, şayet bu yudum su eline geçmese onu, ne kadar vererek satın alırdın?"

Harun Reşid dedi ki: "Mülkümün yarısını."

İbnü's-Semmak dedi ki: "İçiniz! Allah afiyet versin, sıhhat olsun!"

Harun suyu içince bu sefer şöyle dedi: "Allah adına soruyorum, şayet içtiğin bu suyu içinden çıkaramasan, çıkması için ne kadar verirdin?"

Harun Reşid dedi ki: "Mülkümün hepsini."

Bunun üzerine İbnü's-Semmak şöyle dedi: "Ey müminler emîri! Mademki bir yudum su senin mülkünden daha hayırlıdır/değerlidir ve bi-

razcık idrar ondan üstündür; öyleyse onun için yarışmaya değer mi?”

Bunun üzerine Harun Reşit ağladı... ağladı. Hatta gözyaşlarından sakalları ıslattı.

Bunun üzerine vezirlerinden biri olan Fadl b. Rebi şöyle dedi:

“İbnü’s-Semmak, hele bir dur! Müminlerin emîri, adaletiyle Allah katında güzel akıbet ummaya en fazla hak sahibi olanlardandır.”

Bu sefer İbnü’s-Semmak şöyle dedi:

“Ey müminlerin emîri! Bu adam yarın seninle kabrinde olmayacak. Sen nefsini gözden geçir. Zira onu en iyi bilen, en iyi gören sensin. Sana gelince ey Fadl! Emîr’in senin üzerindeki haklarından biri, kıyamet günü onun seyyiatından değil de hasenatından olmandır. Onun senin üzerindeki hakkını yerine getirmen hususunda en uygun olan budur. Hiçbir şey afiyetten değerli değildir. Mülk/hükümranlık da adaletten başka bir şeyle daim/kaim olmaz.

Bir nefse, kendi yaptığından başka fayda verecek bir şey yoktur; **‘Hiçbir dostun hiçbir dosta fayda vermeyeceği’** o günde... **‘Zalimlere mazeretlerinin fayda vermeyeceği’** o günde...”⁽¹¹²⁾

(112) *Uyunü'l-Hikayat*, s. 350, İbnu'l-Cevzî; Ebu'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed b. Ali el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.).

Adam Böylece Suçunun Ne Olduğunu Öğrenmiş Oldu!

Hatib el-Bağdadî dedi ki:

Bir adam, fakih Ebu Hamid Ahmed b. Ebu Tahir el-İsfarayini'den bir kitap ödünç aldı. Ebu Hamid bir gün onu kitabın üzerinde üzüm taşıırken gördü. Sonra aynı adam kendisinden bir kitap daha ödünç istedi.

O da “Evime gel” dedi. Adam gelince kitabı bir tabağın içine koyup ona uzattı. Adam bu hareketi garipseyerek “Bu nedir?” diye sordu.

Ebu Hamid de şöyle dedi:

“Bu, istediğin kitap. Bu da yiyeceğini koymak için tabak.”

Adam böylece suçunun ne olduğunu öğrenmiş oldu.⁽¹¹³⁾

(113) *Takyidü'l-İlm*, s. 149, Hafız, tarihçi Ebu Bekir Ahmed b. Ali b. Sabit el-Hatib el-Bağdadî (ö.463h.).

On Adımda Kalpleriniz Öldü!

İbrahim b. Edhem, Basra çarşısına uğradı. İnsanlar etrafında toplandılar. Dediler ki: “Ey Ebu İshak! Allah, aziz olan kitabında şöyle buyuruyor: ‘**Bana dua edin, duanıza icabet edeyim.**’ (Gafir, 60) Biz de uzun zamandır dua ediyoruz ancak duamıza icabet etmiyor.”

Bunun üzerine İbrahim şöyle dedi:

- Sizin kalpleriniz şu on şey hususunda ölüdür de (ondan):

* Birincisi: Allah’ı bildiniz, fakat hakkını yerine getirmediğiniz.

* İkincisi: Kur’an’ı okudunuz, fakat onunla amel etmediğiniz.

* Üçüncüsü: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’i sevdiğinizi iddia ettiniz, fakat sünnetini terk ettiniz.

* Dördüncüsü: Şeytana düşman olduğunuzu iddia ettiniz, fakat ona uydunuz.

* Beşincisi: Cenneti sevdiğinizi söylediniz, fakat onun için amel etmediniz.

* Altıncısı: Ateşten korktuğunuzu söylediniz, fakat onun yolunda can verdiniz.

* Yedincisi: Ölümün hak olduğunu söylediniz, fakat onun için hazırlık yapmadınız.

* Sekizincisi: Kardeşlerinizin ayıplarıyla meşgul oldunuz, fakat kendi ayıplarınızı unuttunuz.

* Dokuzuncusu: Allah'ın nimetini yediniz, fakat bu nimetlerin şükrünü eda etmediniz.

* Onuncusu: Ölülerinizi defnettiniz, fakat onlardan ibret almadınız.⁽¹¹⁴⁾

(114) *Vefayätü'l-Ayan ve Enbaü'z-Zaman*, 1/395-396, Ebu'l-Abbâs Ahmed b. Hıllikân (ö.681h.).

Tevbe Etti ve Bir Daha 0 İşi Yapmadı!

Abdullah b. Recâ el-Gudâni'den rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

“Ebu Hanîfe'nin Kûfe'de ayakkabıcılık yapan bir komşusu vardı. Bütün gün çalışırdı. Akşam olunca da evine dönerdi. Çarşıdan aldığı eti veya balığı pişirir, onları yer ve içki içerdi. Nihayetinde içki bütün damarlarına sızıp sarhoş olunca şu gazeli okumaya başlardı:

‘Beni zayi ettiler. Bir bilseler nasıl bir genci zayi ettiler...

Hem de savaşta ihtiyaç duyulacak, nice açık-lar kapatacak bir genci...’

Uyuyana kadar hem içiyor hem de bu şiiri tekrar edip duruyordu.

Ebu Hanîfe neredeyse uyumayıp bütün geceyi namazla geçirirdiğinden her gece onun bu gürültüsünü/naralarını duyuyordu. Bir gece o

adamın sesini duymadı. Bunun üzerine adamı sordu, kendisine “Birkaç gece önce zaptiyelerin onu götürdüğü, şu an hapiste olduğu” söylendi.

Ebu Hanîfe ertesi gün sabah namazını kıldıktan sonra katırına bindi ve emîrin huzuruna girmek için izin istedi. Emîr cevap olarak adamlarına şöyle dedi: ‘Girmesine izin verin, binekli olarak getirin ve huzura gelinceye kadar da inmesine müsaade etmeyin.’

Denileni yaptılar. Emîr de imama geniş bir yer açtı. Ona ‘Ne hacetin var?’ diye sordu.

Ebu Hanîfe şöyle dedi: ‘Benim ayakkabıcı bir komşum var. Zaptiyeler birkaç gece önce onu almışlar. Emîr, serbest bırakılmasını emretse!’

Emîr şöyle dedi: “Peki. O geceden bugüne kadar alınanların hepsini de...”

Ardından hepsinin serbest bırakılmasını emretti.

Ebu Hanîfe katırına bindi, serbest bırakılan ayakkabıcı da arkasından yürümeye başladı.

Daha sonra Ebu Hanîfe, adamın yanına giderek şöyle dedi:

‘Genç! Seni zayi ettik.’

O da şöyle karşılık vardı: ‘Hayır! Aksi-ne beni muhafaza ettin, hakkımı bildin. Allah, komşuluğun hürmetini gözettiğin ve komşunun hakkına riayet ettiğin için seni hayırla mükâfatlandırırsın!’”

Adam daha sonra tevbe etti ve bir daha o işi (içki içme işini) yapmadı.⁽¹¹⁵⁾

(115) *Cezvetü'l-Muktebis Fi Zikri Vülâti'l-Endülüs*, s. 21, İmam Muhammed b. Fütûh b. Abdullah el-Ezdi el-Humeydi el-Endülüsi (ö.488h.).

Gördüğün Şeylerden Bana Öğüt Ver!

(İbnu'l-Cevzî) şöyle dedi:

“Bize anlatıldığına göre Mansur, Abdurrahman b. Kasım b. Muhammed b. Ebu Bekir Sıddık *radıyallahu anhumâ*’ya, ‘Bana öğüt verir misin?’ dedi. O, ‘Gördüklerimden mi, yoksa duyduklarımdan mı?’ diye sordu. Mansur da ‘Gördüklerinden!’ dedi.

Abdullah b. Kasım şöyle dedi:

‘Ömer b. Abdülaziz *radıyallahu anhumâ* öldüğünde arkasından on bir erkek çocuk bıraktı. Terekesi ise sadece on yedi dinar idi. Beş dinarla kefeni, iki dinarla da kabir yeri satın alındı. Geriye kalan para da oğulları arasında taksim edildi; her birine on dokuz dirhem düştü.

Hişam b. Abdülmelik de öldüğü zaman arkasından on bir erkek çocuk bıraktı. Onun terekesi taksim edilince oğullarından her birine bir milyon düştü.

Ben, daha sonra, Ömer b. Abdülaziz'in oğullarından birinin Allah yolunda cihat için 100 tane at bağışladığını gördüm. Hişam'ın oğullarından birinin de sadaka aldığını gördüm.”⁽¹¹⁶⁾

(116) *Siretü ve Menakib Ömer b. Abdülaziz el-Halife ez-Zahid*, s. 338, İbnu'l-Cevzî; Ebu'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed b. Ali el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.).

Hepsini Alan Hakkında Ne Dersin?!

Ebu Hâtim, Asmaî'nin şöyle dediğini anlatmıştır:

Bir bedevi, Hişam b. Abdülmelik'in yanına girdi.

Hişam ona, "Ey bedevi, bana nasihat et." dedi.

Bunun üzerine bedevi şöyle dedi:

'Öğüt verici olarak Kur'an yeter: Kovulmuş olan şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım! Rahman ve rahîm olan Allah'ın adıyla!

'Ölçüde ve tartıda hile yapanların vay haline! Onlar insanlardan (bir şey) ölçüp aldıkları zaman, tam ölçerler. Fakat kendileri onlara bir şey ölçüp yahut tartıp verdikleri zaman eksik ölçüp tartarlar. Onlar, büyük bir gün; insanların, âlemlerin Rabbinin huzurunda duracakları gün için diriltileceklerini sanmıyorlar mı?' (Mutaffifin, 1-6)

Sonra da şöyle dedi:

‘Ey müminlerin emîri! Ölçü ve tartıda hile yapanların (böylece insanların mallarını eksiltенlerin) cezası böyleyken... Peki, (insanların mallarının) hepsini alan kişinin hâli nice olur dersin?!’⁽¹¹⁷⁾

(117) *el-İkd el-Ferid*, 4/24, Ebu Ömer Ahmed b. Muhammed b. Abdirabbih b. Habib b. Salim Endelusî (ö.328h.).

Eşlerinin ve Çocuklarının Harama Sürüklemesi Hususunda Dikkatli Ol!

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Ey iman edenler! Eşlerinizden ve çocuklarınızdan size düşman olabilecekler vardır. Onlardan sakının. Ama affeder, hoş görüp vazgeçer ve bağışlarsanız şüphe yok ki Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Mallarınız ve çocuklarınız ancak birer imtihandır; Allah katında ise büyük bir mükâfat vardır.” (Tegabün, 14-15)

İbn Ebi'd-Dünya şöyle anlatmıştır:

Yunus b. Abdurrahim el-Askalânî, Damradan; o, İbn Şevzeb'den; o, Ebu't-Teyyâh'tan; o da babasından bize şöyle nakletti:

“Bizler, bazı insanları, ailelerinin helake sürüklediklerini duyardık.”⁽¹¹⁸⁾

(118) *Kitabü'l-İyal*, 2/622, İbn Ebi'd-Dünya; Ebu Bekir Abdullah el-Kuraşî (ö.281h.).

Yüce Allah, bizi eşlere ve çocuklara sevgi ve bağlılık göstermede aşırı gitme hususunda uyar-mıştır ki bu aşırılık sebebiyle onlar bizi harama götürmesin!

Dikkatli Ol! Seni... Görmesinler!

Mukatil b. Muhammed el-Akki şöyle demiştir:

“Babam ve kardeşimle beraber İbrahim el-Harbi’nin yanına gittik. Babama, ‘Bunlar senin çocukların mı?’ diye sordu. Babam ‘Evet’ dedi.

Bunun üzerine İbrahim el-Harbî şöyle dedi:

“Dikkatli ol! Seni, Allah’ın yasaklamış olduğu bir fiili işlerken görmesinler. Yoksa gözlerinden düşersin!”⁽¹¹⁹⁾

(119) *Tarihü Bağdad* veya *Medineti’s-Selam*, 6/35, İmam Hafız Ebu Bekir Ahmed b. Ali b. Sabit el-Hatib el-Bağdadî (ö.463h.).

Güzel Bir Sima!

Bir adam Muhammed b. Sirin’e, “Rüyamda ezan okuduğumu gördüm.” dedi. Muhammed b. Sirin, “Hacca gideceksin.” dedi.

Bir başkası da aynı rüyayı gördüğünü söyledi. Ancak bu rüyayı, adamın hırsızlıktan elinin kesilmesine yorumladı.

Kendisine bu iki farklı yorum sorulunca İbn Sirin şöyle cevap verdi:

“Birinci şahısta güzel bir sima gördüm, onu Allah Teâlâ’nın **‘İnsanlara hacca ilân et** (onları hacca çağır).’ (Hac 27) buyruğuna göre yorumladım.

İkinci şahsın görünüşü hoşuma gitmedi, onu da Allah Teâlâ’nın **‘Sonra bir münadi şöyle çağırdı: Ey kabile, durun! Muhakkak siz hırsızlarısınız.’** (Yusuf, 70) buyruğuna göre yorumladım.”⁽¹²⁰⁾

(120) *Şerhü’s-Sünne*, 12/224, İmam Muhaddis fakih Ebu Muhammed Hüseyin b. Mesud el-Ferra el-Begavi (ö.516h.).

Amelde Geri Kalanı Nesebi Öne Geçirmez!

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “Allah katında en üstün olanınız en takvalı olanınızdır. Şüphesiz Allah her şeyi bilendir, her şeyden haberdar olandır.” (Hucurat, 13)

Taberi şöyle demiştir: “Rabbiniz katında en değerli olanınız, farzları eda etmek, yasaklardan kaçınmak suretiyle O’ndan en çok korkanınızdır. Yoksa evi en büyük, aşireti en kalabalık olanınız değildir.”⁽¹²¹⁾

Ömer b. Hattab şöyle demiştir: “Allah’a yemin olsun ki kıyamet günü Acemler salih amel ile gelir de biz amelsiz gelirsek elbette onlar Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e bizden daha evla olurlar. Zira amelinin geride bıraktığını nesebi öne geçirmez.”⁽¹²²⁾

(121) *Camiü’l-Beyan An Tevili Âyi’l-Kur’an*, 11/398, Hucurat suresi, İmam Ebu Cafer Muhammed b. Cerir et-Taberî (ö.310h.).

(122) *el-Ahkam es-Sultaniyye*, s. 237, Ebu Ya’la el-Hanbelî (ö.795h.).

İbadette Gayret, Canlılık!

Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Ağızların tadını kaçıran şeyi -yani ölümü- sık sık anın!”⁽¹²³⁾

Hamid el-Leffaf şöyle derdi:

“Ölümü çokça anan kimseye üç nimet lüt-fedilir:

- Hemen tevbe etme,
- Kanaatkârlık,
- İbadette gayret/canlılık.”⁽¹²⁴⁾

(123) Tirmizi, 2307; Nesai, 4/4; İbn Mace, 4258.

(124) *Tenbih el-Muğteribin Avahirü'l-Karn el-Aşir Alâ Ma Halefu Fihi Selefhum et-Tahir*, s. 43, İmam Ebu'l-Mevahib Abdulvehhab b. Ahmed eş-Şa'ranî (ö.973h.).

Dinimiz Kemâle Ermiştir!

Abdullah b. Mesleme b. Kâneb'in Hammâd b. Seleme'den; onun da Enes b. Malik *radıyallahu anh*'dan rivayet ettiğine göre Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Bu gece uyurken rüyamda sanki Ukbe b. Amir'in evinde olduğumuzu gördüm. Bize İbn Tâb⁽¹²⁵⁾ hurmalarından taze hurma ikram edildi. Bunu dünyada şanımızın yükseltilmesine, ahirette afiyete (kurtuluşa), dinimizin de kemâle erdiğine yorumladım.”⁽¹²⁶⁾

Yani kemâle erdi, hükümleri karar kıldı ve temelleri oturdu.

(125) Medineli bir zatın adıdır. Bu tür hurmalar onun adıyla biliniyordu. (Mütercim).

(126) Müslim, 2270.

Kalplerin Usanması...

Abdullah b. Amr *radıyallahu anh*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz iman, elbisenin eskidiği gibi eskir. Bundan dolayı, Allah'tan, kalbinizdeki imanı yenilemesini niyaz edin.”⁽¹²⁷⁾

Her Müslüman zaman zaman gevşeklik, acizlik ve tembellik hisseder. Bazen de günah işleyebilir, arzularının peşinden koşabilir. Bazen de imanı zayıflayabilir. Aynen uzun süre giyilen elbise gibi eskir. Bu durumda olan Müslümanı, farzları ve sünnetleri yerine getirmek ve salih ameller işlemek ıslah eder. İmanı da itaatlerle, ibadetlerle, zikirle, sadakalarla, istiğfarla ve Allah'tan sebat ve istikamet niyaz etmekle artar.

Nitekim İbn Ebu Şeybe'nin Muaz b. Cebel'den rivayet ettiği eserde o şöyle demiştir:

(127) Taberani, 70/14, no: 14668; Hakim, 5.

“Otur, beraber bir müddet iman edelim.”
Yani Allah’ı zikredelim.

İbnu’l-Cevzî de şöyle söylemiştir:

“Ali b. Talib *radıyallahu anh* şöyle demiştir:

‘Kalplerinizi ferahlatın ve onları hikmetle donatın. Zira kalpler, aynen bedenin yorulduğu gibi yorulur.’

Hasan’dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir:

‘Şüphesiz kalpler bazen canlı (azimli) bazen ölü (usanmış, tembel) olur. Canlı oldukları zaman nafil ibadetleri çoğaltın. Ölü oldukları zaman ise farzlarla yetinin.’”(128)

(128) *Ahbaru’l-Hamka ve’l-Mügaффelin*, s. 15, İbnu’l-Cevzî; Ebu’l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed b. Ali el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.).

**Hacib Mansur Muhammed b. Abdullah b.
Amir b. Ebu Amir el-Meafiri**

Muhammed b. Abdullah b. Amir b. Ebu Amir el-Meafiri, Hicrî 327 yılında Endülüs'te yeşil adada doğmuştur. Dedesi Tarık b. Ziyad ile beraber Endülüs'ün güneyinde bulunan adaya fatih olarak girmişlerdir. Aslen Yemenlidir. Babası Abdullah, takva ve din ehli bir adamdı. Bu sebeple dindar yetişmiş, hadis ve edep öğrenmiş, nesep kayıt işinde çalışmıştı.

Zeki ve idealist birisiydi. el-Müstensır Billah'ın cariyesi el-Başkenesiyye ona, “Abdurrahman” adını verdiği çocuğu doğurduğunda bu genç (Muhammed b. Ebu Amir) (h. 356) Abdurrahman'ı eğitmek üzere vazifelendirildi. Ancak kısa süre sonra Abdurrahman vefat edince Muhammed, ondan sonra doğmuş olan kardeşi Hişam'ı eğitme işini üstlendi.

Çok geçmeden üst makamlarda görev almaya başladı. Evvela darphane emîni oldu. Daha

sonra genel hazine ve miras işlerinin sorumluluğunu aldı. Sonra bir dönem kadılık yaptı. Daha sonra da sırasıyla zaptiye müdürlüğü, kadı'l-kudatlık ve nihayetinde emîrin haşiyesinin nazırı görevlerini üstlendi.

Başarıları ve ehliyeti sebebiyle Endülüs Emevî devletinde kendisine verilen askerî ve siyasî görevleri hakkıyla yerine getirdi. Nihayetinde halife Hişam'ın hacibliği⁽¹²⁹⁾ görevine getirildi. Bundan dolayı kendisine “el-Hacib el-Mansur” unvanı verildi.

Hişam'ın babası el-Müstensır vefat ettiğinde hristiyanlar onun ölümüne çok sevindiler. Bunu da Müslümanlarla yapmış oldukları anlaşmaları bozmak için fırsat bildiler. Gayeleri Müslüman topraklarına saldırmaktı. İlk olarak, Müslümanlardan intikam almak ve güçlerini dağıtmak amacıyla İslam topraklarının sınır bölgelerine

(129) Hacib: Endülüs Emevîlerinde, halifeden sonraki en yetkili olan ve halife olmadığında işleri yürüten kişinin üstlendiği makamdır. (Mütercim).

saldırlara başladılar. Nihayetinde kuzey bölgelerinde hristiyanların saldırıları gitgide şiddetlendi. Bu saldırılar neredeyse Endülüs'te bulunan İslam hilafetinin başkenti Kurtuba'ya ulaşacak noktaya geldi.

Buna karşın Muhammed b. Ebu Amir, hristiyanlara karşı koymak için iyi bir şekilde hazırlandı. Hicrî 366 senesinde kuzeye doğru yola çıktı ve hristiyanlarla karşı karşıya geldi. Buradaki çatışmada onları püskürtmeyi ve hristiyan askerlerinin kaçması neticesinde Hame -Banos De Molgas- kalesini ele geçirmeyi başardı.

Muhammed, sefere çıkışından 52 gün sonra Kurtuba'ya ganimetler ve esirler ile döndü. Cesareti sayesinde zilleti bertaraf etmeyi, düşmanları savuşturmayı başardı. Bundan dolayı insanlar onda büyük bir hayır gördüler. Askerlere ve diğer insanlara bolca mal dağıttı. Bundan dolayı değeri yükseldi, insanlar etrafında toplandı. Bu savaş onun için ilk hayır kapısı oldu.

Muhammed b. Ebu Amir, sık sık hristiyanlara karşı savaştı. Nihayetinde Kastelyo, Zanbak, Tuleytila şehirlerini fethetti ve Salamanca şehrine girdi. Yaz ve kış mevsimlerinde 50'yi aşkın sefere de komutanlık etti.

Savaş yolunda tozların yükselmesine ayrı bir önem verir ve yanında defnedilmesi için bunları bir bez parçası içinde toplardı. Bunu yapmasının sebebi Rabbinin huzuruna çıkmaktan duyduğu korkuydu. Ordusu hicrî 388 yılında öyle bir güce ulaştı ki savaş hususundaki mecburî hizmet kaldırıldı; kim gönüllü olarak çıkarsa bu onun için hayırlıydı, kim de geride kalırsa o da sevaba mazhardı. İltimas ve torpil kapılarını kapatmış, fücür ehlini dağıtmış ve insanları, suçlulara karşı emniyete kavuşturmuştu.

Bununla birlikte siyaset ve askerlikle iştigali onu Endülüs şehirlerini imar etmekten alıkoyamamıştı. Ayrıca felsefeye, felsefecilere ve müneccimlere savaş açmış ve onların kitaplarını yakmıştı. Kurtuba kütüphanelerini büyük kü-

tüphaneler yapmak için, nadir bulunan kitaplar satın alıp oralara koymuştu.

Her zaman savaş meydanında şehit olarak ölmeyi temenni ederdi. Her daim hristiyan komutanlardan ve askerlerinden daha güçlüydü. Çoğu zaman savaşı başlatan kendisi olurdu. Hep zaferler kazanmış ve düşmanlarına şartlarını kabul ettirmişti. Savaşlardan da ganimetlerle ve bolca kazançlarla dönerdi. Hristiyanların kutsal kabul ettiği Saint Diego şehrine giren tek komutan oydu. Bundan dolayı hristiyan hükümdarlar Kurtuba yönetimine karşı aralarında ittifak kurmak zorunda kaldılar. Buna bağlı olarak Navvara, Leon ve Kastelyo melikleri Kurtuba'ya saldırmak için birleştiler. Ancak Mansur erken davranıp onlara sürpriz yaptı.

Hicrî 371 (miladî 981) yılında Rueda şehri yakınında onları karşıladı. Üç hükümdarı da aynı anda büyük bir hezimete uğrattı. Simancas denilen büyük kaleyi ve onunla beraber askerî öneme sahip birçok kaleyi ele geçirdi. Aynı zamanda Katalonya ve Barcelona limanını da hedef aldı.

Mansur'un mücadelesi Endülüs Yarımadasıyla sınırlı kalmadı. Bilakis Fatımî devletiy-le de karşılaştı ve onlarla da mücadele etti. Zira Fatımîler Emevî devletini yıkmaya çalışmış ve kendilerini o devleti yönetmede daha fazla hak sahibi görmüşlerdi. Ancak o beldeleri, memleketleri ve kaleleri fethedenler; kanlarını feda edip şehit verenler Emevîlerdi. Aynı zamanda onlar o bölgelerde sünnet mirasını korumuş ve yok olmasına mâni olmuşlardı.

Mansur, doğudan, Fatımîlerle ittifak kuran İdrisîlerden ve Zentanî Yefran kabilesinden gelen tehlike karşısında bir an bile tereddüt etmedi. Mansur onları mağlup etti ve güçlerini dağıttı. Magrip'te Şîî bir devlet kurma çabalarını da boşa çıkardı. Mansur onlara karşı mücadele için Sebte şehrini Endülüs ordusunun karargahı yaptı.

Mansur hicrî 392 (miladi 1002) yılında Kastolya topraklarına sefer düzenlemeye karar verdi. Bargaso şehrine kadar geldi ve onlara karşı zafer kazandı, ganimetler ve esirler aldı. Ancak bura-

da bir hastalığa yakalandı. Bundan dolayı Salim şehrine dönmek zorunda kaldı. Burada hastalığı iyice ilerledi, arkasından da Allah'ın rahmetine kavuştu. Bu savaş onun son savaşı oldu. Kendi öz malından, kızlarının eliyle dokunmuş olan kumaşla kefenlendi ve savaşlarda toplamış olduğu tozları biriktirdiği çukulla defnedildi.

Hicrî 28 Ramazan 392 (miladi 11 Temmuz 1002) yılında 64 yaşında vefat etti.

el-Feth b. Hakan şöyle demiştir:

“Mansur şirk memleketlerini güçlü bir şekilde ezmiş, azgın ve zorba tağutları ortadan kaldırmış biriydi. Ayrıldığında onları arkasında leş halinde ve boş arazideki bir çöp gibi değersiz bırakmıştı. Topraklarına sık sık akınlar düzenlemiş, ciğerlerini oklarıyla delik deşik etmiş, ruhlarına ölümün acı suyunu içirmişti. Çektirdiği acılarla gecelerini gündüzlerine karıştırmıştı.”⁽¹³⁰⁾

(130) *el-Beyan el-Muğrib Fi Ahbari'l-Mağrib*, 1/319, İbn İzârî el-Marrakûşî.

Acemler Tarafından Kafızın⁽¹³¹⁾ ve Dirhemin Engellenmesi

Cabir b. Abdullah *radiyallahu anh* şöyle rivayet etmiştir: “Irak ehline herhangi bir kafızın, herhangi bir dirhemin verilmeyeceği günler yakındır.” “Kim tarafından?” dedik, “Acemler tarafından. Onlar buna engel olurlar.” dedi.

Sonra şöyle dedi: “Şam ehline herhangi bir dinarın, herhangi bir ‘müdd’ün⁽¹³²⁾ verilmeyeceği günler yakındır.” “Kim tarafından?” dedik, “Rumlar tarafından.” dedi.

Ardından kısa bir müddet sustu, sonra şöyle dedi: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “*Ümmetin son dönemlerinde bir halife olacak ki o, malı yığın yığın biriktirecek, saymayacaktır.*”⁽¹³³⁾

(131) Irak’ta kullanılan bir ölçektir. Yaklaşık 24.5 kilogramdır.

(132) Şam’da kullanılan bir ölçektir. Yaklaşık 46 kilogramdır.

(133) Müslim, 2913.

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“*Irak, dirhemini ve kafîzini vermekten imtina edecektir. Şam da müddünü ve dinarını vermekten imtina edecektir. Sizler başladığınız⁽¹³⁴⁾ noktaya geri döneceksiniz. Sizler başladığınız noktaya geri döneceksiniz. Sizler başladığınız noktaya geri döneceksiniz.*’ Bunlara Ebu Hureyre’nin eti de kanı da şahit oldu.”⁽¹³⁵⁾

Hadis, Irak’ta cizye, haraç ve zekât vermenin engellendiği bir zamanın geleceğine işaret etmektedir. Bu da Acemler tarafından yapılacaktır. Acemlerden kasıt, Perslerdir. Onlar Irak

(134) Yani fakir kalacak ve oraların mallarından istifade edemeyeceksiniz. Aynen ilk zamanlarda olduğu gibi. Hadis Acemlerin, Rumların ve onların yerine geçen kavimlerin tekrar bu bölgeleri istila edeceklerine, Müslümanların oradan istifade etmelerine engel olacaklarına işaret etmektedir. Üç defa tekrar etmesi pekiştirme ve uyarı içindir.

(135) Müslim, 2896.

ehlinin, Müslüman yöneticilere cizye, haraç ve zekât ödemelerini engelleyecektir.

Sonra Şam'ın da dinar, haraç ve zekât vermekten imtina edeceğine işaret etmiştir. Bu ise Rumlar tarafından yapılacaktır. Kafız, dirhem, dinar ve müddü ödemeyi imtina etmekten kasıt; bu beldelerden alınan zekât, öşür, cizye ve haracın artık verilmemesidir.

Bu hadis, ileride bir gün önemli bir olayın gerçekleşeceğini haber vermektedir. Öyle ki Müslümanlar bu toprakları fethedecekler, bu topraklar da onların yönetimine girecektir. Daha sonra buralar tekrar kafirlerin yönetimine geçecek ve onlar Müslümanlara cizye ve arazi haraçları ödenmesine mâni olacaklardır.

Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'tan “Size bir dinar bile, bir dirhem bile ödenmeyeceği gün geldiğinde haliniz nice olacak?” dediği rivayet edilmiştir. Ona denildi ki: “Ey Ebu Hureyre! Böyle olacağını nasıl biliyorsun?” Dedi ki: “Ebu Hureyre'nin canını elinde tutana yemin olsun ki

sadık ve masduk olan Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den işittiğim sözden biliyorum.” Dediler ki: “Peki, bunun sebebi nedir?” Dedi ki: “Allah'ın ve Rasûlünün zimmeti (hürmeti) çiğnendiğinde Allah zimmet ehlinin kalplerini (size karşı) güçlü kılacaktır. Buna bağlı olarak ellerinde bulunan malı vermekten imtina edeceklerdir.”⁽¹³⁶⁾

Ebu Hureyre, Müslümanları, Allah'ın ve Rasûlünün emirlerine itaat etmemenin kötü akıbetine karşı uyarmaktadır. Diyor ki: “Sizler cizye, haraç, dirhem, dinar alamayacak duruma düştüğünüzde haliniz nice olacak?” Etrafında bulunanlar bu habere şaşırıp soruyorlar: “Şu an itibarıyla cizye ve haraç malları kesintisiz bir şekilde bize gelirken nasıl olacak da bu durum meydana gelecektir?” O da diyor ki: Bu “Allah'ın ve Rasûlünün zimmeti çiğnendiğinde, Müslümanlar da zimmet ehliyle beraber Allah'a ve Rasûlüne verdikleri ahidlerini bozduklarında olacaktır. Allah ahiretten önce dünyada onları

(136) Buhari, 3180.

cezalandıracaktır. Kafirlerin kalbine Müslümanlara karşı bir kuvvet koyacak, onların kalplerinden ise Müslümanlardan duydukları korkuyu çekip alacaktır. “Allah zimmet ehlinin kalplerini (size karşı) güçlü kılacaktır.”

Bu işin neticesinde Müslümanlar onlardan hiçbir şey alamayacaklar, Allah’ın ve Rasûlünün hürmetini çiğnedikleri için de zor duruma düşeceklerdir.

Yani İslam topraklarının büyük bölümü tekrar kâfirlerin eline geçecek, onlar da Müslümanlara ait olan hakları ödemeyeceklerdir.

Muttaki Abid Ebubekir en-Nablusi

İbn Kesir, muttaki abid Ebubekir en-Nablusi'nin şehit edilmesi olayını şöyle anlatmıştır.

Muttaki abid Ebubekir en-Nablusi, soyuyla iftihar eden ve mazlumin hakkını zalimden aldığı iddia eden Bâtınî, Rafızî-Fatımî hükümdar el-Muizz'in huzuruna getirildi.

el-Muizz ona şöyle dedi: "Hakkında aldığım haberlere göre, 'Benim on tane okum olsa dokuz tanesini Rumlara, bir tanesini de Mısırlılara atardım.' demişsin." en-Nablusi dedi ki: "Ben böyle söylemedim." el-Muizz, onun, sözünden döndüğünü zannetti. "Peki, ne dedin?" diye sordu. en-Nablusi dedi ki: "Dedim ki: 'Bu oklardan dokuzunu size atmamız gerekir, geriye kalan onuncuyu da size atmamız gerekir.'" el-Muizz dedi ki: "Peki neden?" en-Nablusi dedi ki: "Çünkü ümmetin dinini değiştirdiniz, salihlerini

öldürdünüz, ilahî nuru söndürdünüz, hakkınız olmayanı aldınız.”

Bunun üzerine el-Muizz, birinci gün sokaklarda gezdirilmesini, ikinci gün kırbaçlarla şiddetli şekilde dövülmesini, üçüncü gün de derisinin yüzülmesini emretti. Derisini yüzmek üzere yahudi bir adam getirildi. O derisini yüzerken o da Kur'an okuyordu. Yahudi diyor ki: “Ona acıdım. Bundan dolayı bıçak kalbine denk gelince oraya sapladım. Oracıkta öldü.”

Bu olay neticesinde “eş-Şehid” diye anılmaya başlandı. Nablus'ta günümüze kadar yaşayan Şehitoğulları ona nispet edilir. Hâlâ aralarından hayırlı insanlar çıkmaktadır. el-Muizz, güçlü, kararlı ve siyaseti iyi yürüten biriydi. Kendini adaletli ve hakperest olarak gösteriyordu. Ancak bununla beraber müneccimlik yapar ve yıldızların hareketlerini esas alırdı.⁽¹³⁷⁾

(137) *el-Bidaye ve'n-Nihaye*, 6/305, Hafız İmadüddin Ebu'l-Fida İsmail İbn Kesir el-Kuraşî ed-Dımeşkî (ö.774h.).

Ebu Bekir mi, Ali mi Daha Faziletli?

Bağdat'ta Ehl-i Sünnet ile Şia arasında Ebu Bekir'in mi, yoksa Ali'nin mi daha faziletli olduğu konusunda tartışma çıktı. Hepsi bu konuda Şeyh Ebu'l-Ferec İbnu'l-Cevzî'nin vereceği cevaba razı oldu. Ehl-i Sünnet ve Şia'dan birer adamı gönderip bu hususu ona sordular. İbnu'l-Cevzî o sırada vaaz meclisinde kürsüde oturuyordu. Cevap olarak şöyle dedi: “En faziletli olan, kızı nikahında olandır.”

Ardından hemen minberden indi ki açıklama istenmesin. Bu cevap üzerine Ehl-i sünnet şöyle dedi: “O, Ebubekir'dir. Çünkü kızı Aişe, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in nikahındadır.” Şia da şöyle dedi: “O, Ali'dir. Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kızı Fatıma onun nikahındadır.”

Meseleyi incelikli ve akla gelmeyen bir cevapla çözümlenmiştir. Dolayısıyla o, en iyi dost, en iyi meclis arkadaşıdır.

Onların gaflet ehli olduklarını gösteren garip hallerden biri de şudur: Rafızîler, Ali'nin Ebu-bekir ve Ömer'e biat ettiğini kabul ederler. Yine Ebu Bekir döneminde gelen eserlerden Hanîfe kabilesinden olan bir kadından çocuk yaptığını, kızı Ümmü Gülsüm'ü de Ömer'le evlendirdiğini ikrar ederler. Bunlar da onun, onlara rızasıyla biat ettiğini gösterir.

Buna rağmen aralarında ikisini tekfir edenler, onlara küfredenler çıkmaktadır. Bunu da Ali'yi sevdiklerinden ve ona uyduklarından dolayı yaptıklarını iddia etmektedirler. Halbuki onun yaptıklarını arkalarına atmış olmaktadır.⁽¹³⁸⁾

(138) *Ahbaru'l-Hamka ve'l-Mügaffelin*, s. 66, İbnu'l-Cevzî; Ebu'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed b. Ali el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.).

Şah Cihan Şihabüddin Muhammed

Şah Cihan Şihabüddin Muhammed, miladî 1592 yılında, Moğol Devleti'nin hakimiyetindeki Hindistan'ın Lahor şehrinde doğdu. Kendisi Müslümandı ve İmam Ebu Hanîfe'nin mezhebi-ni takip eden biriydi. Soyları yönetimde yaklaşık 300 sene devam etmişti.

Şah Cihan miladî 1628 yılında Hindistan'da tahta çıktı. Ataları Muhammed Ekber tarafından ihdas edilen ve onun döneminde devam eden dinî yanlışlıkları düzeltmekle işe başladı. Yaptığı ıslahlardan ikisi, imparatora secde edilmesini kaldırması ve güneş yılı yerine hicrî takvimi esas alması olmuştur. Bunun yanında idarî değişiklikler de yapmıştır. Devlette görev alanların maaşlarını da yükseltmiştir.

1630 senesinde tehlikeli olacak derecede açlık baş göstermiş ve 1632 yılına kadar devam etmişti. Bu durum fakirlerin, ölü (leş) hayvanların etlerini yemesine yol açmıştı. Birçok insan

açlıktan dolayı ölmüştü. Halkın çektiği fakirliği hafifletmek adına Şah Cihan çok fazla mal infak etmişti.

Şah Cihan devletinde yer etmiş olan Portekizliler problemiyle de karşı karşıya kalmıştı. Bunlar, halkı istibdat ile yönetiyor, malları üzerinde tahakküm kuruyor, haksız vergiler koyuyorlardı. Elde ettikleri kazançlarla servetlerini gittikçe arttırıyorlardı. Kendilerine verilen imtiyazları kötü bir şekilde kullanıyor, yerleşmek üzere sağlam kaleler inşa ediyorlardı. Köle ticareti yapıyor, insanlara zulmediyor ve devletin gelirlerine zarar veriyorlardı. Şah onları gözlüyor ve onları durdurmak için fırsat kolluyordu. Çünkü köyleri istila etmişler, halkını istibdat ile yönetir hale gelmişler ve insanların rızıklarını istedikleri gibi kullanır olmuşlardı. Halka kötü ve sert davranıyor, Müslümanların yetim çocuklarını kaçırıyorlardı.

Diğer taraftan Portekizli keşişlerden oluşan din adamları Müslümanları zorla hristiyanlaş-

tırmak için çabalıyorlardı. Bu kötü taassupları sebebiyle insanların nefretini çekmişlerdi. Ancak çabaları halk nezdinde karşılık bulmadı.

Portekizlilerin küstahlıkları imparatorun öfkesine sebep oldu, bundan dolayı onları terbiye etmeye ve nüfuzlarına sınır koymaya karar verdi. Buna bağlı olarak 1631 yılında Şah Cihan onların kuşatılmasını ve kalelerinin yıkılmasını emretti. Kuşatma üç ay sürdü. Akabinde Portekizliler cizye ödemek ve büyük meblağlar vermek zorunda kaldılar. Ancak bunun bir faydası olmadı. Şah Cihan kalelerini yıktırmaya ve 10.000'i bulan askerlerini yok etmeye devam etti. Elllerinde bulunan 10.000 esiri de kurtardı. Savaş bu şekilde bitti ve Portekizlilerin Hindistan'daki varlığına son buldu.

Aynı şekilde Şah Cihan, Şia sultanlığına karşı da hasmane bir siyaset güttü. Onlara karşı hep ihtiyatlı idi. Kısa bir süre sonra Kandahar'a saldırıp ele geçirdi. Ancak uzun bir savaş sonrası Pers ordusu üstün geldi ve Kandahar'ı tekrar ele

geçirdi. Bunun ardından Persler Hindistan topraklarına göz koymaya başladılar.

Şah Cihan son günlerini Agra kalesinde geçirdi. Şefkatli bir kalbi olan, dindar, ahlaklı ve kararlı bir komutan olarak ön plana çıktı. Döneminde devlet kalkındı, hem maddî alanda hem de medeniyet alanında ilerlemeler kaydetti.

İslam mimarisi onun döneminde zirveye ulaştı. Bu mimarinin en güzel örneklerinden biri Hindistan'ın kuzey Agra şehrinde bulunan ve Taç Mahal olarak bilinen yapıdır. Bunu eşi için yaptırmış, vefat ettiğinde de oraya defnedilmiştir. Bu miras günümüze kadar ziyaretçilere açıktır. Muhteşemliği tartışılmazdır. Şah Cihan 1666 m. yılında vefat etmiştir.

ABDULLAH B. MÜBAREK

Türkmenistan’da doğmuş ve mütevazı bir ailede yetişmiştir. Yemen, Mısır, Şam, Hicaz, Cezire, Basra, Bağdat ve Kûfe’ye seyahatleri olmuştur.

İbnu’l-Cevzî şöyle demiştir: Künyesi Ebu Abdurrahman’dır. Babası Türk idi ve Hanzala oğullarından ticaretle meşgul olan bir adamın yanındaıydı. Annesi de Havarizm Türklerindendi. Hicrî 118 yılında doğmuştur. 119 yılında doğduğu da söylenmiştir.

(Dedi ki:) Nuaym b. Hammad dedi ki: Abdullah b. Mübarek evinde uzun süre otururdu, dışarı çıkmadığı olurdu. Ona soruldu: “Sıkılmıyor musun?” Dedi ki: “Yanımda Peygamber *salallahu aleyhi ve sellem* varken nasıl sıkılayım?!”

Şakık b. İbrahim şöyle demiştir: İbnu’l-Mübarek’e “Bizimle namaz kılıyorsun ancak bizimle oturmuyorsun!” dedik, o “Ben sahabîlerle, tabîîlerle oturmak üzere gidiyorum.” dedi. Ona

“Sahabîler ve tabîîler neredeler?” dedik, o, “Ben gidiyorum ve ilmimi (öğrendiklerimi) gözden geçiriyorum. Orada onların eserlerini, amellerini görüyorum. Sizinle oturup ne yapacağım? Siz insanların gıybetini yapıyorsunuz.” dedi.

Hibban b. Musa’dan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: İbnu’l-Mübarek’e, malını başka bölgelere göndermesi, ancak kendi memleketi halkına aynısını yapmaması sebebiyle sitem edildi. O da cevap olarak şöyle dedi: “Benim tanıdığım bir grup insan var; fazilet ehli ve doğru sözlü insanlar. Hadis talebiyle meşgul olmuşlar, bunu güzelce ifa etmişler, bundan dolayı da muhtaç duruma düşmüşler. Eğer onları terk edersek ilimleri zayi olur. Eğer yardımcı olursak o ilmi ümmet-i Muhammed içinde yayarlar. Ben, nübüvvetten sonra ilmi yaymaktan daha faziletli bir amel bilmiyorum. “

Hüseyin b. Hasan el-Mervezi’den rivayet edildiğine göre, o şöyle dedi: İbnu’l-Mübarek’in şöyle dediğini işittim: “Dünya ehli, dünyadaki

en güzel şeyi tatmadan dünyadan çıkıp gittiler.” Ona “Dünyadaki en güzel şey nedir?” diye soruldu. O da “Marifetullah (Allah’ı hakkıyla bilmek).” dedi.

Ali b. Hüseyin b. Şakik’ten rivayet edildiğine göre, o şöyle dedi: İbnu’l-Mübarek’in şöyle dediğini işittim: “Şüphe bulaşmış bir dirhemi geri çevirmeyi, benim için yüz bin dirhem, sonra yüz bin dirhem sonra... (altı yüze kadar saydı) sadaka vermeye tercih ederim.”

Muhammed b. Ali b. Hüseyin b. Şakik’ten rivayet edildiğine göre, o şöyle dedi: Babamın şöyle dediğini işittim: Hac vakti geldiğinde Mervli arkadaşları İbnu’l-Mübarek’in etrafında toplanır ve ona “Ey Ebu Abdurrahman! Sana yoldaşlık edelim mi?” derlerdi. O da “Nafakalarınızı getirin.” derdi. Getirilen nafakalarını alıp bir sandığa koyar ve kilitlerdi. Sonra onlar için binekler tutar ve Merv’den Bağdat’a getirirdi. Yol boyunca harcamalarını kendisi yapar, en güzel yemekleri, en güzel tatlıları ikram ederdi.

Daha sonra Bağdat'tan çok güzel kıyafetler giydirerek çıkarırdı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şehri Medine'ye ulaşınca kadar böyle devam ederdi. Medine'ye vardıklarında her birine şöyle derdi: “Aile efradın Medine'den hediye olarak ne satın almanı istedi?” O da “Şu, şu” derdi, o da onları alırdı. Daha sonra onları Mekke'ye götürürdü. Mekke'ye varıp ihtiyaçlarını giderdiklerinde her birine şöyle derdi: “Aile efradın Mekke'den hediye olarak ne satın almanı istedi? O da “Şu, şu” derdi. Bütün bunları satın alır, sonra Mekke'den çıkarırdı.

Sonra yol boyunca Merv'e varıncaya kadar harcamalarını kendisi yapardı. Oraya vardıklarında kapılarını ve evlerini boyatırdı. Dönüşlerinin üzerinden üç gün geçince büyük bir sofra kurar ve her birine birer elbise verirdi. Yeme içme bitince de o sandığı getirtir ve içinde bulunan keselerin her birini sahibine iade ederdi. Nitekim her bir kesenin üzerine sahibinin ismini yazmıştı.

Abde b. Süleyman şöyle demiştir: Abdullah b. Mübarek’le beraber Rum topraklarında bir seriyyedeydik. Düşman birliğiyle karşılaştık. İki ordu karşı karşıya gelince, düşman saflarından bir adam ileriye atılıp meydan okudu, teke tek dövüş istedi. Karşısına bizden bir adam çıktı. Bir müddet çarpıştıktan sonra bizden olan, kılıcını ona saplayıp öldürdü. Sonra bir daha düşmana meydan okudu. Onlardan biri daha çıktı. Onunla da bir müddet çarpıştıktan sonra kılıcını saplayıp onu da öldürdü. Bu sefer insanlar etrafında toplandılar. Ben de toplananlar arasındaydım. Baktık ki elbisesinin yeni ile yüzünü örtmeye çalışıyor. Ben de yenin kenarından tutup çektim. Baktım ki Abdullah b. Mübarek! Bana dedi ki: “Sen de mi -Ebu Amr- bizi zor durumda bırakanlardansın?”

Muhammed b. Fudayl’dan rivayet edildiğine göre, o şöyle dedi: Abdullah b. Mübarek’i rüyamda gördüm. Kendisine, “Hangi ameli en faziletli olarak buldun?” dedim, o dedi ki: “Benim

en çok meşgul olduğum ameli.” “Ribat (nöbet tutma) ve cihat mı?” dedim, “Evet.” dedi.

“Peki, Rabbin sana nasıl muamele etti?” diye sordum, şöyle dedi: “Silecek hiçbir günah, hiçbir hata bırakmayacak şekilde bağışladı. Cennet eh-linden veya ‘hur-i iyn’den bir kadın da benimle konuştu.”⁽¹³⁹⁾

(139) *Sıfatü’s-Safve*, 654-657, Hafız Cemaleddin Ebu’l-Ferec İbnu’l-Cevzî el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.). Abdullah b. Mübarek, Irak’ın Enbar vilayetinde Hiyyt şehrinde, Hicrî 181 yılı Ramazan ayında vefat etmişti. Kabri günümüze kadar bilinmektedir.

En Faydalı Kelam

Hamdun b. Ahmed el-Kassar'a soruldu:

“Neden selefin kelamı bizim kelimamızdan daha faydalıdır?”

Hamdun b. Ahmed el-Kassar şöyle dedi:

“Çünkü onlar, İslam'ın izzet kazanması ve nefislerin kurtulması için konuşuyorlardı. Biz ise nefislerin izzet bulması, dünyayı kazanmak ve insanları razı etmek için konuşuyoruz.”⁽¹⁴⁰⁾

(140) *Sıfatü's-Safve*, 2/122, İmam Hafız Cemaleddin Ebu'l-Ferec İbnu'l-Cevzî el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.).

Geceleyin Un Taşımaktan...

Bize Cerir anlattı: Amr b. Sabit'ten rivayet ettiğine göre, o şöyle dedi:

“Ali b. el-Hüseyin vefat ettiğinde onu yıkadılar. Sırtında birtakım izler olduğunu gördüler. ‘Bu nedir?’ diye sordular.

Denildi ki: ‘Geceleyin sırtında un çuvalları taşır ve Medine’deki yoksullara dağıtırdı.’”(141)

(141) *Hilyetü'l-Evliya*, 3/136, Hafız Ebu Nuaym Ahmed b. Abdullah el-Asbahanî (ö.430h.).

Küstüklerinde Aşırıya Kaçmazlar!

Suyutî şöyle demiştir: Abdallardan olmak istersen ahlakını çocukların ahlakına çevirmeye bak! Zira onlarda beş haslet vardır ki bunlar büyüklerde bulunsaydı büyükler abdallardan olurlardı.

- Rızık endişesi taşımazlar.
- Hasta olduklarında kendilerini yaratandan şikayetçi olmazlar.
- Yemeklerini hep beraber yerler.
- Korktuklarında gözyaşı dökerler.
- Küstüklerinde aşırıya kaçmaz ve hemen barışmaya çalışırlar.⁽¹⁴²⁾

(142) *Hüsnü'l-Muhadara Fi Tarihi Mısır ve'l-Kahire*, 2/6, İmam Celaleddin Abdurrahman b. Ebubekir es-Suyutî (ö.911h.).

İzzet Kazanmak İçin Onu İstedin!

Yahya b. Yahya'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Süfyan b. Uyeyne'nin yanındaydık. O sırada bir adam gelip şöyle dedi: "Ey Ebu Muhammed, sana -karısını kastederek- falan kadını şikâyet ediyorum. Onun nezdinde benden daha zelil, daha hakir kimse yoktur." Süfyan bir müddet düşündü. Sonra kafasını kaldırdı ve şöyle dedi: "Sanki izzet kazanmak için onu istemiştin?" Dedi ki: "Evet, öyle oldu ya Ebu Muhammed!" Dedi ki: "İzzet için giden, zillete müptela olur. Zenginliğe giden, fakirliğe müptela olur. Dine gidene ise Allah, din ile beraber hem izzet hem de mal verir."

Sonra ona şunu anlattı: "Biz dört kardeşтик: Muhammed, İmran, İbrahim ve ben. Muhammed en büyüğümüzdü. İmran ise en küçüğümüz. Ben ortancaydım. Muhammed evlenmek istediğinde soylu birini aradı. Bu sebeple kendisinden soyca daha üstün biriyle evlendi. Allah onu zilletle imtihan etti. İmran ise mal istedi. Malı kendi-

sinden fazla olan bir kadınla evlendi. Allah onu fakirlikle imtihan etti. Elleriindeki malı aldılar, ona da hiçbir şey vermediler. Ben ise ikisi arasında kaldım. Bir ara yanıma Mamer b. Raşid geldi. Kardeşlerimin yaşadıklarını anlattım, ne yapayım diye onunla istişare ettim. Bana Yahya b. Ca'de ve Aişe'nin rivayet etmiş oldukları hadisleri hatırlattı. Yahya b. Ca'de'nin hadisinde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Bir kadın dört şey için nikahlanır: Dini için, soyu için, malı için ve güzelliği için. Sen dindar olanı tercih et, bu senin için daha hayırlıdır.”

Aişe'nin hadisinde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: *“En bereketli kadın, külfeti en az olan kadındır.”*

Ben de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine uyarak kendime dindar ve külfeti en az olanı seçtim. Allah da dinle beraber izzet ve mal ihsan etti.”⁽¹⁴³⁾

(143) *Hilyetü'l-Evliya*, 7/290, Hafız Ebu Nuaym Ahmed b. Abdullah el-Asbahani (ö.430h.).

Ahitleri Bozma!

Allah Teâlâ ahdini bozanlar için, ipini sağlam bir şekilde eğiren; kullanılacak hale gelince de onu tel tel söken kadını misal vermiştir. Dolayısıyla yaptığı işten yorgunluk dışında bir şey kazanmamıştır. Bu ise, akılsızlığın en bariz örneğidir. Türkmen atasözünde denildiği gibi: Ununu eleyip sonra unla kepeği karıştıran gibi...

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Bir ümmet diğer bir ümmetten daha kalabalıktır diye (kafirlerin çokluğuna bakıp) yeminlerinizi aranızda hileye başvurarak, o ipliğini sağlamca eğirdikten sonra bozan kadın gibi olmayın. Gerçekten Allah, sizi bununla (ahde vefa ile) imtihan eder. Kıyamet günü de dünyada ayrılığa düştüğünüz şeyi, muhakkak size açıklayacaktır.”** (Nahl, 92)

Begavi **“ipliğini sağlamca eğirdikten”** buyruğu hakkında şöyle demiştir: Sağlam bir şekilde eğirdikten sonra... el-Kelbi ve Mukatil dediler

ki: Bu, Kureyşli ahmak ve deli bir kadındı. Adı Rayta bt. Amr b. Sa'd b. Ka'b b. Zeydi Menat b. Temim idi. "Ca'r" diye lakabı vardı. Ayrıca vesveseli biriydi. Bir arşın boyunda eğirmeç, bir parmak kadar kirmen ve büyük bir makara edinmişti. İplerini yünden, keçi ve deve kıllarından eğiriyordu. Cariyelerine de aynısını yapmalarını söylüyordu. Onlar da sabahtan öğlene kadar ip eğiriyorlardı. Gün batmaya başlayınca hepsine, eğirdikleri ipleri çözmelerini söylüyordu. Bunu kendine âdet edinmişti.

Yani, ne iş yapmayı bırakıyor ne de yaptığı işi bozmaktan geri duruyordu. İşte sizler de ahdinizi bozarsanız bu durumda olursunuz; ne ahit vermekten kaçınmış ne de ahdinize vefa göstermiş olursunuz."⁽¹⁴⁴⁾

(144) *Begavi Tefsiri*, 4/46, Nahl suresi, İmam Muhaddis fakih Ebu Muhammed Hüseyin b. Mesud el-Ferra el-Begavi (ö.516h.).

Ğulul'den (Ganimetten Çalmaktan) Kaçın!

Ebu Hureyre *radiyallahu anh'tan* rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Peygamberlerden bir peygamber⁽¹⁴⁵⁾ gaza-ya çıktı. Kavmine şöyle dedi: Bir kadına nikahla malik olup da onunla henüz gerdege girmemiş olan bir erkek bana tâbi olmasın (benimle beraber cihada gelmesin). Birçok evler kurmuş, fakat henüz çatılarını yükseltmemiş (yapmamış) olan kimse de benimle yürümesin. Koyun yahut gebe develer satın almış da bunların yavrularını doğurmalarını beklemekte olan kimse de benimle beraber yürümesin.”

(145) Hakim, *Müstedrek* adlı kitabında bu Peygamberin kim olduğuna dair bilgi vermiştir. Denildi ki: O Nun'un oğlu Yuşa'dır. Filistin'de Eriha şehrine kaza yapmak üzere sefere çıkmak istedi. Ayrıca ganimetten çalmanın ve haksız yere mal almanın nasıl gerçekleştiğini de anlatmıştır.

“Peygamber bu talimatı verdikten sonra gazaya gitti ve nihayet ikindi namazı vaktinde yahut buna yakın bir zamanda fethedeceği beldeye yaklaştı. O sırada güneşe hitaben, ‘Sen de memursun, ben de memurum’ dedi. ‘Allah’ım! Bu güneşi bizim için biraz durdur (batmasın)!’ diye dua etti. Müteakiben Allah bu peygambere fetih verinceye kadar güneş onun için durduruldu. Neticede o peygamber ganimetleri topladı. Derken onları yemesi için (gökten bir) ateş geldi. Fakat ateş o ganimetleri yemedi. Bunun üzerine peygamber, ordusuna, ‘Sizin içinizde ganimet malına hıyanet vardır, bu yüzden her bir kabile-den bir kimse bana biat etsin’ dedi. (Biat ettiler.) Bu biat sırasında birisinin eli peygamberin eline yapıştı. Peygamber, derhal, ‘Hıyanet muhakkak sizin içinizedir. Kabilen gelsin bana biat etsin’ dedi. (Kabile gelip biat etti.) Bu sırada iki yahut üç kişinin elleri peygamberin eline yapıştı. Peygamber, ‘Gulul sizdedir, sizler hıyanet ettiniz’ dedi. Akabinde onlar sığır başı gibi altından bir

baş getirdiler ve bunu yere koydular. Akabinde ateş geldi ve o ganimet malını yedi. Sonra Allah bizler için ganimeti helal kıldı. Allah bizim zayıflığımızı ve aczimizi gördü de ganimetleri bize helal kıldı.”(146)

Yuşa peygamber, kavminden üç sınıfın kendisiyle beraber savaşa çıkmamalarını istemişti:

1- Nikah kıymış ancak eşyle gerdeğe girmemiş kimse. Bunun sebebi, adamın gönlünün eşinde kalmasıdır. Bu durum onu cihatta yapması gerekenlerden alıkoyacaktır.

2- Bir ev inşa etmiş ancak çatısını kurmamış olan kimse.

3- Gebe koyun yahut develer satın alıp da onların doğum yapmasını bekleyen kimse.

Bu haliyle gazaya çıktılar. Gaza düzenlediği şehre ikindi yahut ona yakın bir vakitte geldiler. Gün, Cuma günüydü. Kâfirlerle çatışma neredeyse güneşin batmasına kadar sürdü. Yani

(146) Muttefekun aleyh. Buhari, 3124; Müslim, 1747.

artık cumartesi gecesi başlayacaktı. Onlara göre de cumartesi günü savaş helal değildi. Bunun üzerine peygamber güneşe hitap ederek “Sen de (bakmakla) memursun, ben de (savaşmakla) memurum” dedi. Ardından Allah Teala’dan, savaş bitinceye kadar güneşi durdurmasını, batmasına müsaade etmemesini istedi. Bunun üzerine Allah onlara o şehrin fethini nasip etti, cihat bitinceye kadar güneş hapsoldü, yani batmadı.

Ardından ganimetleri topladılar. O ümmetin şeriatına göre ganimet kazanacak olurlarsa bunları bir yerde toplarlardı. Ardından Allah o ganimetlerin üzerine bir ateş salar, o da onları yerdi (yakardı). Ateş geldi ancak o ganimetleri yemedi. Bu ise amelin kabul edilmediğinin, bir gülulun (yani ganimetten çalmanın) vuku bulduğunun deliliydi. Bunun üzerine Yuşa peygamber onlara şöyle dedi: “Aranızda gülul yapan var.” Yani haksız yere ganimetten almış kimse-ler var. Ganimetten kimin hırsızlık yaptığını tespit etmek için her kabileden bir şahsın kendisine

biat etmesini istedi. Hırsızlığın hangi kabilede olduğunu keşfetmek için kabile başlarıyla toka-laşıyordu. Kabileler gelip biat edince onlardan birinin eli peygamberin eline yapıştı. Bu durum hırsızlığın ve hıyanetin bu kabilede olduğunu gösteriyordu. Bunun üzerine ona “Kabilen teker teker gelip bana biat etsinler” dedi.

Biat ederlerken iki yahut üç adamın eli onun eline yapıştı. Onlara “Ğululu siz yaptınız” dedi. Yani ganimetten çalan sizlersiniz. Çaldıklarını geri getirmelerini istedi. Onlar da “*Sığır başı gibi altından bir baş getirdiler,*” yani ganimetleri iade ettiler. “*Bunu yere koydular,*” yani toplanmış olan ganimetlerin yanına. “*Akabinde ateş geldi ve o ganimet malını yedi,*” çünkü artık ganimet tamamlanmış ve herhangi bir hırsızlığa maruz kalmamıştı.

İşte bundan sonra Allah onu, onlardan kabul etmişti. Nitekim Allah, kendisinden bir rahmet olarak Muhammed ümmetine hususiyetle ganimetleri helal kıldı. Bu, Allah’ın bize nimet-

lerinden biridir. Zira bizden önceki hiçbir ümmete helal kılmamıştı ki savaşları ganimet için olmasın; bilakis sadece Zatının yüce rızası için olsun.

Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Ümmetimin son dönemlerinde birtakım insanlar çıkacaktır. Onlar size ne sizin ne de atalarımızın işittiği şeyler anlatacaklardır. Sizi uyarıyorum! Aman onlara karşı dikkatli olun!”⁽¹⁴⁷⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bize, ahir zamanda çıkacak birçok fitneyi haber vermiştir. Bunların arasında ümmet içinde yalan söyleyen, batıl hükümler çıkaran, insanların dinini ifsat eden, inançlarını karıştıran ve bozuk fikirler yayyan kişiler olacaktır.

(147) Müslim, 6. Müslim, bu hadisi *Sahih*'inin mukaddimesinde vermiştir.

Memleketlerin Harap Olmasına Ağıt Yakarlar!

İbn Müflih el-Hanbeli asırlar önce şöyle demiştir:

İnsanların yaşadığı haller içerisinde memleketlerin harap olmasına, akrabalarının ve geçmişlerinin vefat etmesine ağıt yakmalarını, zamanı ve halkını yermek, hayatın zorluklarından bahsetmek suretiyle rızık endişesi taşımalarını tenkit ettiğim kadar başka bir şeyi tenkit etmedim.

Nitekim onlar İslam'ın yıkıldığını, dinlerin bozulduğunu, sünnetlerin öldüğünü, bidatlerin yayıldığını, günahların işlendiğini ve ömrün faydasız ve boş yerlerde harcandığını görmekte-dirler. Ancak onlardan birinin dini için ağıt yak-tığını, harcadığı ömür için ağladığını, geçirdiği zamandan dolayı üzüldüğünü hiç görmedim.

Bunun, dini kaale almama ve gözlerinde dünyayı büyütme dışında bir sebebi olduğu-

nu zannetmiyorum. Selefin yaşadığı halin tam aksine; onlar kâfi gelen miktara razı olur, dinlerinden bir şey kaybederlerse ona ağıt yakarlardı.⁽¹⁴⁸⁾

(148) *el-Adab eş-Şeriyye*, 2/168, Ebu Abdullah Şemseddin Muhammed b. Müflih el-Hanbelî el-Makdisî (ö.683h.).

100- Cennet Ona Vacip Olur!

Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabından bir adam dağ yolunda tatlı bir su pınarına rastladı. Çok hoşuna gitti. Kendi kendine “İnsanları bırakıp uzlete çekilsem ve bu dağ başında ikamet etsem...” diye konuştu.

“Ancak ben bunu Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den izin almadan yapmayacağım” (dedi). Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e arz edince şöyle buyurdu:

“Sakın yapma! Zira birinizin Allah yolunda geçirdiği zaman, evinde yetmiş sene boyunca kılacığı namazdan daha faziletlidir. Siz, Allah'ın sizi bağışlamasını ve cennete koymasını istemez misiniz? Allah yolunda savaşın! Kim Allah yolunda bir devenin sağılacağı bir vakit kadar savaşırsa cennet ona vacip olur.”⁽¹⁴⁹⁾

(149) Tirmizi, 1650; *Müsned*, 10786.

“Sonra Ömrü Cennet Ehlinin Ameli İle Hitama Erdirilir.”

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kişi vardır ki uzun bir zaman cennet ehlinin ameliyle amel eder. Sonra ömrü, cehennem ehlinin ameliyle sona erdirilir. Kişi de vardır ki uzun bir zaman cehennem ehlinin ameliyle amel eder. Sonra ömrü, cennet ehlinin ameliyle sona erdirir.”⁽¹⁵⁰⁾

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Hiç kimse, kötülük işlemiş olsaydı cehennemde gireceği yeri kendisine gösterilmeden cennete giremez; ki daha fazla şükretsın. Hiç kimse de iyilik işlemiş olsaydı cennette gireceği yeri kendisine gösterilmeden cehenneme giremez; ki bu, onun için hasret sebebi olsun.”⁽¹⁵¹⁾

(150) Müslim, 2651.

(151) Buhari, 6569.

Kur'an'ı Hatmetmek!

el-Himmani şöyle demiştir:

Ebubekir b. Ayyaş vefat edeceği zaman kız kardeşi ağlamaya başladı. Bunun üzerine Ebubekir b. Ayyaş kız kardeşine şöyle dedi ki: “Ağlama! -Evdeki bir köşeye işaret ederek- kardeşin şu köşede Kur'an'ı on sekiz bin defa hatmetti.”

Rebi dedi ki:

“Şafiî her ay otuz hatim yapardı. Her ramazan ayında altmış hatim yapardı. Tabiî namazda okudukları hariç...”⁽¹⁵²⁾

(152) *el-Erîc Fi'l-Mevaiz ve't-Tevarih*, s. 36, İbnu'l-Cevzî; İmam Hafız Ebu'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed b. Ali el-Kuraşî el-Bağdadî (ö.597h.).

Cennet veya Cehennemdeki Konağım Neresi?

Ebu Ayyaş el-Kattan şöyle dedi: Bir dönem malı çok olan bir hükümdar varmış. Bir kızı varmış, başka da çocuğu yokmuş. Kızını çok mu çok seviyor, onu türlü türlü oyun ve eğlencelerle eğlendiriyormuş. Bu hal bir dönem devam edip gitmiş.

Hükümdarın yanında bir de abid bir zat varmış. Bir gece Kur'an okurken yüksek bir sesle **"Ey iman edenler! Nefsinizi ve ehlinizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun"** (Tahrim, 6) ayetini okumuş.

Kız, abidin kıraatini duymuş. Bunun üzerine cariyelerine "Durun" demiş, ancak onlar durmamışlar. O abid de ayeti tekrar edip durmuş. Kız "Durun" diyor, ancak onlar durmuyorlarmış. Bunun üzerine elbisesinin yakasını tutup yırtmış.

Hemen babasına koşup durumu anlatmışlar.

Babası yanına gelip, “Canım kızım! Nedir bu gece bu halin? Neden ağlıyorsun?” diyerek halini sormuş, daha sonra da kızına sarılmış.

Kız ise şöyle demiş: “Allah için söyle babacığım! Allah’ın, yakıtı insanlar ve taşlar olan bir ateşi mi var?”

Babası “Evet” demiş.

O zaman kız şöyle demiş:

“Peki, babacığım! Niye bana haber vermiyorsun? Allah’a yemin olsun ki nihaî konağımın neresi; cennet mi, yoksa cehennem mi olduğunu öğreninceye kadar artık ne güzel yemek yiyeceğim ne de yumuşak döşekte yatacağım.”⁽¹⁵³⁾

(153) *Sıfatü’s-Safve*, 2/353, İbnu’l-Cevzî (ö.597h.).

Biz de Arkandan Geliyoruz!

Ebu Hureyre *radıyallahu anh* cenaze taşıyan birilerini gördüğünde cenazeye hitaben şöyle dedi:

“Rabbine varmak üzere git! Şüphesiz biz de arkandan geliyoruz.”⁽¹⁵⁴⁾

Büreyde'den rivayet edildiğine göre o şöyle dedi: Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*, (sahabîlere,) kabristana gittiklerinde şöyle demelerini öğretirdi:

“Allah’ın selamı üzerinize olsun, bu diyarın Mümin ve Müslüman olan sakinleri! Biz de -in-şallah- arkanızdan geleceğiz. Allah Teâlâ’dan, size de bize de afiyet niyaz ediyorum!”⁽¹⁵⁵⁾

(154) *Tenbih el-Muğteribin Avahirü'l-Karn el-Aşir Alâ Ma Halefu Fihi Selefefum et-Tahir*, s. 54, İmam Ebu'l-Mevahib Abdulvehhab b. Ahmed eş-Şa'rani (ö.973h.).

(155) Müslim, 975.

Senden, Başka Delil İstemem!

Hişam b. Urve'den, onun da babasından (yani Urve'den) rivayet edildiğine göre Ervâ bt. Evs, Said b. Zeyd hakkında, arazisinden bir bölümü aldığını iddia etti. Bundan dolayı da onu Mervan b. Hakem'e şikâyet etti.

Bunun üzerine Said dedi ki: "Rasûlullah *salallahu aleyhi ve sellem*'den bir sözü işitmişken ben mi onun toprağından bir şey alacağım?!"

Mervan ona, "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den ne işittin ki?" diye sordu. Said de şöyle dedi: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu işittim:

'Kim bir araziden bir karış toprağı zorla -zulmen- alacak olursa, o yerin yedi katı onun boynuna dolanıp yüklenir.'"

Bunun üzerine Mervan şöyle dedi: "Bu ifadededen sonra senden, başka delil istemem."

Said b. Zeyd de şöyle dedi:

“Allah’ım! Eğer o kadın yalan söylüyorsa gözlerini kör et, onu kendi arazisinde öldür!”

(Ravi) dedi ki: “Gözleri kör olmadan öldü. Günlerden birinde de arazisinde yürürken bir çukura yuvarlandı ve orada öldü.”⁽¹⁵⁶⁾

(156) Müslim, 1610.

Ey Kalpleri Evirip Çeviren!

Şehr b. Havşeb'den rivayet edildiğine göre, o dedi ki: Ümmü Seleme'ye şöyle dedim:

“Ey müminlerin annesi! Senin yanıdayken Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in en çok yaptığı dua hangisiydi?”

Dedi ki: “En çok yaptığı dua, ‘*Ey kalpleri evirip çeviren! Kalbimi dinin üzere sabit kıl!*’ duasıdır.”

Ümmü Seleme dedi ki: “Dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! ‘*Ey kalpleri evirip çeviren! Kalbimi dinin üzere sabit kıl!*’ duasını ne kadar da çok yapıyorsun.”

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Ey Ümmü Seleme! Hiçbir âdemoğlu yoktur ki kalbi Rahman'ın parmaklarından iki parmak arasında olmasın. Onu, dilerse istikamet üzere tutar, dilerse kaydırır.”

Ardından Muaz, **“Rabbimiz! Bize hidayet verdikten sonra kalbimizi kaydırma!”** (Âl-i İmran, 8) ayetini okudu.⁽¹⁵⁷⁾

(157) *Müsned*, 26679; *Sahih*, Tirmizi, 3522; Ebu Ya’la, 6986. Her ikisi (Ardından Muaz **“Rabbimiz! Bize hidayet verdikten sonra kalbimizi kaydırma!”** (Âl-i İmran, 8) ayetini okudu) bölümü hariç aynı lafızla rivayet etmişlerdir.

Hüsnü Hatime / Güzel Son

Sehl b. Sa'd es-Sâidi'den rivayet edildiğine göre (o dedi ki): Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile müşrikler (bir savaşta) karşı karşıya gelip çarpıştılar. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* askerlerinin olduğu yere, diğerleri de askerlerinin olduğu yere çekildiler...

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabı içinde bir adam vardı ki karşısına kim gelse onu kılıcıyla biçiyordu.

Biri şöyle dedi: “Hiçbirimiz bugün bu adamın yaptığını yapamadık!”

Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Öyle! Ancak o cehennem ehлиндendir.”

Oradakilerden biri “Ben onu takip edeceğim” dedi.

Yanına gidip onunla beraber hareket etmeye başladı. O dursa duruyor, o koşsa koşuyordu.

Adam ağır bir yara aldı. Bu yüzden bir an önce ölmek istedi. Öyle olunca kılıcını yere dikti, ucunu göğsünün ortasına dayadı ve kılıcın üzerine yüklenerek kendi kendini öldürdü.

Bu sefer o adam, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelip "Senin Allah'ın Rasûlü olduğuna şahitlik ederim" dedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* "Ne oldu?" diye sordu.

Adam dedi ki: "Biraz önce cehennem ehlin-den olduğunu söylediğin.. insanların da bunu garip karşıladığı adam var ya.. İşte ben onu takip edeceğim dedim. Arkasından çıktım. O sırada ağır bir yara aldı, arkasından kılıcını yere dikti, ucunu göğsünün ortasına dayadı ve kılıcın üzerine yüklenip kendini öldürdü."

Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Kişi vardır; insanlara, cennet ehlinin ameli ile amel ediyormuş gibi görünür. Halbuki o cehennem ehлиндendir. Kişi de vardır; insanlara,

cehennem ehlinin ameliyle amel ediyormuş gibi görünür. Halbuki o cennet ehлиндendir.⁽¹⁵⁸⁾

İbn Receb şöyle demiştir:

“İnsanlara, cehennem ehlinin ameli ile amel ediyormuş gibi görünür” sözü, işin aslının görünenden farklı olduğuna işaret eder.

Su-i hatime, kulun içinde olan, insanların görmediği gizli bir sebepten kaynaklanır. Bu ya onların muttali olmadığı kötü bir amel ya da kötü bir itikattır. İşte o gizli hasret, ölüm esnasında su-i hatimeye (kötü sona/akıbeta) sebep olur.

Bundan dolayı kişi, içinde hayır hasletlerinden gizli bir haslet varken görünürde cehennem ehlinin ameliyle amel eder. Ancak o hayırlı haslet ömrünün sonunda galip gelir ve ona hüsnü hatimeyi getirir.⁽¹⁵⁹⁾

(158) Muttefekun aleyh. Buhari, 2897; Müslim, 112.

(159) *Camii'l-Ulum ve'l-Hikem*, s. 74, Telif: el-Ferec Zeynüddin Abdurrahman b. Şihabeddin Ahmed b. Receb el-Hanbelî (ö.795h.).

Allah'ın lütfuyla -hamdolsun- bitti!

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	5
1- İhlas Çarşısı.....	9
2- Ameli Gizlemek, Göstermekten Daha Faziletlidir.....	11
3- Bereketi Büyük Bir Kadın... ..	13
4- Dil ve Sükût (Susmak).....	15
5- Ebu Bekir'in Fazileti	17
6- Meğerki O Şehir Medine (Yesrib) İmiş!.....	18
7- Aslandan Kaçar Gibi İnsanlardan Kaç.....	19
8- Bazıları İctihat Etti.....	21
9- Ahmaklığımın Bela Getirmesinden Korkarım!...22	
10- Kâmil Saadet.....	23
11- Vatan Hasreti	24
12- Yanında Çok Oturma!	25
13- Fili Görmek İçin Yolculuk Yapmadım!	26
14- Ben Onun Halini Sormadığım İçin Ağlıyorum!..27	
15- Sultan Mahmud B. Sebük Tigin	28
16- İmam Malik'in Zühdü	34

17- Allah İslam'ı Onlar (Araplar) İçin Dileyinceye Kadar... ..	36
18- Halife Ömer B. Abdülaziz'in Zühdü.....	37
19- Demek Daha Fazla Verseler Yaptı!	39
20- Asıl Benim, Rabbimden Hâyâ Etmem Gerekir!	40
21- Ne Borcu Varsa Ödeyin!	42
22- İlmin Fazileti / Üstünlüğü.....	43
23- Asla Bir Fahşa İşlemedim, Şimdiye Kadar da Yeltenmedim!	45
24- Kardeşim! Bize Hayırlı Bir Şey Söyledin, Biz de Sana İtaat Ettik!	48
25- İşlerin En Hayırlısı Vasat Olanıdır	50
26- Başka Bir Kadınla Evlenseydin Ya!.....	56
27- Allah, Adakla Cimrinin Malını Eksiltir!	60
Allah, O Odunun İçinde Gönderdiği 28- Para İle Borcunu Ödedi!	62
29- Doğru Söylüyorsan Seni Azat Ettim, Hürsün!..	65
30- Sayıları Çok Oldu Halde Onların Rızkını Vermektedir	66

31- Rızıkları Paylaştırdığı Gibi	
Amelleri de Paylaştırmıştır!	67
32- Bilmiyorum!.....	70
33- Ne Diyeceğimi Bilemedim!	71
34- Divane, Divane!	72
35- Merhaba... Yakın Akraba!	74
36- Benden Bir Mızrak Boyu Uzakta Otur!	76
37- Ağır Yük Taşıtmasınlar!.....	77
38- Haklısın!.....	78
39- Bir Fahşa İşlerse Babası Günahkâr Olur!	79
40- O İş, Senin İçin Rafızî Olmaktan	
Daha Hayırlıdır!.....	81
41- Fakirlik Korkusu Taşıyan Kalp!	82
42- “Onu, Karısından Ayırıncaya Kadar	
Bırakmadım!”	86
43- “Git Falan Adamın Bahçesini Sula”	87
44- Sen İse Oyun İle, Eğlence İle Meşgulsün!	89
45- Bu Rüayı Senden Başkası Görmüş Olamaz!...90	

46- Rasûlullah <i>sallallahu aleyhi ve sellem</i> 'in Kabirini Eşme Hadisesi	93
47- Peygamber <i>sallallahu aleyhi ve sellem</i> 'e Hakaret Edenin Cezası	99
48- Şirk Müstesna!	101
49- Onu Bu Makama Çıkartan, Hevasına Karşı Koymasıdır!	102
50- Allah'a Yemin Olsun Ki Sana Bir Eziyetim Olmayacak!.....	106
51- Bu Cevap Ancak Nübüvvet Evinden Gelir!.....	107
52- Üzüntünün Bir Şeyi Geri Getireceğini Bilseydim Hiçbir Şeyi Ona Tercih Etmezdim!.....	109
53- Köpekler, Elbiseli Gezen Birçok Kimseden Üstündür!	111
54- Affetmekten Dolayı Pişman Olmayı Tercih Ederim!.....	115
55- Sabrın Acısı!.....	116
56- Hayır... Ancak Sünnete Muhalefetten	

Dolayı Sana Azap Eder!.....	118
57- Hükümdarların Derdi Dünyadır!.....	120
58- Öyle ki Ne O Bizi Ne Biz Onu Tanıyalım!.....	121
59- Kurtuba Neden Düştü?.....	122
60- Fesat Ortaya Çıktı!.....	124
61- Keşke Kökünden Koparılan Bir Ağaç Olsaydım!.....	127
62- Malik B. Dinar'ın Tevbe Etmesine Sebeup Olan Olay	128
63- Dikkat Edin! Allah'ın Verdiği Çok Değerlidir!.....	133
64- Dini İfsat Eden.....	135
65- Topal Osman Paşa!.....	136
66- Kapalı Kapılar Önünde Açılır!.....	138
67- Müslümanların, Yahudilerin ve Hristiyanların Misali.....	139
68- Allah Bana Afiyet İhsan Etti!	142
69- Herkes Huyuna Göre Hareket Eder!	144

70- Borcunun Ödenmesini Lütfeden	
Allah’a Hamd Et!.....	146
71- Biz Sadece “Müdyeyi (Ustura)” Bilirdik... ..	148
72- Ahir Zamanda!.....	150
73- Zalimlere Mazeretlerinin Fayda	
Vermeyeceği Gün!.....	151
74- Adam Böylece Suçunun Ne	
Olduğunu Öğrenmiş Oldu!	154
75- On Adımda Kalpleriniz Öldü!	155
76- Tevbe Etti ve Bir Daha O İşi Yapmadı!	157
77- Gördüğün Şeylerden Bana Öğüt Ver!	160
78- Hepsini Alan Hakkında Ne Dersin?!	162
79- Eşlerinin Ve Çocuklarının Harama	
Sürüklemesi Hususunda Dikkatli Ol!.....	164
80- Dikkatli Ol! Seni... Görmesinler!	166
81- Güzel Bir Sima!	167
82- Amelde Geri Kalanı Nesebi	
Öne Geçirmez!.....	168

83- İbadette Gayret, Canlılık!	169
84- Dinimiz Kemâle Ermiştir!	170
85- Kalplerin Usanması... ..	171
86- Hacib Mansur Muhammed B. Abdullah B. Amir B. Ebu Amir El-Meafiri.....	173
87- Acemler Tarafından Kafizin ve Dirhemin Engellenmesi	180
88- Muttaki Abid Ebubekir En-Nablusi	185
89- Ebu Bekir mi, Ali mi Daha Faziletli?	187
90- Şah Cihan Şihabüddin Muhammed	189
91- Abdullah B. Mübarek.....	193
92- En Faydalı Kelam	199
93- Geceleyin Un Taşımaktan... ..	200
94- Küstüklerinde Aşırıya Kaçmazlar!	201
95- İzzet Kazanmak İçin Onu İstedin!	202
96- Ahitleri Bozma!.....	204
97- Ğulul'den (Ganimetten Çalmaktan) Kaçın!....	206
98- Ahir Zamanda	212

99- Memleketlerin Harap Olmasına	
Ağıt Yakarlar!.....	213
100- Cennet Ona Vacip Olur!	215
101- “Sonra Ömrü Cennet Ehlinin Ameli İle Hitama Erdirilir.”	216
102- Kur’an’ı Hatmetmek!.....	217
103- Cennet veya Cehennemdeki Konağım Neresi?.....	218
104- Biz de Arkandan Geliyoruz!	220
105- Senden, Başka Delil İstemem!.....	221
106- Ey Kalpleri Evirip Çeviren!	223
107- Hüsnü Hatime / Güzel Son	225

Notlar

[illegible]

Notlar

[illegible]

Notlar

This image shows a full page of primary-ruled paper. It features multiple sets of horizontal dotted lines spaced evenly down the page, providing a guide for handwriting practice. The paper is otherwise blank, with no margins or additional markings.

*Allah'ım! Bu kitabı;
yazan, okuyan, dinleyen ve
yayınlayan için faydalı kıl!*

Guraba Yayınevi;

*Asr-ı Saadette Yaşanan İslâm'ı
Yayma Yolculuğunda 1992 Yılından
Beri Kaliteli, Seviyeli Ve Yararlı Eserler
Yayınlamaya Devam Ediyor.*

*Dualarınız Sayesinde Daha
Güzel Eserler Yayınlamayı
Ümid Ediyoruz.*

